

2185

Читальня української молоді
"МОЛОДА ПРОСВІТА"
Ім. Митр. А. Шептицького
Філадельфія — 23-а 1-а Бродвейська

ГОВОРИТЬ РАДІО ВИЗВОЛЕННЯ

*Збірка
матеріалів
української
редакції*

КНИЖКА

2

**Перед читанням просимо справити
наступні помилки:**

Стор. 80, 14 рядок знизу, має бути **рівного** —
замість **вірного**.

Стор. 109, 6 рядок згори має мати текст: **пока-
зало Бога, який безмежно любить людину. Хри-
стіянство**.

Стор. 117, 5 рядок згори, замість **територіаль-
ної цілоти** має бути **«пошанування територі-
яльної цілоти**.

Говорить РАДІО ВИЗВОЛЕННЯ

Збірка матеріалів української редакції

КНИЖКА

2

diasporiana.org.ua

ЗАХОДОМ УКРАЇНСЬКОЇ РЕДАКЦІЇ

РАДІО ВИЗВОЛЕННЯ

МЮНХЕН 1957

RADIO "LIBERATION" SPEAKING
Selected materials of the Ukrainian Division

Book 2
Munich 1957

Українська програма Радіо Визволення
триває 30 мінут і повторюється 24 рази
на добу

ПРО В'ЯЗНІВ СОВЕТСЬКИХ КОНЦТАБОРІВ

До української редакції радіостанції «Визволення» завітав Тоджо. Власне, наш гість називається інакше. Теперішнє ж ім'я дав йому советський військовий трибунал, щоб правдоподібноше звучало обвинувачення в шпигунстві на користь Японії.

Історія порівняно ще молодій людині далеко не буденна. Балтієць. Громадянин однієї з західніх держав. У цивільному житті — фахівець з ділянки радіо- й електротехніки. Вояком, наприкінці 44-го року потрапляє до советського полону. Через рік тяжкохворого звільняють. Відпрошується до своїх родичів у Східній Німеччині. Тікає на Захід. Спійманий. Советський підполковник-слідчий каже: «Признайся, що твоє ім'я Тоджо, що ти японський шпигун, і все буде добре». — «З однаковим правом ви могли б назвати мене американським шпигуном дядьком Семом», — відповідає в'язень. — «Я впіймав сто п'ятдесят шпигунів, — нервується чекіст, — і ти теж не викрутишся».

В переповнених тюрмах Шверіну люди мруть, не дочекавшись слідства. Що ж, нехай вважають мене хоч за китайського імператора, аби тільки вийти звідси живим», — вирішує в'язень, який уже трохи знає советську дійсність з свого першого полону.

— Так, — розповідає наш гість, — зробили з мене японського шпигуна Тоджо. — Рік просидів на Луб'янці. Відкинув пропозицію працювати за фахом спеціаліста радарних пристроїв: хоч з нею була зв'язана обіцянка випустити мене на волю, за передумову ставили згоду залишитися в ССРСР назавжди. 47-го року вислали мене в концтабори Печори. З 49-го до листопада 55-го року відбував каторгу на лінії Тайшет-Братськ. Щойно місяць тому повернувся на Захід.

— Скажіть, будь ласка, — питаємо ми, — з якими чужинцями в'язнями доводилось вам зустрічатись і завіщо вони сидять?

— Бачив я, — відповідає Тоджо, — як європейців, так і азійців. На трасі Тайшет-Братськ багато манджурців, китайців, корейців і японців. Зокрема цілий екіпаж рибальського човна і чимала кількість японських рибалок, що їх захопили Совети у відкритому морі 46—47-го років. Серед північних корейців бу-

ли навіть цілі групи студентів, разом з викладачами засуджені за саботаж, шпигунство чи спротив владі під час советської окупації Кореї. Причина здебільшого інша. Вона криється в злочинності самої системи. Добре сказав один китаєць: «Знаєш, морда не сподобалася. Зробили шпигуном». Справді, в очах советського судівництва нема безневинних. Раз так, аби була людина, а її провину вже знайдуть.

— Вибачте за цікавість, — питаємо далі, — ви однаково добре говорите по-російському і по-українському. Яким чином?

— Це завдячую я багаторічному перебуванню серед ваших земляків, — відповідає шановний гість. — Адже відсоток українців усюди найбільший. Мое знайомство з ними почалося на Печорі. Український лікар допоміг мені, тяжкохворому, влаштуватися на працю за фахом електротехніка. В Братську лікар зі Львова врятував життя багатьом. Справа в тому, що таборове начальство не виділяє ніяких засобів на лікування численних хвороб в'язнів. Приміром, почорніння пальців від пелагри намагалися видавати за «обмороження». Лікар ішов на ризик, вчиняючи, що називається, скандал і домагався свого. Загалом, на нас, чужинців, українці справляли враження своєю організованістю, згуртованістю, готовістю допомогти іншим. Особливо запам'ятався наступний випадок. На двісті сорок шостому кілометрі від Тайшету в таборі Нуль Вісім «блатняки» Смірнова всіляко тероризували політичних в'язнів. Улітку 54-го року туди прибула група з п'ятдесятьох українців — учасників повстання в Норильську. Сваюлі «блатняків» вирішено покласти край. Сталася бійка, після чого кухар уже ніколи не видавав Смірнову додаткових порцій обіду. «Норильці» не побоюлися домагатись від начальства також поліпшення побутових умов, послаблення таборового режиму, зменшення норм праці тощо. Молоді українські революціонери не мали чого втрачати: всім їм дали «повну катушку», тобто двадцять п'ять років...

Наостанку пан Тоджо попросив нас передати через радіо «Визволення» привіт українським товаришам недолі на далекому засланні і додав: — Народ, вільнолюбний дух якого не спроможні вбити ні тюрми, ні концтабори, ні депортації, кінець-кінцем, здобуде волю, виборє своє місце під сонцем.

Ми подали переповідь розмови нашого кореспондента з чужинецьким поворотцем.

25. 1. 1956. ч. 1440

А. Ромашко

КОМУ СЛУЖИТЬ УКРАЇНЬСЬКА ВЕРХОВНА РАДА?

Тихо й безславно пройшла недавня кількаденна сесія Верховної Ради Української ССР, і советська пропаганда про цю подію вже майже не згадує. Як бачимо, роллю Верховної Ради нашої республіки, за большевицькою термінологією «самостійної і суверенної» держави, зведено до стану цілковитої маріонетковості. Адже за нормальних умов Верховна Рада це могутній чинник, голос представників народу, що має всебічний контроль над урядом, всіма міністерствами і установами даної країни. Жалюгідну роллю відограла і всі так звані видатні учасники сесії Верховної Ради, головою депутатом Тичиною починаючи і членом президії та маріонетковими українськими міністрами кінчаючи. У своїх промовах вони обмежувалися до стереотипних вірнопідданчих запевнень, що Україна «виконає програму, накреслену директивами двадцятого з'їзду КПСС по шостому п'ятирічному пляні».

А вже просто трагікомічною є заява, що Верховна Рада одногосно затверджує державний бюджет Української ССР на 1956 рік. Аджеж, шановні слухачі, бюджет нашої республіки на цей рік був визначений всесоюзними органами у Москві, і московське радіо ще двадцять дев'ятого грудня офіційно подало його розміри — точно таку суму, яку тепер, з дозволу сказати, затверджує Верховна Рада в Києві. Ясно, що з комуністичного центру ніхто нікого в Києві взагалі не питав і навіть не консультувався в справі бюджету української республіки. Таким чином українська Верховна Рада тільки підтвердила затверджений у Москві український бюджет. Це є дальшим доказом цілковитої колоніальної залежності України від советської держави.

Аж ніяково робиться, коли подумати, що ані один член Верховної Ради в Києві не мав стільки відваги і чести, щоб бодай одним словом звернути увагу на експлуататорське значення бюджету України на 1956 рік. Сума двадцять дев'ять мільярдів — це менше як двадцята частина союзного бюджету. Тим часом загально відомо, що питома вага України в господарстві Советського Союзу становить добрих тридцять відсотків. Саме радіо-Київ з тридцять першого грудня подало, що Україна дає більше, як половину чавуну і коксу всієї продукції Советського Союзу і близько тридцятьох відсотків сталі. Добре також відомо, що Україна дає майже половину всього вугілля, шістдесят відсот-

ків пшениці і понад сімдесят п'ять відсотків цукру. Логічно виходило б, що бюджет нібито «самостійної і суверенної» України повинен би становити по меншій мірі третину союзного бюджету, тобто якихось сто дев'яносто мільярдів карбованців, а не сміховинно малу суму двадцять дев'ять мільярдів. За цими двома цифрами і криється вся експлуатація України. Наша батьківщина одержує менше, як шосту частину належних їй грошей.

Чи знають про цей стан визиску України члени Верховної Ради в Києві? Напевно знають. Але київська Верховна Рада не є народнім зняряддям контролю, а тільки інструментом санкціонування фактів визиску українського народу советською державою. Така маріонеткова Верховна Рада в Києві не має права говорити іменем українського народу, бо він її не обирає. Її обрали визискувачі нашого народу, і вона їм служить.

6. 2. 1956. ч. 1470

Ю. Таркович

ХТО НАСПРАВДІ СТОЙТЬ «НА СЛУЖБІ РЕАКЦІЇ»?

(відповідь обвинувачувачам Греко-католицької Церкви)

Радіо-Станіслав 10-го січня передало довгу статтю товариша Шиша під заголовком «Західньоукраїнська уніятська церква на службі реакції». У зливні наклепів і паплюжень однієї із Церков українського народу ця стаття вирізняється хібащо особливо брутальними нападами і виключно безглуздими твердженнями.

Коли б центр католицького світу, Ватикан, був справді, — як то твердить станіславський Шиш, — центром мракобісся і реакції, ініціатором кривавих воєн тощо — його напевно вже давно не було б на землі, адже відомо, що Ватикан не має ніякої армії.

Коли б Ватикан був справді, — як пише Шиш, — одним із підлих і жорстоких ворогів українського народу — то українські вірні греко-католицького визнання напевно його давно покинули б, бо вони такі ж патріоти своєї батьківщини України, як і українці православного віровизнання.

І коли б Українська Греко-католицька Церква, як пише Шиш, — справді «сприяла спольщенню частини українського народу на Західній Україні», то советська преса напевно тепер

не галасувала б про дії так званих українських буржуазних націоналістів, тобто волелюбних синів нашого народу; а відомий український історик, сам православний, професор Дорошенко не писав би, що «Українська Греко-католицька Церква врятувала Галичину від національної смерті», — тобто від колонізації.

Українська Греко-католицька Церква постала 1596-го року в специфічних умовах, що існували тоді на заході України. Вона стала своєрідною синтезою шукання історичного шляху між Заходом і Сходом Європи. 1932-го року, — як сказано в «Енциклопедії Українознавства» опрацьованій на еміграції українськими ученими як православними, так і греко-католиками, — ця Церква нараховувала понад п'ять мільйонів вірних у всьому світі. Очолювана визначним релігійним діячем і українським патріотом, митрополитом Шептицьким, Греко-католицька Церква не тільки зразково опікувалася своїми вірними, а і всіма засобами боролася проти денационалізаційної політики Польщі й інших країн супроти українців, сприяла поширенню в народі науки, знання, розвиткові національної свідомости. Зміцнювала віру у здійснення святої ідеї української нації — жити вільно і незалежно на власній землі.

За це московська преса та її різні підголоски в республіках, а вже особливо на поневоленій Україні, всіляко намагаються очорнити дану Церкву частини українського народу, народу, який волею долі й завдяки історичним причинам має дві, поневолені тепер большевицьким режимом Церкви: Українську Автокефальну Православну та Українську Греко-католицьку.

Тов. Шиш у статті, станіславським радіом, сказав, що «Ватикан вогнем і мечем нищив культуру, цілі племена і народи». Як і всі інші твердження советської пропаганди, так і це не витримує критики. Колишні Хрестові походи відбувалися з ідейної причини відвоювання Господнього Гробу в арабського світу. Крім того, як ми вже сказали, Ватикан не має армії, а тільки гвардію, що складається дослівно із горстки осіб і то швайцарців. Бо релігія і віра — будьто католицька, православна, магометанська чи яка інша — не воює мечем. Але мечем воюють сучасні поневолювачі українського та інших народів у Советському Союзі. У недавно одержаному з-за залізної заслони листі наш брат Галицький пише: «Всі наші церкви розбираються, навіть ті, котрі мають вартість музейну. В році минулому розібрали церкву Дорогуську над Бугом, котра мала понад 350 літ. Другу розібрано також над Бугом, в котрій (згідно з переказом) мо-

лився Богдан Хмельницький. В листопаді цього року були розібрані дві греко-католицькі церкви в Балаці і Княжу».

Все це робиться з благословення центрального московського керівництва ССРСР та сателітних країн. Нищать українські церкви мечем. Але хто з мечем прийшов — той від меча і загине!

7. 2. 1956. ч. 1472

Л. Полтава

ЗАСЕКРЕЧЕНИЙ СОВЕТСЬКИЙ БЮДЖЕТ

Державний бюджет ССРСР на 1956 рік схвалено на сесії Верховного Совету наприкінці грудня 1955 року з таким поспіхом, що навіть звичайні бюджетні промови окремих депутатів були зведені до мінімуму і особливо ретельно цензуровані. В уважного спостережника склалося враження, що советські фінансисти, взагалі не схильні до відвертості і правдивості, цього разу були особливо стурбовані, щоб будьщо не просочилося з-за лаштунків і щоб не стало загальновідомим те, що, очевидно, повинно бути приховане від очей громадськості.

Якщо в ділянці розвитку промисловості і сільського господарства завісу вирішено було трохи підняти і подробиці шостої п'ятирічки опублікувати в вигляді, більш чи менш доступному до зрозуміння, то в ділянці грошового господарства советський уряд і далі провадить політику абсолютного секрету.

І директор Держбанку Петров на запитання про розміри золотих запасів в ССРСР — офіційно в інтерв'ю заявив чужинській пресі, що, на відміну від капіталістичних країн, він не вважає за потрібне публікувати повідомлення про рух золота в ССРСР!

І міністер фінансів Зверев у зв'язку з опублікуванням бюджету на 1956 рік остерігає від бажання робити порівняння бюджету 1956-го року з бюджетом минулих років.

Чому така таємничість? Які ті фінансові акти, що їх так уперто приховує советська влада?

Якби бюджет 1956-го року мав являти собою бюджет миру і стабілізації мирних економічних умов в ССРСР, — то чому ж не опублікувати точні дані про фінанси, які могли б з легкістю підтвердити щирість мирних настанов в ССРСР.

Очевидно, щось не гаразд з советськими фінансами! Справді, якщо читати закон про советський бюджет не згори донизу, а навпаки, знизу догори, то з останньої статті можна визначити, що звіт про виконання державного бюджету за 1954-ий рік (що, здавалося б, немає стосунку до бюджету 1956-го року) затверджений за надходженнями сумою п'ятсот п'ятдесят вісім і п'ять десятих мільярда карбованців. Але якщо переглянути бюджет 1954-го року, то виявиться, що надходження на 1954-ий рік були визначені сумою п'ятсот сімдесят два і п'ять десятих мільярда. Це означає, що 1954-го року була нестача прибуткових надходжень сумою чотирнадцять мільярдів карбованців.

Щоб відвести увагу в бік, звіт за 1954-ий рік закінчується всеж надвишкою прибутків над видатками, що було можливим завдяки драконівському скороченню передбачених бюджетом видатків. Під час бюджетних дебатов у лютому 1955-го року багато депутатів розповідали як затримувалася виплата заробітньої платні багатьом тисячам трудівників медичного і муніципального відомств, і як не видавалися асигнування за бюджетом шкіл і лікарень.

В грудні 1955-го року про це вже не згадувалося і під час дебатов довго не зупинялися на тому факті, що і 1955-го року надходження від прибутків виявилися чимало меншими, ніж було передбачено: замість зафіксованих у бюджеті 1955-го року п'ятьсот дев'яносто і одної десятої мільярда карбованців надійшло лише п'ятсот шістьдесят один і п'ять десятих мільярда, тобто на двадцять вісім і шість д'сятих мільярда карбованців менше.

Почуваючи деяку незручність, міністер Зверев приписує це зменшення прибутків фактові зниження деяких гуртових цін і тарифів. Але це пояснення явно незадовільне. В нормальному советському господарстві централізованого типу ціни знижуються або штучно, або наслідком зниження собівартости виробництва, а не за рахунок зниження прибутків і обігу. Теорія, що її висуває міністер Зверев, згідно з якою нібито досягнуто збільшення купівельної спроможности карбованця, тільки підтверджує, що в основі зниження деяких цін лежить чи, привильніше кажучи, повинна б лежати збільшена і здешевлена продукція; це повинно було б привести до збільшення, а не зменшення прибутків.

Ні, в ділянці фінансів в СССР щось таки справді негаразд.

20 З'ЇЗД ПАРТІЇ І ЕКСПЛУАТАЦІЯ УКРАЇНИ

Вже з передз'їздівського крику большевицької пропаганди можна було догадатися, на що саме буде звернена головна увага 20-го з'їзду в Москві. Рупори диктатури загули в один тон. «Правда» кричить: давай ще більше сталі, чавуну і залізної руди. Це, безумовно, для продукції танків і гармат. «Известия» говорять про підвищення продуктивності праці, що практично означатиме збільшення експлуатації трудящих. А газета «Труд» мудро повчає, як за прикладом т. званих новаторів можна ще більше витиснути з кожного робітничого колективу. І все це в ім'я 20-го з'їзду партії — ще більше продукції, ще більше непосильної праці на користь советської держави.

Але що з усіх цих плодів тяжкого труду лишиться для самого народу, про це, шановні слухачі, пропаганда кремлівських диктаторів майже не згадує. А відомо, що, наприклад, ситуація на Україні більш як невідрадна. Не зважаючи на величезні багатства України і високу продукцію української промисловости, у нас бракує всього. Вже із сторінок большевицької українськомовної преси виявляється жахливе зубожіння нашої батьківщини. З різних областей України протягом цілого 1955 року надходили тривожні вістки, що в продажі не було таких у суті простих речей, як батареї до радіоприймачів чи шкла для лампи. На Вінниччині і Дрогобиччині бракувало навіть сірників і мила. В грудні минулого року, коли вже дошкуляли гострі морози, в Одесі, Дніпропетровському, Києві і інших містах України не можна було купити навіть дитячих черевиків.

У чому ж справа? В системі колоніального визиску України союзними централістами в Москві український народ не є господарем своєї землі, і різні декляративні заяви 20-го з'їзду партії ситуації не змінять. Наслідком такої колоніальної залежності України потрібних товарів у нас не виробляють, а якщо і виробляють, то вивозять ці продукти поза межі України. Клясичним прикладом такого визиску є виробництво медикаментів. Усі важливі сучасні медикаменти, як пеніциліна чи стрептоміцина, виробляються тільки в Москві і Ленінграді. На Україні (в Києві, Харкові і Одесі) в основному виробляють тільки такі просто примітивні засоби лікування, як «столова сода» чи «главберова сіль». Мало того. Українська хемічно-фармацевтична промисловість взагалі не має права розпоряджатися і тими медикамента-

ми, що їх виробляють на Україні, бо все підлягає контролеві і розподілові центральних установ у Москві.

І ще одна справа, на яку хочемо звернути увагу 20-го з'їзду в зв'язку з дуже холодною цьогорічною зимою. Україна дає майже половину всього вугілля Советського Союзу, і все ж якраз тепер відчувається велика нестача вугілля. Бракує його українському населенню і українській промисловості, хоча маємо нібито українське міністерство вугільної промисловости, яке мало б цим великим багатством України розпоряджатися. Але справа в тому, що ані українське міністерство, ані маріонетковий уряд у Києві не мають права розподіляти українське вугілля. Це належить виключно до компетенцій союзного міністерства в Москві, яке висилає наше вугілля поза межі України, не звертаючи уваги на потреби нашої батьківщини.

Таких доказів експлуатації українського народу союзним центром у Москві можна б навести сотні, тисячі. Але і цього, либонь вистачить, щоб звернути увагу 20-го з'їзду у Москві на те, що Україна знає про всю експлуатацію і що наш народ не збирається миритися з таким станом. Народ України домагається права самому вирішувати про розподіл багатств його землі.

13. 2. 1956. ч. 1491

Ю. Таркович

ВИСТУП МАРІОНЕТКИ

На 20-му з'їзді промовляв і наш земляк Кириченко, вірний прислужник московських централістів у Києві. Для цієї цілі кращої особи не могли і знайти, бо особа Кириченка вірно персоніфікує політику колоніальної експлуатації України і політику денационалізації України большевицьким центром.

Кириченко в своїй промові обіцяє все для советської держави: більше хліба, більше вугілля, сталі і, очевидно, більше напруженої праці всього українського народу. І все це не для підвищення низького життєвого рівня нашого населення. Зовсім ні. Кириченко обіцяє, що всі ці багатства землі і плоди труда українського народу підуть виключно на зміцнення советської системи державного капіталізму, що вже десятиріччями викачує добра української землі. Кириченко перераховує багатства української землі. Україна дає половину союзної продукції чавуну, тридцять сім відсотків сталі і прокату, шістдесят відсотків залізної

руди і понад четвертину продукції машин Советського Союзу. Це справді величезні багатства, і Україна таким чином є однією з найбільших індустріальних потуг усієї Європи. Крім того, відомо, що наша батьківщина дає майже половину вугілля Советського Союзу, шістьдесят відсотків пшениці і три четвертини союзної продукції цукру. Є всі передумови, щоб Україна мала один з найвищих життєвих стандартів в Європі.

Але товариш Кириченко на 20-му з'їзді не сказав майже нічого про те, що саме з цього багатства залишається для народу України? Не сказав він це тому, що сам добре знає, що добра української землі не ідуть на користь нашого народу. Хоч у нас така велика індустрія і достатньо сировини, на Україні хронічно бракує і найпростіших товарів широкого вжитку. Бракує їх тому, що їх не виробляють у достатній кількості, а ті, що і виробляються, ідуть поза кордони нашої батьківщини, і маріонетковий український уряд в Києві не має жодного впливу на розподіл багатств української землі. Вся советська преса недавно повідомляла, що наші заводи в Харкові та Одесі почали висилати свою продукцію до Індії. Ми, очевидно, не проти допомоги Індії і іншим економічно відсталим країнам, але це можна робити тільки тоді, коли забезпечене передусім власне населення.

Далі, Кириченко в Москві хвалявся, скільки сільськогосподарських продуктів Україна вже здала советській державі і скільки ще збирається здати. Та держава забирає ці продукти майже безцінь і з високими, ніде в світі небувалими зисками, перепродує їх власному населенню. Та це ще півбіді. Гірше те, що плоди української землі на Україні взагалі тяжко одержати. Недавно сама советська преса повідомляла, що в Києві, Одесі і сталінській області населення стоїть у довгих чергах, щоб купити хліба. Вже просто трагічною ситуацією є те, що за хлібом стоять у черзі якраз наші селяни, які своїми руками і на своїй таки землі цей хліб збирали. Чи можна собі взагалі уявити ще більшу несправедливість, ще більшу експлуатацію українського народу, не говорячи вже про той факт, що в жодній, повторюємо — в жодній країні західного світу нема такого випадку, щоб населення мусіло стояти в черзі за своїм власним хлібом.

Але це не турбує ні товариша Кириченка, ні інших учасників 20-го з'їзду експлуататорів у Москві. Кириченко обіцяє ще більше викачати з України, бо він є виконавцем волі не українського народу, він вірно служить тим, хто його посадив на намісницьке крісло в Києві.

Український народ Кириченка не обирав і не посилав на з'їзд до Москви. Тому він не має жодного права говорити від імені народу України. Голос Кириченка в Москві — це голос централістичних експлуататорів України.

19. 2. 1956. ч. 1507

Ю. Таркович

НЕ СЛОВАМИ, А ДІЛОМ!

Булганін витягнув ніби найбільшого козиря, запропонувавши президентові Айзенгауерові укласти двосторонній «договір приязні та співпраці». Але більш ніж сумнівна вартість советського підпису вже всім znana. Тому не диво, що президент Айзенгауер негайно ж відповів відмовою. Ця історична й мужня відповідь зводиться до одної істотної речі: не треба творити ілюзій, ніби словами на папері можна досягнути результатів, які досягаються тільки відповідними ділами.

Але — більше того. Айзенгауер назвав одну справу, що має велетенське значення для поневолених народів Сходу. Він сказав, що мали б бути здійснені, роблені також советським урядом, обіцянки про пошанування права народів самим вибирати форму державного устрою. Іншими словами, мало б бути здійснене проголошене свого часу американським президентом Вільсоном право народів самим вирішувати свою долю, право на самовизначення.

Як же з цим правом у Советському Союзі? Большевицький уряд виставляє себе оборонцем покривджених т. званих колоніальних народів Азії та Африки. Проте, всім відомо, що право народів на свободу, на незалежність і вільний демократичний спосіб життя потоптане й поганьблене в советах.

Український народ добре знає, що означає на большевицькій мові право народів на самовизначення. Після знищення большевицькою навалою вільної, демократичної Української Народної Республіки — в Україну, справді, як у тій пісні співається, «лиха доля у гості прийшла». Величезна більшість українського народу була проти большевизму. Однак страшний терор силою примушував українців жити під советським режимом. Діячі доби Української Центральної Ради та Української Народної Республіки були нещадно ліквідовані большевицькою владою. Ліквідовано навіть тих українських діячів, які ні-

би згоджувалися визнати зовнішньо так звану Українську соціалістичну советську республіку, аби тільки могли працювати для добра української культури. Так сталося з колишнім головою Української Центральної Ради, професором Михайлом Грушевським. Він повернувся з еміграції в Україну, але большевицький уряд не дав йому змоги працювати науково і фактично замучив його.

Та не ліпше було і з українськими комуністами, цією невеликою жменькою українців, які нібито повірили в істину большевицької ідеї. Всі оті Скрипники, Затонські, Коцюбинські, Чубарі, Петровські та багато інших українських комуністів були ліквідовані органами ГПУ тільки за те, що хотіли хоч трохи вільно рухатися, вільно думати.

І тепер те саме! Ну, яке право вирішувати долю українського народу мають такі ніби народні представники, як Паламарчук, Гречуха або Кириченко? Та вони навіть найменшої дрібнички зробити не можуть без дозволу й наказу центрального большевицького уряду в Москві. Вони безчинно приглядаються, як молодь України мусить їхати до Казахстану або Сибіру й нидіти там на тяжких роботах. Ця молодь гине далеко від своєї, колись квітучої і багатой батьківщини, де вона могла б усе мати для праці і справді щасливого життя. Та на перешкоді цьому стоїть советський уряд. Він експлуатує всі народи Советського Союзу, нацьковує один на одного. Українців і білорусів сварить з автохтонним населенням Казахстану, християн Кавказу з мусульманами, і так далі. А всі неросійські народи він цькує на російський народ, якому хитро-мудро приділяє роль «старшого брата», викликаючи цим зрозуміле обурення серед інших народів. Бож у стосунках поміж народами мусить панувати рівність, справедливість і льюальна взаємна співпраця!

Ми певні, що прийде час, коли здійсниться шляхетне бажання американського президента Айзенгауера, щоб усі народи могли самі вирішувати свою долю. І тоді, коли серед народів Советського Союзу запанує національна свобода й демократія, — тоді український народ перебуватиме в добросусідських стосунках з усіма народами.

19. 2. 1956. ч. 1508

М. Соколовський

ХРУЩОВ І КУЛЬТ ОСОБИСТОСТІ

«Сталіна поховано вдруге», — такий висновок з 20-го з'їзду КПСС робить преса вільного світу. Спочатку диктатор помер фізично. Тепер же спадкоємці поховали його і політично.

Відкриваючи з'їзд, Хрущов сказав: «За період між дев'ятнадцятим і двадцятим з'їздами ми втратили видатних діячів комуністичного руху — Йосипа Віссаріоновича Сталіна, Клементя Готвальда і Крюці Токуду. Прошу вшанувати їхню пам'ять вставанням». І це все. Ім'я того, кого десятиріччями прославляли як сучасного першожреця світового комунізму, поставлено на одну дошку з маловідомим керівником японської компартії, про смерть якого навіть його земляки довідалися з дворічним запізненням.

Ще тільки раз удостоїв Хрущов згадати «батька народів» на ймення. Але як! «Незабаром після дев'ятнадцятого з'їзду, — сказав ніби скоромовкою, — смерть вирвала з наших лав Йосипа Віссаріоновича Сталіна». І знов ні слова про «заслуги» покійного перед партією. Ні слова про «заслуги» перед «батьківщиною трудящих», «перед людством» і так далі. Навпаки. Вчинено натомість погром культу особистості, який, мовляв, «перетворює того чи іншого діяча на героя-чудотворця». Піддано остракізмові Короткий курс історії партії, що впродовж вісімнадцятих років була біблією комунізму, цитати з якої цілі покоління зазубрювали напам'ять...

Згідно з режисурою, офіційно назвати ім'я спрличинника всіх нещасть було доручено Мікоянові. Виявляється, в усьому винен Сталін. І в тому, що двадцять років процвітав культ особистості. І в фальшуванні історії. І в тому, що з багатьох засуджених революціонерів пороблено «ворогів народу». І в тому, нарешті, що сталінські передбачення про прихід кризи капіталізму розминулися з дійсністю.

Інакше кажучи, «геніяльний вождь і вчитель» був, виявляється, не тільки одноособовим диктатором у практичній діяльності, а й суцільним шарлатаном, невігласом у питаннях теорії. Тоді законно запитати: Що ж це за така, пробачте, революційна, демократична партія, що в ній протягом двадцятих років (повторюємо — двадцятих років) могла чинитися сваволя одної-однісінької нікчемної людини? Куди два десятиріччя, як то кажуть, дивилися і що робили «соратники і учні»? Подруге, виходило б, що все те, що на горах трупів будувалося в СРСР

і підносилося закордонові як справжній, «правильний» соціалізм, — це теж діло рук виключно того самого тирана. Раз так, чому б сьогодні колективним керівникам уголос не відмежуватися від минулого? Чому б не визнати, що сталінська спадщина така далека від соціалізму, як небо від землі?

Значить, справа тут не просто в Сталінові. (Не будь його — то знайшовся б інший.) Історично беручи, справа в тому, що большевизм, як ідея, після смерти Леніна почав крахувати, розкладатися. Він тримався купи ще тільки силою голого примусу. Врятувати становище міг лише новий авторитет. Його треба було створити штучно. Потрібні були нові божища — і куміром став Сталін.

Отже винна передусім система, з її тоталітарною партією і режимом диктатури. Культ особистості — явище, щоправда, похідне. Але для тоталітарних рухів воно характеристичне і закономірне. В зв'язку з цим слід пригадати один майже парадоксальний, зате ох і який же знаменний історичний факт. Першим, хто назвав Сталіна «отцом, мудрим учителем, гениальним вождем» і прочая, і прочая, був тоді ще мало відомий партробітник на ймення Нікіта Сергеевіч Хрущов. В Кремлі зійшло сонце. Діти почали дякувати за «щасливе дитинство». Фізкультурники знайшли «найліпшого друга». Столітні дідуся — «рідного батька». Поети — відчули, нарешті, надхнення. І все живе заспівало осанну — великому Сталінові.

Як тепер Хрущов, так колись покійний самодержець в боротьбі за особисту владу теж прикривався ідейкою збереження ленінського принципу колективного керівництва, оборони чистоти риз ленінізму від зазіхань троцькістів, бухарінців і різних «буржуазних націоналістів». Від того ж, що на місце одноособової диктатури покищо проголошено диктатуру колективну, народам Советського Союзу зовсім не легше. Диктатура залишається диктатурою.

22. 2. 1956. ч. 1515

А. Ромашко

КПСС — МОГИЛЬНИК ЗДОБУТКІВ РЕВОЛЮЦІЇ

Довгі роки комуністична пропаганда безупинно звеличувала Сталіна, як найулюбленішого батька народів і так званого геніального вождя світового пролетаріату. Після його смерти кремлівські сироти перенесли звеличування на самих себе й на всю

компартію. Так, нещодавно московське радіо передавало самовихвалювання про т. зване мирне будівництво компартії в період закінчення громадянської війни, тобто від 1921 року.

1921 рік був справді переломовим і вирішальним для долі всієї революції. Адже революція 17-го року виникла як протест проти царської соціальної і національної неволі, проти деспотії царського поліційного режиму, за свободу людини й народів. І вся революційна боротьба йшла весь час під гаслами свободи, за землю і волю селянам, за усунення поміщицького панування, за свободу організації робітництва проти всякого визиску, за свободу думки й слова, за вільне національне самовизначення народів, аж до відокремлення від російської імперії включно. Такі гасла проповідували також і большевики. Але вони проголосували їх з метою обдурити людей і вже в перебігу революції гвалтовно порушували свої обіцянки, намагаючися за всяку ціну захопити й поширити монопольну владу своєї партії.

В розпалі громадянської війни багато наївних людей серед робітництва й селянства, що йшли за большевицькою партією, вірили, що диктатура компартії зумовлена тільки обставинами війни, що вона після війни самоліквідується і настане справжня свобода для всіх людей. І справді, як тільки війна закінчилася, серед самих большевицьких військових формацій, серед членів компартії і маси селянства й робітництва, виникло рішуче домагання: «За совети, але без комуністів!». «За свободу працюючого люду, за демократію — народовладу, тому геть диктатуру компартії!»

Ленін, Троцький та їхні спільники перелякалися таких домагань. Адже вони боролися не за свободу працюючого люду, а тільки за владу, і то безмежну диктаторську владу своєї монопольної партії під вивіскою т. званої диктатури пролетаріату. Тому вони рішучо відмовилися відступити від диктатури компартії та зрівнятися в правах з іншими політичними організаціями трудового народу. Наслідком цього вибухло Кронштадське повстання в березні 21-го року. Це була контрреволюція ворогів народу, як це вмовляють тепер кремлівські фальшивники. Це був розпачливий збройний виступ кронштадських матросів, тих синів селян і робітників, що вірили большевикам і воювали під їхньою командою аж до закінчення війни. Це було соціалістичне повстання проти большевицької реакції та її контрреволюційної диктатури, що вже тоді смертельно загрожувала здобуткам революції і свободі народів! — Даремно крем-

лівські пропагандисти намагаються тепер знецінювати кронштадських героїв тим, мовляв, що то були матроси — сини селян з так званих «южних губерній» тобто українці. Це тільки свідчить про вороже їхнє наставлення до свободолюбних українських селян, що і в Кронштадті боронили свободи працюючого люду.

Кронштадські матроси повстали, другого березня проти диктатури компартії. Але вони не бажали зайвого кровопролиття таких же селян і робітників, що стояли по другому боці фронту. Вони ще вірили, щой большевицькі ватажки не захочуть проливати кров своїх недавніх товаришів спільної боротьби і таки зречуться своєї диктатури. І це була їхня трагічна помилка. Кремлівські вожді послали до Кронштадту сотні своїх партійців — нібито парламентаристів для переговорів, а тим часом почали підтягати силу-силенну свого війська. Вночі 18. березня 21-го року підступно вдарили з усіх сторін на кронштадських повстанців, засипали морем вогню і втопили їх у крові...

Разом з придушенням кронштадського повстання компартія поховала 18-го березня 21-го року всі здобутки революції. Її тодішня перемога над революцією повернула колесо історії до темної реакції, що своєю деспотією і безправством перевищила царську неволю.

Советська влада далеко перегнала відсталих царів ще новим своїм винаходом, зовсім незнаним якій-будь поліції в світі, а саме концентраційними таборами невільничої праці десятків мільйонів новітніх невільників — селян, робітників і трудової інтелігенції. Але й цій неволі прийде кінець.

5. 3. 1956. ч. 1548

І. Василевич

НОВИЙ НАСТУП НА СЕЛЯНСТВО

Нова постанова ЦК КПСС щодо Уставу сільськогосподарської артілі і дальшого розвитку ініціативи колгоспників в організації колгоспного виробництва й керування справами колгоспів є черговим наступом на селянство. Аналізою цього документу ми займемося пізніше. А тепер відмітимо речі, які вражають нас з першого читання тексту.

Ми знаємо, що большевицька влада нічого не робить такого, що йшло б у розріз з її інтересами. Як вона не камуфлювала би свої розпорядження всякого роду підлабузюваннями до селян-

ства, як би вона не силкувалася виставити себе в ролі найкращого опікуна і оборонця інтересів селянина, — все одно треба шукати правдивого змісту її розпоряджень у тому, чого вона хоче для себе.

У постанові дуже багато «крокодилячих сліз» і назовні влада ніби дає більше ініціативи і прав зборам колгоспників. Але... на ділі виглядає воно зовсім інакше.

Найперше глянемо, як то кажуть, « у корінь» цієї постанови. Що саме викликало її появу? Яке становище селянства, наприклад, на Україні, у сучасний момент?

Стаття Хилька «Повніше використовувати можливості колгоспної торгівлі», поміщена в «Комуністі» за жовтень 1955 року, трохи проливає світла на стан нашого селянства. Вона показує, що наш селянин, навіть в умовах колгоспної неволі, спромігся виявити свою ініціативу і опанувати становище. Як пише Хилько, кожного дня у двадцятьох п'яти містах України є більше двохсот тисяч колгоспників, які продають на базарах свою продукцію. Це означає, що рух колгоспної ініціативи вже набрав стихійного характеру, з яким влада не може дати собі раду і з яким влада безсила боротися. Для поборювання цього руху ініціативи влада вжила вже багато заходів: перше — це послала на село випробуваних і провірених комуністів, які стали головами колгоспів під назвою «тридцятитисячників». Подруге, твердячи, що колгоспи нібито багатіють (пригадаймо лявіну «колгоспів-мільйонерів»), влада перекинула ще минулого року на утримання колгоспів усіх техніків, агрономів і зоотехніків. Мовляв — ви мільйонери, можете їх утримувати. Потрете — проект перекинути на утримання колгоспів і тяжку машинерію всіх МТС, які мають перейти на так званий «госпрозрахунок». Але виявилось, що й цього мало. Тому зрозумілим стає і останній захід, який криє в собі явне завдання — загнудзати і запрягти на свою користь приватну ініціативу селянина. Остання постанова має цю ініціативу піддати контролеві вже не парторгів, які є в кожному колгоспі, а двом представникам влади в колгоспі, а саме: голові колгоспу і начальникові МТС, які являють собою надійних комуністів. Будучи поставленими згори, ці два «місцеві кити», дбаючи про своє становище, так провадитимуть «ініціативу селянина», як це відповідатиме інструкціям згори, тобто інструкціям щодо більшої експлуатації селянина.

Вже наперед можна сказати, що постанови з приводу змін Уставу колгоспної артїлі не підуть проти вимог держави і про-

ти присланих згори інструкцій. Але чи в практиці підуть справи так, як того хоче влада — ми в цьому сумніваємося.

Український народ, зокрема селянство, вже тридцять п'ять років бореться проти комуністичної влади і режиму. Бореться невмолимо і безкомпромісово, не зважаючи на велетенські жертви, що їх він зазнає в цій боротьбі.

Ми не тільки віримо, а й певні, що наш селянин, разом з іншими прошарками українського народу, і тепер знайде способи для дальшої боротьби. Бож ця боротьба інакше закінчиться не може, як тільки звільненням українського народу від большевицького режиму, як тільки виборенням належних нашому народові прав і свобод.

Ця постанова — це нова спроба затиснути ярмо на шиї нашого селянина. Але він зазнавав і не таких спроб, і його вони не подолали.

12. 3. 1956. ч. 1566

М. Ковальський

В РІЧНИЦЮ ПРОГОЛОШЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ

П'ятнадцяте березня 1939-го року увійшло в історію українського народу. Сімнадцять років тому в Хусті, мальовничому місті над річкою Тисою, урочисто проголошено самостійність і суверенність Закарпатської України. На першого президента молодій українській державі під Карпатами обрано доктора Августина Волошина, усіма шанованого культурно-політичного діяча Закарпаття.

Тяжкою боротьбою довелося населенню Карпатської України здобувати свої права. Протягом довгих сторіч панували на Закарпатті іноземні володарі. Наприкінці першої світової війни закарпатці, здавалося, дочекались, нарешті, волі. Тоді в Києві було проголошено Українську Народню Республіку, і обрані представники Закарпаття проголосили приєднання Закарпаття до новопосталої Української держави. Щойно коли українська держава не витримала большевицьких ударів, Закарпатська Україна була включена до Чехо-Словаччини, як автономна частина. Але це було тільки часткове, тимчасове рішення, на яке закарпатці мусіли піти силою міжнародніх умов. І коли 39-го року настала змога здобути повну волю, Закарпатська Україна її не-

гайно використала і в боротьбі здобула незалежність, яку формально проголосив вільнообраний сойм у Хусті 15-го березня 39 року.

Відвічний ворог з півдня за допомогою Гітлера і Мусоліні сімнадцять років тому знову підкорив Закарпаття, але тільки фізично, бо вільного духа Закарпаття, духа свободи і волі ніякому ворогові не вдасться здушити. Від 45-го року Закарпатська Україна, разом з усім українським народом, опинилася в большевицькому полоні, увійшовши до складу Української Совецької Соціалістичної Республіки. Закарпаття об'єдналося з Україною — та це — об'єднання в неволі, об'єднання під пануванням одного ворога. Карпатська Україна хоче жити разом в одній державі з усім українським народом, але в державі, яка буде вільною країною українського народу і в якій не буде большевицьких намісників, не буде експлуатації і денационалізації.

Сила віри і сила надії та боротьби незламна. Тому не сумніваємося, що надії Закарпаття, як і надії всього українського народу, надії на повну волю — таки здійсняться.

14. 3. 1956. ч. 1572

Ю. Таркович

ЩО КРИТИКУЄ ХРУЩОВ

У попередньому пересиланні ми повідомляли, що радіо Нови Сад у Югославії дуже точно передало зміст промови Хрущова на закритому засіданні партз'їзду в Москві. Ця промова-доповідь про терористичний режим Сталіна була виголошена 25-го лютого цього року. Нас цікавлять тепер не всі деталі виступу Нікити Хрущова. Нас вразила одна і про неї ми й хочемо говорити.

Як повідомило радіо Новий Сад 19-го березня, Хрущов у своїй промові поділив часи панування Сталіна на два періоди. Один до 1934-го року, другий — після 34-го року. Перший період до 34-го року, який позначився індустріалізацією та колективізацією, Хрущов не критикував, а вважав його, з погляду партійної лінії, правильним. Другий період, від 34-го року до смерті Сталіна, Хрущов назвав жажливим періодом свавілля й терору.

Що це значить? Це означає, що Хрущов, як і все колективне керівництво, цілком виправдує всі тодішні злочини Сталіна,

який нищив так звану націоналістичну контрреволюцію, нищив українців за їхній «буржуазний націоналізм», за націоналістичні ухили. Так само Хрущов виправдує і процеси колективізації, тобто нищення селянства, витворення штучного голоду на Україні 1932—33 років, вислання селян на Північ та до Сибіру. Отже всі ці злочини супроти нашого народу Хрущов не засуджує, а вважає політику Сталіна тих часів — правильною.

Але коли Сталін, після 1934 року почав терор проти самих партійців та проти советських генералів (Тугачевський, Єгоров, Гамарник), то всі ці дії Сталіна Хрущов трактує, як злочин, як терористичні акти маніяка, який хворів на манію переслідування.

Для нас, українців, Сталін був і залишається ворогом впродовж усього його панування. Ми не робимо різниць між окремими періодами його панування. Так само, як не робимо різниць між Леніном і Сталіном, між Сталіном і його наступниками: Булганіном, Хрущовим, Молотовим, Мікояном. Усі вони вирости в одному парнику, всі вони росли з одного й того насіння. А те насіння — отруйне.

І остання промова Хрущова — це доводить ясно. Хрущов вважає правильною лінію Сталіна в конкретних реалізаціях до 1934 року. Комуністична індустріялізація — це ж закріпачення робітника, потогонне соцзмагання — експлуатація робітника державним капіталізмом. А державним капіталізмом — і за часів Сталіна, і за часів теперішнього колективного керівництва є комуністична партія. Наслідок той, що як за часів Сталіна, так і тепер, робітник живе в злиднях.

Комуністична ж колективізація, проведена Сталіним, це нищення селянства, голод, арешти, заслання, закріпачення селянина в колгоспах і радгоспах. Власником продукції селянина — як за часів Сталіна, так і за часів теперішнього колективного керівництва — є та сама комуністична партія. Наслідок: як за часів Сталіна, так і тепер — злидні селянина.

А робітник і селянин — це дві основи народу, так само на Україні як і всюди.

Отже, промова Хрущова на закритому засіданні партз'їзду в Москві 25 лютого — це признання і доказ того, що система визиску нашого народу не змінилася. Вона залишається й надалі тією самою. Можна тільки подякувати Никіті Хрущову за це признання.

Постає законне питання: що в цій справі думають і що мають зробити товариші Кириченки, Кальченки, Гайові, Тітови, Підгорні? Не тільки український народ, а й низовий партійний апарат советської України чекає ясної відповіді на це питання. Слово за ними.

21. 3. 1956. ч. 1596

М. Ковальський

ЧИМ НЕ ДОГОДИВ ТОВАРИШ ЛИХОЛАТ

В промові Мікояна на двадцятому з'їзді КПСС є таке місце: «Один московський історик договорився навіть до наступного: не будь серед українських партійних керівників товариша Антонова-Овсєєнка, чи товариша Косіора, можливо, не було б махновщини і григоріївщини. Петлюра не мав би успіху...»

Злополучного історика згадала і академік Панкратова — фактичний «вождь історичного фронту» в ССРСР.

Але і Мікоян, і Панкратова чомусь поминули назвати ім'я автора. Що ж це за «єретична» книга і хто її таємничий творець? Мовиться про московського історика Ліхолата. Його «Разгром националистической контрреволюции на Украине» — у нас під руками. Попробуємо відповісти на питання: До чого «договорився» (за словами тов. Мікояна) і чим не догодив партійним замовцям тов. Ліхолат?

На сторінці тридцятій читаємо: П'ятаков, Затонський, Гамарник і інші тодішні провідні большевики з київської парторганізації обстоювали входження представників большевицької партії до Центральної Ради; вони домагалися визнання Центральної Ради як законної влади на Україні. Але — підємо далі.

Сторінка сто п'ятдесят друга: В листопаді 1918 року Бубнов і Косіор дали наказ большевицьким частинам влитися до складу Петлюрівської армії, бо вони вважали створену згодом Директорію за правдивий уряд українських трудящих.

На сторінці сто шістьдесят восьмій довідуємося, що Директорію, як «революційний уряд Української Народньої Республіки», підтримували також усі, без винятку поступові іншонаціональні партії, які існували тоді на Україні — російськими меншевиками й соціалістами-революціонерами починаючи і єврейським «бундом», «Об'єднанням єврейських соціалістів», «Поалей Ціон» та польською партією соціалістів кінчаючи. Що автор на-

зиває політичних супротивників большевизму «реакціонерами», «буржуазними націоналістами», «зрадниками інтересів трудящих», «лжесоціалістами» — справи не міняє.

Вдумливий читач легко знайде в агітпропівській полові зерно істини. Раз Косіор, Гамарник, Затонський та інші старі большевики, — міркуватиме читач, — підтримували Петлюру, то, либонь, мали до того важливі підстави. Мабуть, і Петлюра, і Грушевський, і Винниченко були не «найманцями капіталу», не «лжесоціалістами», а щирими, правдивими соціалістами і демократами. Були соціал-демократами в європейському розумінні слова, єднатися з якими закликає тепер комуністів КПСС.

Товариш Ліхолат, сам того не бажаючи, допоміг правді пробитися на поверхню. А саме: якщо навіть видатні українські большевики обстоювали самостійницький шлях розвитку України, то Ленін, пішовши війною на визнану ним таки ж Українську Народню Республіку, вчинив акт агресії, виявив непошану до проклямованого ним таки ж права народів на самовизначення. Так воно було і насправді. Адже КП(б)У організаційно оформилася в Москві, щойно в липні 1918-го року. Отже вона була чужою народові, «закордонною», «агентурною», партією. В момент вибуху революції складалася вона лише з тисяча шістдесятьох членів. І це тоді, коли ленінська партія російських большевиків нараховувала двісті сорок тисяч! Такі історичні факти.

Та найбільше автор «перестарався», найбільше не догодив партійним замовцям у підсумках. На сторінці шістсот двадцять першій читаємо дослівно: «В організації розгрому інтервентів і внутрішніх контрреволюційних сил, а також у справі зміцнення советської влади на Україні брали безпосередню участь видатні діячі партії — Сталін, Молотов, Калінін, Свердлов, Дзержинський, Ворошилов, Фрунзе, Хрущов, Каганович». Сталін Молотов, Калінін... ба навіть Хрущов... і ні одного тобі хоч би поганенького українця!

Ні, те, що підніс нам у роковини Переяслава товариш Ліхолат, — це не українська історія. Це навіть не історія зародження комунізму на Україні. Правда, зате вона яскраво показує, що большевизм-комунізм абсолютно чужий нашому народові.

25.3. 1956. ч. 1606

А. Ромашко

ДЕ Ж СВОБОДА?

Кремлівські можновладці постійно твердять, що ніде в світі нема такої досконалої свободи, як в ССРСР. Нещодавно «Літературная газета» назвала советське життя під диктатурою компартії просто «тріумф свободи». Чому? Бо, мовляв, в ССРСР нібито нема визиску праці, а Ленін сказав колись таке: «Кожна свобода є обманом, якщо вона суперечить інтересам визволення праці з неволі капіталізму». Отже свобода в ССРСР — це, згідно з теорією Леніна — велике шахрайство, бо там людська праця не визволена з неволі капіталізму. А треба пам'ятати, що советський капіталізм для робітництва й селянства далеко страшніший від приватного роздрібленого капіталу, проти визиску якого працюючі люди можуть з успіхом боротися. Але тяжко боротися проти монопольного державного капіталізму і удержавлених засобів виробництва, що ними розпоряджається виключно єдина упривілейована каста монопольної компартії. Вона є абсолютним володарем усього: не тільки єдиним безконтрольним паном-працедавцем, а й рівночасно в одній правній особі — і законодавцем, і суддею, і жандармом та сторожем в'язниць і концентраційних таборів примусової праці. В ССРСР тільки ота владна монопольна партійна каста має повну свободу, свободу давніх рабовласників. Тому не дивно, що в ССРСР робітництво, а зокрема селянство жорстоко визискуються. Його життєвий рівень найнижчий порівняно з життєвим рівнем вільних країн Європи й Америки.

Не зовсім безпечно для советських пропагандистів посилатися на вислів француза Роже Гароді, мовляв, буржуазна свобода — це закон джунглів: «Вільний лис у вільному курнику». Цим вільним лисом в ССРСР є компартія, але зовсім не вільним є советський курник, ізольований від світу колючими дротами залізної заслони. Отож різниця між вільним світом і країнами під тотальною диктатурою однопартійної системи полягає ось у чому: у вільному демократичному світі ніхто не забороняє працюючим людям самим, без ніякої поліційної няньки, самоорганізуюватися у вільних, незалежних від державної адміністрації, господарських, культурних, політичних і профспілкових організаціях і самим боротися проти всякого визиску, за соціальну справедливість.

У згаданій статті «Тріумф свободи» советський автор твердить, що компартія є керівною і скеровуючою силою суспільст-

ва, виразником волі народів. Справді треба бути большевиком, щоби мати відвагу в вічі мільйонам поневолених народів говорити таку безсоромну неправду. Поперше: хто й коли з народів СССР обирав компартію на свого керівника й диригента? Адже від так званої жовтневої революції донині влада монопольної компартії тримається на багнетях і поліційному терорі. Від 17-го року донині не було в СССР вільних виборів. Бо так звані советські вибори — це глум над працюючими людьми, позбавленими можливостей вільно обирати власних депутатів. Советські вибори — це лише вимушене притакування тому, що вже давно було визначене компартією. Подруге: якщо компартія нікому силою не накидає своїх ідей, то пощо мучить мільйони трудящих у тюрмах і концентраційних таборах? Защо розстріляно, напр., тільки 34-го року аж двадцять вісім українських діячів культури й літератури, як от письменників, Олексу Влизька, Фальківського, Григорія Косинку й інших? Де поділася Українська Греко-католицька Церква Західної України з понад чотирма мільйонами вірних, з тисячами священників? Де подівся митрополит Сліпий і одинадцять українських греко-католицьких єпископів?

Советська пропаганда заявляє, що советський режим нібито не боїться ніякої критики. Але чому советська влада заглушує радіовисилання з вільного світу, тоді як її радіопересилань ніхто ніколи не заглушує? Відповідь ясна: на злодієві шапка горить. В СССР нема ніякої свободи. Вона прийде щойно після усунення комуністичної диктаторської системи.

1. 4. 1956. ч. 1622

І. Василевич

ЕКСПЛУАТАТОРИ УКРАЇНИ ОБРАЖАЮТЬСЯ

З психологічного, а може ще більше з психіатричного погляду дуже цікава реакція большевицької диктатури на наукові видання, що з'являються за кордоном на тему експлуатації України центральним комуністичним апаратом. На кожне виявлення правди большевицька пропаганда не тільки ображається, а й починає гістерично кричати: брешуть за кордоном, геть капіталістичні руки від нашого советського раю, і так далі. Так сталося і з книгою «Україна двадцятого сторіччя», що вийшла англійською мовою в Сполучених Штатах.

Автором наукового видання про большевицьку експлуатацію України є давній приятель нашого народу, професор знаного на весь світ Колумбійського університету в Нью-Йорку — Кларенс Меннінг. Його праця настільки стурбувала колективних диктаторів, що навіть на двадцятому з'їзді заговорили про неї.

Кремлівська маріонетка в Києві, Кириченко, грубою лайкою накинувся на автора книги «Україна двадцятого сторіччя». За наказом згори гістерично закричала і большевицька україномовна преса.

Газета «Радянська Україна» з другого березня твердить, мовляв, неправда, що «Радянська Росія дивиться на Україну тільки з споживацької точки зору і що Москва викачує з України всі її багатства, намагаючись у той же час тримати Україну в своїй повній економічній залежності».

Але «брехнею світ перейдеш, а назад не повернешся», — говорить стара українська приповідка. Ось поминаючи і Кириченкові викрутаси, подаємо інші факти большевицької експлуатації України. Як відомо з советської преси, магістральний газогін Дашава-Київ був 1955 року продовжений від столиці України до Москви. Таким чином москвичі одержують газ із станіславської області в західній Україні. Ми, очевидно, в засаді не проти того, щоб москвичі гріли собі чайок на українському газі. Ми за обмін багатств між окремими народами. Але нас дуже тривожить той факт, що багато міст західньої України, яка має такі величезні родовища газу — для себе газу таки не мають. Більшість міст правобережної України, куди проходить газова магістралля, газу також не мають. Наприклад, сотисячне місто Житомир, від якого магістралля, що дає газ Москві, проходить на віддалі тільки сорока кілометрів, не може дочекатися газу, хоча вже майже два роки тому в Житомирі зроблено всі потрібні приготування для прийому газу.

І далі. Недавно було відкрите багатюще родовище газу в районі села Шебеленки на південь від Харкова. Припускають, що це українське родовище найбільше в Советському Союзі. Та і в цьому випадку газогін збираються будувати через Харків, Курськ, Орел і Брянськ знову таки до Москви. Крім Харкова, покищо ні одне українське місто не дістане газу з цього українського родовища.

А місто Полтава, наприклад, зовсім таки недалеко від багатой на газ Шебеленки. Чи не було б справедливіше і навіть доцільніше дати український газ спочатку українським містам, а

щойно потім подавати його, як експортний товар, містам інших республік? І чи таке свідоме упосліджування українських міст не є чистої води експлуатацією України? Це ж і твердить професор Меннінг у своїй книзі «Україна двадцятого сторіччя».

2. 4. 1956. ч. 1628

Ю. Таркович

УКРАЇНЬСЬКА КУЛЬТУРА ПІД СОВЕТЬСЬКОЮ ОПІКОЮ

Перечитуючи твори сучасних українських письменників на рідних землях, ясно видно, що вони мусять ретельно дотримуватися партійної лінії. Хто з них найкраще тієї лінії дотримується, той має і рекламу, і поширення. Так сьогодні користується опікою большевицької влади молодий поет Ростислав Братунь, син діяча партії Сельроб на Волині за часів перебування частини Волині під владою Польщі.

Советсько-українська преса ще недавно писала про цього поета таке: «... гнівом сповнені вірші поета, які скеровані проти паліїв війни і проти їх наймитів українських буржуазних націоналістів». В цьому, як треба думати, він успішно конкурує з товаришем Бартошиком, що недавно написав передову до російської «Львовской Правды» під наголовком: «В боротьбі проти українських буржуазних націоналістів». Батько Ростислава Братуня, хоч і належав до не зовсім чіткої під національним поглядом партії Сельроб, — проте був таки безумовним українським патріотом, якого знали з цього боку волиняки. А от син вислуговується «не за страх, а за совість» перед комуністичною владою. Та є деякі непокоючі для Ростислава Братуня позначки. Разом із львівським композитором Кос-Анатольським він, оце недавно, закінчив роботу над оперою «Перед зорею», що, як пише преса, має дати розповідь «про революційну боротьбу трудящих західньої України за соціальне і національне визволення». Однак, відповідні органи МВД добачили в цій опері ухил у бік, саме того «українського буржуазного націоналізму», тобто, говорячи нашою мовою, в бік українського патріотизму — проти чужого й ворожого Україні большевизму.

Отже, не зважаючи на всі старання вислужитися, Ростислав Братунь може швидко потрапити у «вороги народу».

А тепер скажемо кілька слів про письменницю Златославу Каменькович, яка теж виробляє собі ім'я «пролетарського письменника». До сторіччя з дня народження великого українського

поета і політичного діяча Івана Франка, Златослава Каменькович написала сценарій до фільму «Разом з батьками».

Фільм описує революційні події в Галичині на початку двадцятого сторіччя. Одним із його основних героїв є, саме, Іван Франко. — Іван Франко був великим демократом і прихильником справжнього, дружнього співробітництва між народами світу. Водночас він був палким українським патріотом. Він гаряче любив свою поневолену різними державами батьківщину. Його повісті та чудові вірші були ліпшими зразками протесту проти поневолювачів. Сьогодні, його твори — це посмертний протест проти советського ярма в Україні. Ну, і що ж могла написати про Франка Златослава Каменькович? Очевидно, за «генеральною лінією», намагалася зробити з Франка советського патріота.

Але ми хочемо дати вам пораду, товаришко Златославо. Не забудьте вмістити до сценарію пісню на слова Франкового віршу «Не пора». Ця пісня, після «Ще не вмерла Україна» та «Заповіту» Шевченка, може вважатися третім українським національним гимном. В ній говориться про те, що

Не пора ворогам України служити...
Довершилась Україні кривда стара,
Нам пора для України жити.
Бо пора це великая єсть,
У завзятій тяжкій боротьбі,
Ми поляжем, щоб славу, і волю, і честь,
Рідний краю, здобутки тобі!

Справді, ця пісня створена ніби для сьогоднішнього дня. Було б же наругою над пам'яттю великого Франка на святкуванні його сторіччя не проспівати «Не пора» — пісні, званої на всіх просторах України.

22. 4. 1956. ч. 1671

М. Соколовський

ГОВОРИТЬ «НАПАРНИК» СТАХАНОВА

Слухайте — «живі голоси»!

Потогонна стахановщина. Кому не в'їлася вона в печінки! Колективні диктатори вже ніби соромляться вголос згадувати ім'я «зачинателя» цієї «вищої форми» визиску трудящих. Все ж експлуатація робітництва в СРСР посилюється далі. Рідко хто з наших слухачів на батьківщині знає правду про народ-

ження (за вказівками з Москви) так званого стахановського руху, коли вночі проти 31-го серпня 1935-го року результати праці багатьох на шахті Центральна Ірміно було приписано одній людині. В Бельгії живе український робітник — Григорій Лук'янович Бондаренко. Григорій Лук'янович п'ятнадцять років працював у вугільній промисловості Донбасу. З них півтора роки — на шахті Центральна Ірміно, будучи майже напарником Стаханова саме тоді, як той устанавляв свій так званий рекорд. Прослухайте уривки записаної на плівку розмови нашого кореспондента з Григорієм Лук'яновичем Бондаренком.

Кор.: Скажіть, будь ласка, у чому полягала, власне, нова стахановська метода праці?

Бонд.: Точніше. — Ніби «новий» метод полягав у наступному. До Стаханова шахтар був і вибійником, і кріпильником водночас. Лише одну третину він працював молотком чи обушком, а решту часу займався допоміжними роботами. Тепер же наркоматовські проєктувальники вирішили дати Стаханову чотири допоміжні робітника-кріпильника, щоб він був, щоб він... виключно був на відбійному молотці.

Кор.: Ви кажете, Стаханову дали чотирох кріпильників? А советська пропаганда твердить, що лише двох.

Бонд.: Неправда. Дали чотирьох. Взагалі все було враховано й підготовлено заздалегідь. Вибрали лаву з курним вугіллям, що саме розліталось, та ще й з крутим падінням до сорока п'ятьох градусів. За день до встановлення рекорду завезли все кріпіння для лави, десять відбійних молотків — на випадок, якщо один зіпсується, — у нього другий був напихваті. В звичайний день праці туди давався тільки один лісогон. Стаханову дали трьох. Цілком доставили вагони. Навіть повітря для других лав було перекрите.

Кор.: Ага. Виходить, що все було передбачено і задовго наперед продумано?

Бонд.: Так, підготування провадилося кілька тижнів. Секретар парторганізації Дюканов близько місяця «обробляв» Стаханова. 15-го, 18-го серпня відбулося засідання партактиву. Підготовчі роботи доручено було начальникові дільниці інж. Кузнецову. До лави був підведений телефон. Кузнецов дослівно сидів в той час на дроті, щогодини рапортував завідуючому копальнею на-гора: пройдено стільки й стільки метрів. А в п'ять годин Кузнецов заявив: зосталося п'ять метрів. І в п'ять двадцять робота була скінчена. Не встигли ще Стаханов і Кузнецов

виїхати на-гора, а вже оркестра вдарила туш. Новоспеченому героєві піднесли квіти. Клацають фотоапарати кореспондентів центральних газет. Дріт телеграфу поніс телеграми до Москви: Москва, Кремль — Іосіфові Віссаріоновічу Сталіну: «Вибійник шахти Центральная Ірміно комсомолець Олексій Стаханов... вирубав за п'ять годин сорок п'ять хвилин сто дві тонни вугілля, перевиконавши норму в одинадцять разів...» Хоч фактично робота тривала 6 год. 20 хвилин.

Кор.: Справді майстерна інсценізація! А як же вітали кріпильників?

Бонд.: Для них не знайшлося ні квітів, ні доброго слова. Справжніх героїв — чотирьох кріпильників, які виконали не менше як 75 відсотків усієї праці, — відсунено до сірої маси. Нічна зміна в цей час на шахті Ірміно Центральная виїжджала на-гора.

Кор.: Чи вам відома дальша особиста доля Стаханова?

Бонд.: Знаю тільки, що після встановлення рекорду він уже в шахту не спускався. Одержав він орден Леніна, машину ЕМ-ОДИН. Став інструктором «стахановського методу праці». Запишався так, що розвівся з своєю дружиною, бо вважав її «непідходящою» для себе. Потім, нібито, вчився в промакадемії. Чи закінчив її — не знаю, бо, на мій погляд, талантами до навчання він не відрізнявся.

Кор.: Може, знаєте щонебудь про дальше життя-буття інших «напарників» Стаханова?

Бонд.: Так. Скажу про інженера Кузнецова, начальника дільниці, який підготовляв рекорд. Через місяць-півтора він зник. Була чутка, що його забрало НКВД. В 1940-му році я працював у Підмосковному басейні в місті Сталіногорськ. Раптом дивлюсь — знайоме обличчя. Кузнецов! «Федя, — питаю, — в чому справа? Що ж з тобою?» — «Ходім, — каже, — до мене на квартиру, поговоримо». Пішли. Оповідає: одного разу, каже, зайшов я до пивної. За столом сидить Стаханов. З ним знайомий один вибійник і двоє підозрілих типів. Стаханов розповідає про правильні методи видобутку вугілля. Я вмшався і кажу: «Альоша, якби не я, мені здається, ти тоді б і нагору не виїхав». — Забрали... Забрало НКВД. Завіщо судили? — За «дискредитацію» стахановського руху. Дали три роки. — Така доля інженера Кузнецова, який підготував рекорд Стаханова і впісля опинився в'язнем біля монгольського кордону.

Кор.: А все ж таки так званий «стахановський рух» бодай трохи спричинився до підвищення продуктивності праці?

Бонд.: Ні. Я б цього не сказав. Навпаки. Бо хоч видобуток вугілля на молоток і збільшився — збільшилася кількість і простоїв кріпильників, які ідуть за вибійниками. Через штурмовщину стали часті поломки машин, механізмів і так далі. Собівартість вугілля підвищилася на 80 відсотків. А найголовніше що — що норми були підвищені від 50 до 60 відсотків, а заробіток остався жебрацьким...

28. 4. 1956. ч. 1680

А. Ромашко

БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ ВІНОК ВІЙНИ

На другий же день після свого прибуття до Лондону советські вожді, Булганін і Хрущов, склали вінок перед пам'ятником загинулих вояків. Вінок було зроблено з лаврового листя, червоних троянд і білих лілей. А причеплена до вінка стрічка носила на собі такий текст:

«Від советського уряду і народів Советського Союзу на вічну пам'ять відважним воякам Великобританії, які разом із відважними вояками нашої країни віддали своє життя під час першої та другої світових воєн у боротьбі за мир і безпеку народів».

Треба справді втратити рештки всякого сорому, щоб не моргнувши оком, викрутити такий текст. — Перша світова війна відбулася за мир і безпеку народів! Цікаво!

А хто ж, як не Ленін з тодішньою своєю гвардією називав цю війну «розбійницькою» і вимагав перетворити її на війну громадянську? Кому, як не вчителів Булганіна та Хрущова, належала тоді формула так званої «пораженської» позиції? Хто, як не він, Ленін, ім'ям якого сьогодні присягається «колективне керівництво», вимагав відкрити фронт, щоб пруський імперіялізм розтоптав імперіялізм російський і тим полегшив би справу большевицької революції?

Тоді перша світова війна називалася розбійницькою, загарбницькою. Сьогодні вона називається війною за мир і безпеку народів. Котре ж із цих двох большевицьких тверджень, які виключають одне одне, є правда, а котре є брехня?

Кожна війна сама з себе є злом, незалежно від мети, за яку вона ведеться. Найсвітліші уми людства завжди гостро засуд-

жували війну як криваве жахіття, що несе людям масову смерть, пожежу і руїну. З кожним кроком цивілізоване людство наближається до того світлого дня, коли війни взагалі стануть неможливими. Саме для того, щоб звільнити людство назавжди від воєнної примари, організує вільний світ свої оборонні сили. Будь-чия спроба зчинити у світі нову різанину має бути негайно і рішуче пересічена.

Яким же ганебним лицемірством відгонять слова большевицьких вождів над цим пам'ятником!

Пруський військовий теоретик Клавзевіц твердив колись, що війна це політика, продовжена іншими засобами. Большевицька діалектика обернула цю тезу навпаки. Для червоних володарів Кремлю політика перетворилась на війну, перманентну війну, лише ведену й продовжувану найрізноманітнішими засобами. Світову війну, яку сьогодні Булганін з Хрущовим називають справою миру та безпеки, їхні ідейні попередники використали для того, щоб розпочати найкривавішу внутрішню війну всередині власної країни. Вигравши цей етап, вони перейшли до інших, так би мовити, «мирних» засобів. Що означають ці «мирні» засоби в большевицькому трактуванні, знаємо всі ми добре. Це війна за допомогою організованого голоду, засланы, влаштування безперервних показових судових процесів та заснування сотень і тисяч концентраційних таборів.

Але чи не ще більшим глузуванням з пам'яті англійських воєнків звучать большевицькі слова про другу світову війну.

Друга світова війна велася за мир та безпеку народів. Так, під цим гаслом виступили вільнолюбні народи проти Гітлера. Але большевицькі вожді використали й цю війну для розв'язання низки нових воєн, які мали б принести їм перемогу над усім світом. Вони захопили східноєвропейські країни, винищили й заслали тисячі їхніх мешканців. Вони роздмухали криваві пожежі в Кореї та Індокитаї. Вони й досьогодні не припиняють своєї безперервної війни в усьому світі. Мир і безпека большевицькою мовою означає — війна і постійний страх.

Шкода, що квіти не мають людських почуттів. Бо інакше на лицемірному вінку Булганіна і Хрущова, покладеному перед пам'ятником поляглим англійським воєнкам, невинні білі лілеї неминуче почервоніли б від жаху.

28. 4. 1956. ч. 1681

В. Міняйло

ДВА ПЕРШОТРАВНІ

І знов прийшов — Першотравень! Свято праці і весни. Сторіччя яке залишилося за нами, принесло трудівникові на Заході рівноправність і належне йому, гідне творця всіх земних дібр, соціальне становище в суспільстві. Завойовані кров'ю і потом права робітника гарантуються тут сьогодні державними законами. Відтоді, як на робітничому конгресі в липні 1899-го року перше травня проголошено міжнароднім днем праці, воно офіційно визнано таким і святкується в більшості країн вільного світу. У США день праці відзначають першого понеділка у вересні місяці.

На Заході Першотравень давно втратив гостроту «знаряддя класової боротьби». З так званого (під Советами) «дня бойового огляду революційних сил міжнароднього пролетаріату», з свята тільки комуністів і соціалістів, він перетворився на всенародне свято праці і весни. Це сталося тому, що соціальні вимоги трудящих давно тут задоволені. В більшості країн Заходу існує сорокачотирьох-сорокагодинний, а то й тридцятип'ятигодинний робочий тиждень. Існує охорона праці, соціальне забезпечення, а, приміром, у Німеччині, США чи Англії робітник має право на співвирішальність, співучасть у долі свого підприємства, в поділі його акцій і прибутків. Недарма в США говорять «про народній капіталізм». Всупереч пророкуванню Маркса про нагромадження капіталу на одному полюсі в руках небагатьох і зубожіння «пролетаризації» має — на другому полюсі, — трудівник вільного світу перетворився на самозадоволеного посідача приватної власності. Сучасний американський чи європейський робітник, — посідач особового авта, власного будинку з телевізором, холодильником і всім комфортом, — почував би себе, напевно, ображеним у своїй людській гідності, якби ви назвали його колись «гордим» словом — «пролетар».

Тому й характер святкування Першотравня тут зовсім інший, ніж в СРСР. Колись могутні першотравневі маніфестації, що вирували на вулицях європейських міст, сьогодні відбуваються переважно в затишних стінах будинків профспілок, театрів, концертних заль. На широкі майдани виходять лише такі великоміста, як Берлін, Париж, Рим чи Нью-Йорк у США. Керівники вільних від держави профспілок критикують недоліки в політиці уряду, підкреслюючи потребу зробити ще те й те; скажімо, запровадити, подібно до США і Канади, сорокагодинний робо-

чий тиждень у Німецькій Федеральній Республіці. Треба зазначити, що ця критика цілком коректна і доброзичлива. Всупереч брехливим твердженням совєтської пропаганди, робітництво Заходу аж ніяк не бажає повалення своїх законно-обраних урядів, — воно хоче лише допомогти їм, поліпшити їхню працю. З другого боку — на першотравневій маніфестації у вільному світі ви ніде не почуєте славословій на адресу «улюблених партій та урядів», не побачите портретів «улюблених вождів», не побачите і «грізних» військових парад.

Першотравень на Заході — це справді мирне всенародне свято, день законного відпочинку і розваги. Батько відзначає його в родинному колі. Якщо має авто, їде з сім'єю за місто. Молодий робітник, що має лише мотоцикла, теж провадить свій відпочинок, разом з дівчиною чи друзями, десь на лоні природи. Молодь заповнює стадіони, спортивні майданчики, театри. Легко йти після відпочинку до праці.

А в СРСР? Навіть у день Першотравня, в свято трудящих, робітникові не дають відпочити. Шахтаря Донбасу, рудокопа Криворіжжя, металурґа Дніпропетровського, нафтовика Бориславу, лісоруба Закарпаття, хлібороба Херсонщини, винороба Криму чи студента Києва — усіх їх партійні головачі виганяють на площі.

Усіх їх — кепсько зодягнених і напівголодних — змушують годинами з портретами вождів, плякатами, прапорами, транспарентами дефілювати перед трибунами більших і менших місцевих комуністичних тузів та ще й дякувати за «щасливе, радісне життя». Дякувати за те, що в СРСР робітника, мов раба, закріплено за підприємством, а селянина — за колгоспом. Дякувати, що в СРСР — найбільші в світі норми, найдовший у світі робочий тиждень, — адже через різні вахти надурочні та працю без вихідних днів він справді триває 58 годин! Дякувати за те, що, з дозволу сказати, робітничо-селянська влада вигадала драконівський закон, згідно з яким за 20-хвилинне спізнення на роботу людину судили і висилали на каторгу. Хіба ради всього цього на початку сторіччя робітництво тодішнього Катеринославу, а теперішнього Дніпропетровського, влаштовувало таємні маївки за містом, страйкувало, співало під кулями «Варшав'янку», йшло на боротьбу з царатом, закликаючи: «Повстаньте, гнані і голодні, робітники усіх країн»?!!

Ні, не за такий «рай» боролися робітники-революціонери. І трудящі Советського Союзу знають, що їм зовсім нема чого ма-

ніфестувати свою так звану «солідарність» з неіснуючими «поневоленими братами» на Заході! Вони знають, що старе гасло «Визволення, розкріпачення праці» сьогодні стоїть на порядку дня лише в советській сфері впливу.

30. 4. 1956. ч. 1685

А. Ромашко

ПЕРШОТРАВНЕВІ ДОМАГАННЯ ТРУДЯЩИХ УКРАЇНИ

У країнах вільного світу Перший Травень є справжнім святом всіх трудящих. В цей день працюючі висувають свої домагання, скеровані на дальше підвищення добробуту працюючих клас. На підвищення заробітної платні, зменшення часу праці, покращання соціальних умов. Советська диктатура кожнорічно зловживає цим великим святом трудящих тільки для того, щоб і на перше травня видушити ще більше продукції з усіх верств населення. Тому головним першотравневим гаслом партійних підганяйлів є: дамо державі ще більше палива, ще більше металю і ще більше хліба. Але вже нарешті повинен настати час, що й держава повинна дати дещо трудящим за їхню тяжку працю. Вже досить набудували комунізму. Ось наші першотравневі домагання до московських централістів і большевицької диктатури взагалі.

Хочемо і домагаємося достатку товарів широкого вжитку і за доступними цінами. Наша батьківщина Україна є однією з найбагатших країн Європи, її індустрія є також однією з найпотужніших в усій Європі і отже є всі передумови, щоб забезпечити населення України всіма потрібними товарами. Але ця індустрія продукує тепер переважно танки, гармати і військові літаки, призначені для завоювання вільного світу. Геть військово-індустрію. Трудящі України домагаються переважного розвитку легкої промисловости, яка виробляє товари широкого вжитку, бо нарешті, доки ще чекати достатку необхідних товарів, якими повні крамниці у всіх країнах вільного світу? Крім того, домагаємося, щоб товари, випродуковані на Україні, ішли передусім для українського народу, забезпечили потреби України, а щойно потім вивозилися за кордон чи в інші республіки. Так це робиться у всіх країнах вільного світу. Ми за обмін товарами з усіма країнами, — і за дружбу всіх народів, але тільки при умові рівноправности, при умові забезпечення насампе-

ред нашого, українського народу. Ми за добросусідське співжиття з усіма народами і за таке братерство з ними, в якому не буде ні старшого, ні молодшого брата, але всі будуть рівними, кожний паном і єдиним господарем на своїй власній рідній землі.

За чверть сторіччя свого існування сколективізоване сільське господарство виявило свою нежиттєздатність, не забезпечило міське населення достатньою кількістю продуктів. Населення багатющої української землі живе бідніше, як населення якої небудь західноєвропейської країни. Отже: геть колгоспи! Землю селянам! Тільки індивідуальне сільське господарство може дати Україні достаток продуктів, і щойно тоді Україна зможе експортувати хліб в інші республіки. А поки цього нема, поки ще існує колективна система, ми домагаємося, щоб наш хліб ішов передусім для свого району, для своєї області, для своєї Української республіки насамперед. Бо яким правом вивозять український хліб поза кордони України, коли його бракує на самій Україні? Аджеж народ України, а не хто інший, є господарем своєї землі, свого хліба і тільки на Україні повинні вирішувати куди і для кого мають іти величезні багатства української землі.

Нарешті, в день першого травня, ми домагаємося ліквідації советських концентраційних таборів, в яких відносно найбільше якраз синів і дочок та взагалі трудящих соняшної України. Україна домагається повернення на українську землю всіх її дітей, розігнаних московськими централістами у всі частини советської тюрми народів. Домагаємося негайного повернення близько трьохсот тисяч українців, загнаних у Казахтанські пустелі.

І ще одне. Большевицька диктатура реабілітує багатьох відомих комуністів, знищених Сталіном. Але ми хочемо і реабілітації всіх тих мільйонів українців некомуністів, знищених сталінізмом, знищених Постишевим і його наступником на Україні, Хрущовим. Хай, нерешті, хай Нікіта Сергеевич дасть звіт за всю його злочинну діяльність на Україні, хай першого травня він повідомить, що він, Хрущов, думав тоді, коли з його наказу чи тихої згоди замучувано тисячі, десятки тисяч українського народу.

30. 4. 1956. ч. 1686

Ю. Таркович

ЧОМУ НЕ БУДУЮТЬ ТЕКСТИЛЬНОГО КОМБІНАТУ В ЖИТОМИРІ

Від двадцятого з'їзду газета «Рядянська Україна» досить регулярно заповнює цілу третю сторінку різними матеріалами, що мали б вказувати на великий зріст економіки нібито самостійної і суверенної Української республіки. З цих даних виходить, що народне господарство України дає майже 30 відсотків усієї продукції Советського Союзу. В загальному такі твердження правдиві, бо величезні багатства нашої батьківщини добре відомі. Але з інших, знов таки советських, даних виявляється, що Україна є великою мірою доставцем сирівців, які переробляються поза її кордонами і потім повертаються на Україну в формі готових товарів. А це вже чисто колоніальна система економічного визиску.

Ось один багатозначущий приклад. Україна є багатющим доставцем льняної сировини. Нормальним явищем було б, якби ця сировина перероблялася на фабрики також в Україні. Але... «зараз майже все довге і значна частина короткого волокна вивозиться поза межі української республіки», — писала сама «Рядянська Україна» ще 12. серпня 55-го року. В той самий час Україна є великим споживачем льняних тканин. Тільки 1953 року, знову ж таки за цією київською газетою, в Україну було завезено з півночі аж 46 мільйонів метрів льняних тканин. Під тиском таких фактів навіть газета «Рядянська Україна» пропонувала збудувати великий текстильний комбінат у Житомирі, бо якраз Житомирська область дає понад третину всіх ресурсів льняної сировини української республіки.

Голова плянкової комісії при уряді в Києві, Барановський, ще в грудні минулого року також офіційно обіцяв нарешті побудувати так потрібний комбінат у Житомирі. Він дав такі обіцянки напевно за рішенням київського уряду. Та потім справа затихла. На 19. з'їзді компартії України в Києві, Барановський про житомирський комбінат уже нічого не говорив. Намісник Кремля в Україні, Кириченко, на двадцятому з'їзді в Москві також промовчав цю справу.

Що ж сталося? Річ у суті дуже проста. Централістичне колєктивне керівництво не дало своєї згоди на будовання текстильного комбінату в Житомирі, і Україна далі видаватиме дешево сировину і одержуватиме готові, але дуже дорогі льняні тканини. Крім того, ці тканини, вироблені з української сирови-

ни, Україна одержуватиме в такій кількості, як вирішать не в Києві, а в осідку большевицького центру в Москві. А київський український маріонетковий уряд — ніби води в рот набрав: ані словом не згадує про житомирський комбінат.

І, нарешті, чому в центрі не сприяють розвиткові української текстильної промисловості? Відповідь також ясна. Для нашої батьківщини нема грошей. Наприклад, капіталовкладення в промисловість України в шостій п'ятирічці передбачається розміром 133 мільярди карбованців. По всьому Советському Союзу ці капіталовкладення становитимуть 990 мільярдів карбованців. Отже Україна одержить менше, як сьому частину всіх капіталовкладень, хоч повинна б одержати майже третину, бо питома вага господарства України дорівнює біля 30 відсотків у всій економіці Советського Союзу.

Одним словом, в советській системі колоніального визиску Україна ніколи не одержує належних їй фондів, і так звана самостійність і суверенність української республіки цілком ілюзорна. Ясно, що за таких умов доведеться довго чекати побудови текстильного комбінату в Житомирі.

8. 5. 1956. ч. 1703

Ю. Таркович

АНТИСТАЛІНІЗМ НА УКРАЇНІ

Постанова ЦК компартії ССРСР про розвінчання Сталіна не зустрічає того ентузіазму, яким звичайно супроводяться різні рішення компартії. У цьому відношенні становище на Україні надзвичайно характеристичне. Український народ з істотним йому флегматизмом — завжди з великою стриманістю ставився до того всього, що йде безпосередньо з Москви. Тепер він виявляє ще більшу стриманість. Очевидно тому, що під наказом стоїть підпис Хрущова, який залишив на Україні незабутні спогади про ті криваві жертви під час свого урядування на нашій землі.

Але ця флегматика у великій мірі має політичний характер: українець мовчить але свою думку гадає і назовні її не показує. Представників влади це дуже часто збивало з толку. І щоби розсіяти ці сумніви, вони посилювали агітацію і пропаганду. Коли два роки тому треба було святкувати трьохсотріччя возз'єднання України, московські емісари не були певні, що святкування про-

йдуть гладко. Власне тому, що українець занадто мовчазний. Отже влада мобілізувала десятки тисяч агітаторів, які ходили по Києву з дому в дім і роз'яснювали значення святкування. При тому вони контролювали благонадійність українців.

Та сама картина повторюється і тепер, лише з тою різницею, що агітатори наштотують на ще більшу апатію і, що цікаво, самі при цьому піддаються цій же апатії. Як повідомляють газети на Україні, 70 тисяч пропагандистів мусіли роз'яснювати народові значення антисталінізму. Але з'ясувалося, що тільки 700 осіб, тобто один відсоток агітаторів, виявилися досить здібними для цієї кампанії. У чому ж справа? Виходить, що колективне керівництво допустило адміністративну помилку. В той час, як до Грузії було вислано агітаторів з Москви, то на Україні роз'яснювальну роботу було вирішено доручити українській компартії, і тут чи то українська натура раптом заговорила у комуністів, чи як — словом вони зненацька стали нездібними переконливо роз'яснити суть розвінчання Сталіна. Треба признати, що покладене на них завдання справді було не легким. Їм було наказано обвинувачувати Сталіна у створенні ним культу власної особи. Але Сталін створив і другий культ — культ «старшого брата», яким на його думку є російський народ. Під опікою цього народу повинні перебувати всі інші народи, і перевага його культури та історії повинна бути признана всіма цими народами. Політика Сталіна в національному питанні була образлива для всіх національностей і викликала серед них глухе невдоволення, яке спричинилося до нечуваних репресій з боку Сталіна.

Цілком зрозуміло, що українці, як і інші народи, сприйняли кинене компартією гасло про розвінчання Сталіна, як відміну обидвох культів: культу Сталіна і культу «старшого брата».

Коли ж з Москви прийшов наказ роз'яснювати тільки про розвінчування культу Сталіна, а не згадувалось про припинення культу «старшого брата», то 99 відсотків українських комуністів виявилися нездібними роз'яснити антисталінізм.

Справді загадкова українська душа і думка.

16. 5. 1955. ч. 1722

Е. Гольдман.

ВИШИНСЬКИЙ БУВ ТАКОЖ УЧНЕМ ЛЕНІНА

Останнє число московського журналу «Советское государство і право» гостро обвинувачує померлого Вишинського за всі безправ'я і злочини советської прокуратури і судів. Знаходимо там також і обіцянки, що тепер настане зміна і що в майбутньому законність і охорона прав громадян буде гарантована на основі ленінських принципів діяльності советської прокуратури. Та чи Ленін справді був за законність? Ось що писав він 21-го року до тодішнього комісара юстиції Курського:

«Товаришу Курський! В доповнення до нашої розмови, посилаю вам нарис додаткового параграфу крального кодексу. Основна думка, сподіваюся, ясна: відкрито виявити принципово і політично правдиве становище. Пояснити суть і оправдання терору його необхідністю. Суд не повинен усувати терор...»

З вищенаведених слів Леніна виходить ясно, що, застосовуючи терор, Вишинський і всі советські прокурори суворо додержувалися визначеної Леніним лінії. Таким чином, проголошене тепер ленінське право і законність по суті це не засудження Вишинського, як прокурора і вбивника тисячів людей. Він і вся советська прокуратура та суди ішли якраз шляхом свого великого учителя, Леніна.

Журнал «Советское государство і право» далі мудро повчає, що советські вчені-юристи повинні тепер підготувати великі роз'яснення про загальну охорону права і інтересів особи. Вони хочуть дати до зрозуміння що по розвінчанні Сталіна і його опричника Вишинського тепер врешті прийшов кінець большевицькій беззаконності, теророві і політичним вбивствам. Це мав би бути поворот до ленінізму. Але повернемося знову до Леніна. В двадцять дев'ятому томі, на сторінці 312-тій Ленін, між іншим, зовсім виразно заявляє:

«Ми зовсім не проти політичного вбивства»

Отже знову те саме: всі вбивства мільйонів людей, що їх довершила советська прокуратура і суди за часів Вишинського і його учнів — це якраз те, що проповідував Ленін. Вони не були проти політичного вбивства...

Припустимо, що теперішнє колективне керівництво справді щиро хоче покінчити з советською беззаконністю, з терором прокуратури і органів безпеки. В такому випадку треба б діяти, а не говорити. Дайте волю людині і волю народам. Практично це мусіло б виглядати так, що кожний громадянин може жити

там, де він захоче. Треба б припинити заслання українців до Казахстану і Сибіру. Треба дати змогу повернутися назад тим, що там вже перебувають. Право і законність вимагали б, щоб повернути землю селянам. Треба дати кожному можливість поїхати у західні країни, право одержувати українську і іншу пресу за кордону, право слухати закордонні радіопересилання і багато дечого іншого.

А де права народів, що їх вони здобули по поваленні царату, проголосивши самостійність і суверенність своїх країн? Де їхні Богом і законом дані права самим рішати свою долю в сучасному і майбутньому? Що сталося б, якби наприклад українська республіка використала дане їй советською конституцією юридичне право і оголосила свій виступ із Советського Союзу з практичних, політичних чи економічних міркувань?

Якщо б на все це кожна людина і кожен нарід Советського Союзу мали б справжнє право, то щойно тоді можна б повірити в зміну большевицької практики беззаконности, терору і політичних вбивств.

19. 5. 1956. ч. 1728

Ю. Таркович

СИМОН ПЕТЛЮРА

25 травня 1926 року в Парижі загинув Симон Петлюра, Головний Отаман Військ Української Народньої Республіки. Впав Симон Петлюра, пронизаний ворожими кулями з руки підсланого большевицького агента.

На похорон до Парижу прибули тоді представники української еміграції зі всіх кінців Європи. Старі побратими Симона Петлюри — колишні військовики Армії Української Народньої Республіки привезли бойові пропори своїх частин.

Учені, політики, робітники, селяни клали перед катафалком, вкритим штандартом Головного Отамана, вінки й китиці квітів. Велика церква не змогла вмістити всіх, що прибули віддати останню шану національному героєві.

Простора площа перед церквою, двері якої були настіж відкриті, щоб було чути жалобну відправу, була забита натовпом. А коли із церкви почулися сумні акорди «Вічної пам'яті», то увесь натовп став на коліна...

На Україні ж — у харківському «Комуністі» на третій сторінці з'явилася лише дрібним шрифтом маленька замітка про те, що в Парижі забито Симона Петлюру. Та й усе. А через чотири дні після того в катедральному соборі святої Софії, по береги заповненої киянами, відслужено було анонімну панахиду «за спокій раба Божого Симона». Ні Київ ні Харків — не могли робити демонстрацій — тому винайдено було таку форму висловлення свого смутку.

25 травня 1926 року на чужині загинув борець, що від ранньої молодости все своє життя присвятив одній ідеї.

Згинув той, що в ті часи збройної боротьби 1917—21 років об'єднав навколо цієї ідеї активних борців — старих і молодих, військовиків і вчених, селян і робітників.

(далі спів)

Рости, рости, та клен-дерево,
Рости вгору високо, —
Поховали пана отамана
В сирій землі глибоко.
Рости, рости, та клен-дерево,
Рости вгору ще вище, —
Поховали пана отамана
В сирій землі ще глибше...

Впав Симон Петлюра в боротьбі проти большевиків, як вояк. Це ж до Симона Петлюри стосуються слова Юрія Яновського:

«Солдат на землю падає від кулі,
Його життя іще летить вперед...»

Большевики перерахувалися. Вони думали, вбиваючи Симона Петлюру, вбити і український визвольний рух. Але вийшло інакше. Мертвий Петлюра став для большевиків страшнішим, ніж тоді, як був живий. Бо «життя його полетіло вперед», у майбутнє. Після Симона Петлюри залишилися петлюрівці а ім'я їм легіон. Адже і тепер, після смерті Симона Петлюри, і советське радіо, і советська література ще повні згадок про Петлюру і «петлюрівчину».

Так, як після гетьмана Мазепи — українців вороги називали аж до революції 1917 року мазепинцями, так і тепер большевики називають борців за волю України — петлюрівцями, а недавню добу і самий рух визволення — петлюрівчиною.

Із смертю Симона Петлюри визвольний рух не вбито. Навпаки, знов таки вустами Юрія Яновського, новітні борці проти комуністичної диктатури можуть сказати:

«Ми стаємо плечима до плечей,
Як ост і норд, як вест і зюд на морі».

Бо, не зважаючи на Соловки, Ігарки, Воркути, Колими, Казахстан — петлюрівщина живе. В кожному українському серці — і на рідній землі, і на чужині, — дзвенить мажорний рефрен:

«Ми стаємо плечима до плечей
і на чотири боки шаблі...»

24. 5. 1956. ч. 1742

М. Ковальський

КОРОТКА БІОГРАФІЯ СИМОНА ПЕТЛЮРИ

Симон Васильович Петлюра народився на Полтавщині 1876 року у бідній родині. Ще юнаком, він перейнявся революційно-визвольними ідеями. Вже в ті часи Симон Петлюра визначався динамізмом у своїх переконаннях, глибокою вірою в свій народ і надзвичайним умінням: гуртувати довколо себе людей. Він був демократом не тільки в своїх переконаннях, а й у своїх ділах. Ці риси характеру зразу його, ще замолоду, висунули на чільне місце в колі тодішньої української інтелігенції.

Будучи активним членом української соціал-демократичної партії він звертає увагу на себе і царської поліції. Його місце в лавах революційних борців перешкоджає йому залишитися на Україні, і кілька років перед першою світовою війною, він переїздить до Москви. Там він входить в життя численної української громади. І скоро стає головним редактором великого журналу «Украинская Жизнь».

Перша війна, а за нею революція 1917 р. відкривають перед Симоном Петлюрою шлях до творчої діяльності. 1917 року він уже на Україні. Він був одним із перших, які відчули, що проклямовані більшовиками гасла про свободу, рівність і братерство є лише облудою і криють агресивні плани проти визволених революцією народів, в тому числі і проти українського. Тому він, не гаючи часу, приступає до організації українського війська. Симон Петлюра не помилився в своїх передбаченнях. Жовтень показав озброєні зуби більшовиків. Але проти навали червоних стають свіжосформовані українські частини, якими керує Симон Петлюра.

Ім'я Симона Петлюри щодалі стає більш популярним. Коли стався переворот гетьмана Скоропадського в квітні 1918 р., Си-

мон Петлюра йде в активну опозицію проти реакційного режиму. Тоді він перебував на чолі Українських Земських Об'єднань. Його опозиційна діяльність не проходить непомітно. Гетьманська влада кидає його до в'язниці. Це ще більше популяризує ім'я Петлюри.

Повстання восени 1918 р. проти гетьмана Скоропадського робить Симона Петлюру членом Директорії Української Народної Республіки і одночасно Головним Отаманом Українських Військ. Починається завзята збройна боротьба проти большевиків, які кинули проти України свої найкращі частини, на чолі зі Сталіним, Троцьким і Муравйовим.

1919 р. Симон Петлюра став Головою Директорії Української Народної Республіки. Боротьба йде далі. Але большевики, справившись з російськими генералами Юденічем, Колчаком і Врангелем, з усіх кінців кидають щораз нові й нові сили проти Української Армії. Аж у листопаді 1920 року частина армії з Симоном Петлюрою і урядом виходить на еміграцію.

Однаке на Україні боротьба триває далі і большевицька влада не почуває себе певною. Вся Україна пам'ятає Симона Петлюру, його ідеї, його завзятість, і легенда продовжує жити. Це ворог знає. 25 травня 1926 р. ворожі кулі пронизують Симона Петлюру на вулиці Расін у Парижі. Ворог убив Симона Петлюру, але не вбив легенду Симона Петлюри.

24. 5. 1956. ч. 1743

М. Ковальський

НОВІ ПЕРЕСЕЛЕННЯ В СИБІР

Хто діє справедливо — той діє відверто: приховування потрібне тільки для злочинців.

На початку квітня цього року спеціальна комісія в справі переселення при Советі міністрів ССРСР у Москві ухвалила постанову, в якій говориться, що незабаром з України, Естонії, Латвії і Литви будуть переселені сотні тисяч людей у північні райони Архангельська та до автономної республіки Комі. Про цю надзвичайно важливу постанову ледве згадали советські пропагандисти, а на Заході про новий диктаторський акт большевиків супроти поневолених народів стало відомо завдяки вісткам спеціальних кореспондентів, що перебувають тимчасово в Москві. Так, кореспондент німецького щоденника «Мюнхнер меркур», пишучи про ту приховану советську постанову, пові-

домляє, що з самої тільки України в райони Архангельська та в республіку Комі незабаром буде переселено на постійне там перебування 180 тисяч українців; із балтійських республік, які вже й так наполовину переселені, комуністи вивезуть ще 100 тисяч юнаків і юначок — переважну більшість до Казахстану та на Алтай.

Нові жертви кремлівського колективного керівництва будуть поселені не окремо; вони не творитимуть своєрідних національних поселень у районах Архангельська та в республіці Комі. Нові переселенці будуть розміщені по різних містах і селах, розпорошені між місцевою людністю, де, як відомо, дуже мало залишилося з народу Комі.

Нині Кремль тільки й вичікує, доки Україна збере врожай, щоб його відразу ж і відібрати в працюючого українського народу. Гасла про негайне здавання хліба державі будуть знову у всіх часописах публікуватися великими заголовними літерами. Зате постанови про переселення (покищо) навіть широко не розголошують, щоб не викликати завчасно невдоволення серед людей.

Десятки тисяч українських родин незабаром будуть змушені червоними колективними диктаторами мандрувати з рідної Батьківщини в заполярні, суворі області ССРСР. Там у районах Архангельська та в республіці Комі, українцям не відповідають ні кліматичні умови, ні земля для господарювання.

Доки ще дозволятиме собі комуністична влада робити з нашої великої України переселенний табір? Доки триватиме це нечувано-цинічне ставлення до народу; цей грабунок не лише матеріальних багатств, а й найбільшої цінності — людей? Доки триватиме продовження сталінської політики переселювання і денационалізації поневолених народів в ССРСР? Навчений гірким досвідом — український народ, як і всі інші народи, не потребують гарних слів сталінського соратника Хрущова, ані припудрених заяв Булганіна. Народ вимагає доказів, гуманних дій, вияву справжньої турботи за покращення життєвих умов трудящих; вимагає від центрального уряду змоги вільно жити, почувати себе господарем на своїй батьківщині, а не переселювань із соняшної України в крижані області півночі.

Продовження сталінської практики триває. Хрущов і вся компанія червоних тоталітаристів за це ще відповідатимуть перед народами ССРСР і перед народами всього світу.

27. 5. 1956. ч. 1749

Л. Роман

ЗАМОВЧАНА ПРАВДА

1933 року пустив собі кулю в лоб Скрипник, старий большевик, товариш Леніна, а свого часу народній комісар освіти в Україні та один з головних реалізаторів так званого — українізаційного курсу. Після самогубства Хвильового це був другий постріл, що визначав собою яскраве закінчення українізаційної ери. З того часу почалося в Україні явне і безоглядне винищування тих решток автономії, що їх український народ важкою боротьбою вирвав від Кремлю; почалися ліквідація українських культурних надбань, масове винищування українських патріотів, наплив неукраїнського елемента та насадження за його допомогою так званої культури «національної формою і соціалістичної змістом», тобто, ясніше кажучи, почалися культурна русифікація і економічний визиск України.

Несамовиті і злочинні герці сталінського терору в Україні тривали безперервно цілі роки. Мінялися тільки головні кати. Скупавшись в морі крові та потрапивши в неласку, відійшов у небуття перший сталінський кат України Постишев. Після нього для приборкання непокірної України з'являлися щораз нові сталінські сатрапи-губернатори, між ними і такі тузи, як Хрущов й Каганович. Всі вони мали одне єдине завдання: знищити «український націоналізм», тобто вирвати з корінням усі ознаки української самобутності.

Загальне послаблення советської системи після смерти Сталіна дещо притупило вістря також антиукраїнської політики Кремлю. Притупило, але не ліквідувало. Цього, зрештою, і не могло і не може бути. Адже советською імперією і надалі керують ті самі «соратники» і вислужники Сталіна, що з його доручення грабували і нищили Україну.

Викручуючися перед трудящими від вини і кари за вчинені злочини і стараючися рятувати скомпромітовану, загниваючу советську систему, вони сьогодні всю вину звалюють на Сталіна і роблять з себе мало що не безневинних овечок. Порядком ліквідації культу Сталіна та самовибілювання Хрущов і компанія реабілітують деяких таки їхніми руками (чи руками їхніх помічників) ліквідованих партійців. У 4-му числі «Вопросов історії» поміщено критичну статтю з приводу книжки Лихолата, «Розгром націоналістичної контрреволюції в Україні»; в цій статті реабілітується Скрипник, а також низка інших українських комуністів, вичищених за сталінської доби.

Але сказавши «а», кремлівські можновладці зовсім не збираються сказати «б», відкрити повну правду, засудити антиукраїнську політику Сталіна, засудити культ «старшого брата», геть припинити русифікаційний курс в Україні. Не йдеться бо про реабілітацію одного чи другого українського комуніста, що, зваблений обіцянками Леніна і Сталіна, будував «загірну комуну» і тим самим і сам допомагав закладати ярмо на власний народ. Йдеться про реабілітацію мільйонових жертв постишевсько-молотовсько-хрущовського терору в Україні, про тисячі найкращих представників української культури, що зникли безслідно, йдеться про повернення свободи українському селянинові, робітникові, інтелігентові, про вияв вільної творчости, про свободу — українського народу.

Звичайно цього Хрущов та інші советські можновладці ніколи не зроблять. Вся їхня антисталінська політика є тактичним маневром. Послаблення системи і господарський хаос, що вийшов наверх після смерти Сталіна, показали їм, що старими методами далеко не заїдеш. Рятуючи советську систему, вони почали пускати блахмана про ленінізм, правопорядок і демократію, почали реабілітувати мертвих комуністів, зовсім промовчуючи головні злочини і фактично зберігаючи сталінську систему. Тому і поневолення та гноблення України, започатковане Леніном і закріплене Сталіном, вони продовжують далі.

1. 6. 1956. ч. 1762

М. Стиранка

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ І ЕКСПЛУАТАЦІЯ

Під тиском невдоволення населення національних, нібито самостійних і суверенних советських республік комуністичні централісти вдаються до щораз нових форм обдурювання населення цих республік, вдаючи, що тепер усе нарешті децентралізується. Так тільки можна розглядати і нові постанови ЦК КПСС і Ради міністрів ССРСР з 3. червня про передачу низки підприємств народного господарства у ведення союзних республік. Поминаючи той зовсім незрозумілий факт, як взагалі може якийсь уряд чи партія надавати більше прав юридично все ж нібито самостійним і суверенним республікам, ми хочемо звернути увагу на те, як ота децентралізація виглядає на практиці. Ось один з чисельних прикладів, приклад, що болючо вдає по всій Україні.

Україна має величезні родовища газу, найбагатші в усьому Советському Союзі. За нормальних умов усі села, міста, промислові підприємства і буквально всі помешкання України могли б мати достатню кількість цього дуже дешевого палива, що його дають багатющі надра української землі. Та в советській системі колоніальної експлуатації України справа виглядає зовсім інакше. Як не раз повідомляла советська преса, магістральний газопровід із західно-українського родовища в Дашаві був 1955-го року проведений аж до Москви. Для московської індустрії і житлових будинків. В цьому не було б нічого поганого, якби Україна вже мала достатню для самої себе цього цінного палива. Але в той самий час більшість українських міст і майже всі села Правобережної України де проходить газова магістрала в Москву, — газу таки не мають.

Далі. За проектом двадцятого з'їзду тепер будують газопровід довжиною тисяча чотириста кілометрів з тієї ж української Дашави аж до Ленінграду. Та міста і села Західної України, за незначними винятками, цього таки українського добра ще довго, дуже довго, не матимуть. Наприклад, Рудківському і Комарівському районам, що лежать майже по лінії газопроводу, будованого в напрямі Ленінграду, обіцяють газ у невідомому році шостої п'ятирічки. А іншим містам і селам Західної України навіть нічого не обіцяють.

Та саме діється з нововідкритим родовищем газу на Лівобережній Україні, в Шебеленці на Харківщині, що має бути найбільшим родовищем в Україні. За винятком Харкова, і тут будують газогін не в напрямі українських міст і сел та центрів української індустрії, а на північ, через Курськ і Орел, знову таки до Москви. Зрозуміло, що Україна в основному не проти вільного обміну природними багатствами між країнами і народами. Навпаки. Але гадаємо, що насамперед треба забезпечити кожний народ багатством його рідної землі, а щойно потім вивозити ці багатства в інші країни.

Якби в Советському Союзі існувала бодай деяка децентралізація і справедливість, а український уряд був дійсно суверенним урядом України, то так потрібний газ з українських родовищ ішов би передусім для України. Та в советській системі децентралізація спрямована тільки на те, щоб республіканські органи більш-менш самостійно виконували завдання будівництва, але не розподілу багатств, що їх дає таке будівництво. В цьому випадку будівельні організації української республіки

мусять виконувати московські рішення двадцятого з'їзду щодо побудови газопроводів. Куди і для кого іде цей український газ — це вже не належить до компетенції відповідних органів у Києві: про розподіл українського таки газу вирішують все-союзні установи в Москві, зовсім не питаючись їхніх маріонеток у Києві. Отже московські нібито децентралізаційні постанови з 3-го червня нічого не міняють у справі постійного колоніального визиску України большевицьким центром.

5. 6. 1956. ч. 1772

Ю. Таркович

ПОШАНУЙТЕ МЕРТВИХ

Промова Хрущова, виголошена на закритому засіданні 20-го партійного з'їзду в Москві, розкотилася не тільки по всіх просторах Советського Союзу, а й по всьому світі. Виправдував Хрущов усіх посіпак Сталіна (в тому числі і себе) і відгороджувався від усіх злочинів покійного тирана. Але чи ж є зміни тепер у Советському Союзі після цього розвінчання Сталіна?

Що значать слова Хрущова? Яка їм ціна? Гляньмо на звичайну буденну річ. Спинимо нашу увагу на одній з вузьких ділянок життя — літературі і мистецтві, а ще точніше — на праці Інституту української літератури ім. Шевченка при Академії Наук у Києві.

На фронтах другої світової війни в лавах советської армії, як мобілізовані владою, загинули 24 українські советські письменники, автори багатьох книг, між якими окремі, зокрема ліричні твори увійшли в скарбницю української літератури. Варто було б зібрати рукописи загинулих, листування, світлини, що зберігаються або в приватних руках, або в районних архівах у повному безладді, приречені на загибель. Інститут української літератури в Києві давно б поробив цю працю, але ЦК компартії України не думає про померлих, не звартає уваги на прохання, а так званий український уряд не дає коштів інститутові на переведення праці.

У київській «Літературній газеті» за 5 травня літературознавець Засенко, між іншим, писав: «Значно має збільшитися потік різних іноземних делегацій і туристів у Київ, які виявлятимуть жвавий інтерес до культури українського народу».

І він пропонує створити в Києві державний музей української літератури. Трохи раніше була вже висунена пропозиція про створення державного літературного архіву (рукописів), яку гаряче підтримує і літературознавець Засенко. Він відверто ставить питання і про те, що «видання наукових записок Академії Наук УРСР, відділ літератури — треба б давно вже зробити періодичним виданням». «Наукове опрацювання архівних історико-літературних матеріалів на Україні розгортається дуже повільно ще й тому, що дослідження немає де друкувати», — читаємо далі в «Літературній газеті». — «Розшуки і збирання матеріалів історико-літературного характеру затримується ще й тим, що на цю важливу справу в Академії Наук УРСР асигнується надзвичайно мало коштів...»

Ось яке справжнє становище з т. зв. розвитком соціалістичної культури на Україні. Та Україна, яка змушена давати Советському Союзові чи не половину всіх його матеріальних благ, не удостоїлася навіть на одержання необхідних коштів для створення найпотрібніших наукових інституцій. Ця Україна не сміє навіть пошанувати своїх загинулих у боротьбі з фашизмом синів — отих 24-ох письменників, які загинули на фронтах, і рукописи, листування, щоденники яких пропадають по чужих руках.

Отож слова Хрущова — це звичайні слова. Сталінські методи національної політики так і залишаються старими. І ми певні, що твори згаданих 24-х письменників надовго залишатимуться невідомими, а Історія української літератури так само не буде виданою. А література — то ж життя душі народу, то творчість народу, то вартості, які виховують цілі покоління.

Від 20-го з'їзду минуло вже досить часу. Мусіли б бути помітними зміни і на Україні, які логічно випливають з промови Хрущова. Але дійсність заперечує не тільки наявність, а й можливість тих змін.

24. 6. 1956. ч. 1814

Л. Роман

НЕ СЛІВ, А ДІЛА, ТОВАРИШУ ХРУЩОВЕ!

Перед нами «Карта народів Советського Союзу. Випуск головного управління геодезії і картографії, Москва, 1955 рік». Різними фарбами ясно позначені території, заселені окремими народами. На що вказує ця нова советська мапа? На дуже невід-

радный стан розселення української людности. З мапи бачимо, що поза територією української республіки мільйони українців мешкають у центральній Азії, Алтаї, на Далекому Сході і в Приморському краю. На деяких неукраїнських територіях українці становлять навіть більшість, як от в околицях Кулунди в Алтаї чи на північ від Владивостоку.

Дуже мала частина тих мільйонів українців добровільно поселилася поза кордонами України. Абсолютна більшість була туди депортована або мусіла втекти під час голоду на Україні чи різних перед- і післявоєнних чисток. Сотні тисяч українців вигнано з їхньої батьківщини на цілинно-перелогові пустелі. Але припустимо, що це жахливе минуле, що це була праця Ягоди, Єжова, Берії та інших сталінських убивників. На таємному засіданні 20-го з'їзду Хрущов з обуренням відкинув сталінську протинаціональну політику, гостро засудивши депортацію цілих народів, як карачаївців, калмиків, чеченців, інгушів, балкарців, хоча про кримських татар і поволзьких німців, Нікіта Сергєєвіч якось забув. Далі він сказав: «Советський Союз справедливо вважається за взірець багатонаціональної держави тому, що ми на практиці забезпечили рівність і дружбу всіх народів, які живуть у нашій великій батьківщині».

Сказано нібито гарно. Та це, на жаль, пустопорожні фрази, це чистої води обман. Бо якщо Хрущов справді так уболіває над долею депортованих Сталіном, то чому тепер не дати можливість повернути назад на батьківщину мільйонам українців? Україна ж пребагата країна, одна з найбагатших в Європі, — і у нас увесь час бракує робочої сили. Далі: чому тепер не повернути на їхню батьківщину цілі народи, депортовані Сталіном? І де ж тепер ці народи перебувають?

На советській офіційній мапі вже з 1955 року, виданій через два роки після смерти вбивника-Сталіна, ніде не зазначено місце перебування депортованих народів Північного Кавказу. На цій мапі нема навіть назви «калмики», «кримські татари», «поволзькі німці». Може, вони вже і не живуть, а може так, як і мільйони українців, далі караються по концентраційних таборах і казахстанських та алтайських пустелях. Але ті, що ще живуть, мабуть тужать за своєю батьківщиною. Напевно багато українців тужить за своєю родючою Україною.

Богом і долею дане право кожному народові вільно жити передусім на своїй власній батьківщині, самому бути єдиним господарем на своїй власній землі. Чекаємо тепер здійснення

цього права для українців і інших народів Советського Союзу. Та не тільки чекаємо. Ми, тут на вільному Заході, разом з нашим народом на батьківщині боремося і будемо боротися за здійснення цих людських прав, за усунення кривди, заподіяної йому комуністичним режимом.

Нічого не допоможуть облудні слова і заяви Хрущова про антинаціональну політику Сталіна. Ми хочемо бачити діла, а не слова. Ми домагаємося повернення додому всіх тих синів багатой української землі, що собі цього бажають. І за це наше право ми ніколи, ніколи не перестанемо боротися.

7. 7. 1956. ч. 1851

Ю. Таркович

ЕТИКА ЛЮДСЬКА І ЕТИКА КОМУНІСТИЧНА

Таємна промова Хрущова на 20-му з'їзді КПСС кидає світло на основне питання: що таке комуністична етика? Засудивши тирана Сталіна, Хрущов кликав комуністів повернутися назад до «ленінізму» і доводив: мовляв, за влади Леніна не було «культу особистости», не було порушування «революційної законности». Покажемо тут, що Хрущов хоче, як то кажуть «вигрутитися» і, замість фактів, підносить громадянам СССР свю партійну пропаганду.

Ми заявляємо, що деспотична влада Сталіна не була наслідком його поганого, тираничного характеру. Ми певні, що саме большевицька етика і большевицький державний лад привели до такої диктатури, яку мав Сталін.

Що таке етика? Етикою називаємо систему правил і звичаїв, які обов'язкові для людини в її ставленні як до всього суспільства, так і до окремих одиниць. Кожна релігія і кожна філософська система обстоює певні етичні правила, правила моральної поведінки. У примітивних народів правила моральної поведінки зобов'язують тільки в межах свого племені. З поступом культури утворилася вселюдська етика, обов'язкова для всіх народів. Як же вчив Ленін своїх партійців етики і моральности? Він писав:

«В основі комуністичної моральности лежить боротьба за зміцнення і завершення комунізму». Цю саму думку повторює «Короткий філософський словник», виданий у Москві 52-го

року. Там читаємо: «З погляду комуністичної моралі . . . моральне тільки те, що зміцнює новий, соціалістичний лад».

Комуністи часто пишуть про «класову, пролетарську мораль», що нібито, здійснена в СРСР. Але чи вирішує про те, що моральне і що неморальне, пролетаріат советської держави? Ні! Це все вирішує сама комуністична партія, точніше кажучи — Центральний Комітет партії, або, як було за Сталіна, й одна людина. Тому й виходить таке диво, що вчора Берія був героєм, про якого писали похвальні статті в «Большой Советской Энциклопедии», а сьогодні з нього зробили агента капіталу. Ще три роки тому Сталін був «любимим батьком народів». А тепер, коли він став невігідним для зміцнення влади Хрущових, його проголошено злочинцем. Щоправда, Сталін злочинцем був, але куди ж дивилися теперішні «праведники» Хрущови, коли Сталін жив?

Даремно кличуть Хрущови Леніна в свідки проти Сталіна. Бо це ж за наукою Леніна комуністи гадають, що для досягнення їхньої мети все дозволене і навіть моральне. Тим то комуністична диктатура, щоб запанувати над народами, не зупиняється і перед найбільшими злочинами: убивство, грабунк, порушення присяги і так далі. Ленін і Сталін ще перед першою світовою війною посилали членів своєї партії грабувати банки з метою здобути гроші для партійної каси.

Щоб повести за собою несвідомих людей і захопити владу в свої руки, Ленін 1917 року закликав «Грабуй награвоване!». Щоб зламати спротив селян, проти колективізації, Кремль створив штучний голод в Україні й на Північному Кавказі 1932-33 років.

Ця комуністична моральність призвела до глибокої деморалізації і в лавах самої комуністичної партії. Ця комуністична моральність не дає розвиватися незалежним, правдивим, характерам. «Комуністична моральність» виховує характери рабські, підступні, нещирі, готові служити кожному, хто має владу в партії.

Моральність культурних народів має за основу ідею свободи і людяности. Етика культурних націй вимагає від людей не тільки пошани до законів, а й проповідує прихильність одній людині до другої. Моральність демократичного суспільства вчить: «Усі за одного, один за всіх». Комуністи своєю ленінською «етикою» довели до того, що жменька диктаторів чи навіть одна особа може накинути свою волю мільйонам і нищити їх,

якщо визнає це за корисне для «зміцнення і завершення комунізму».

29. 7. 1956. ч. 1924

О. Койдацький

РЕПАТРІАЦІЙНА ПРИГОДА

Ігор Микитович Пасічний не доїхав не те що до рідного Києва, а навіть до східного, советського Берліну. І в цьому полягає його особливе щастя, бо інакше — хто зна, чи не поїхав би він на Сибір годувати білих медведів!! Але, дозвольте вам розповісти цю сумну і повчальну історію. А було це так:

Ігор Микитович Пасічний родом з Києва. Незадовго до вибуху німецько-советської війни 1941 року він, як молодий лейтенант-артилерист, закінчив другу артилерійську школу в Києві і — як більшість українців тодішньої Червоної Армії — був висланий на Далекий Схід, у Монголію. Коли вибухла війна і німці зайняли Київ, танкову частину Ігоря Пасічного перекинули на захід під Смоленськ, де він і потрапив у німецьке оточення а далі з тисячами бійців дістався до полону. Молодий лейтенант негайно зголосився у добровольчу протибольшевицьку частину. По війні він залишився у Німеччині і заховавшись від советської репатріаційної комісії, розпочав старання на виїзд до Америки. Це було 50-го року.

За цей час Ігор Микитович встиг одружитися з такою ж, як і він емігранткою — полтавчанкою Надією, з якою придбав двох донечок Зою і Віру. Коли документи на виїзд за океан були готові, в родині Пасічних народилася третя донечка — Люба. Це і стало причиною, що Пасічні не змогли виїхати за океан з маленькою дитиною і залишилися в Німеччині.

Жили вони останнього часу в оселі для чужинців біля міста Амберг у Баварії. Ігор Микитович не мав постійної праці, але одержував від німецької держави соціальну допомогу — 197 німецьких марок на місяць. Звичайно, це невеликий гріш, але родина Пасічних жила, радіючи гарними успіхами двох старших дочок в німецькій школі.

Брак постійної праці і туга за батьківщиною журили Ігоря та Надію Пасічних. Довго вони думали і врешті, наслуховавшись по радію вісток з відомого берлінського комітету генерала Михайлова про «щасливе і радісне життя» на батьківщині, про великі

зміни по смерті Сталіна, Пасічні вирішили написати листа у со-
ветське посольство в Німеччині. Посольство негайно надіслало
їм залізничні квитки на дорогу і родина Пасічних, поплакавши
і розпрощавшись з добрими сусідами та забезцінь продавши час-
тину нажитого майна — не послухавши друзів — поїхала у міс-
то Бонн, до советського посольства. Там їх прийняли грубо, за-
брали німецький документ і дали якийсь папірець, а через два
дні відправили поїздом до східнього Берліну.

Обурення і розпач огорнули Пасічних, коли на станції Ге-
льмштедт на кордоні західньої і східньої Німеччини вартовий
советський капітан грубо подивився на них і навіть не відпові-
дав на привітання. Далі Пасічний побачив, що на стіні поліцій-
ної кімнати красується обвішаний орденами Сталін. Коли ж на-
решті Пасічні, їдучи східньою зоною Берліну побачили порожні
будинки без вікон, бур'яни на руїнах і обдертих брудних совет-
ських вояків, що прали у річці білизну, їм, як каже тепер Ігор
Микитович, нагадався 33-тій голодний рік. Вони нарешті зрозу-
міли, що їдуть не на щасливу батьківщину, а навпаки, поверта-
ються в чорну советську дійсність, з якої колись вирвалися на
вільний захід. Не довго думаючи, Пасічні, скориставшись з того,
що їх поїзд на хвину зупинився на станції в західньому Берліні,
вискочили з дітьми з вагону.

Ними негайно заопікувалися німці й американці та відправи-
ли літаком до західньої Німеччини, де вони вже можуть бути
безпечними від советських агентів і зможуть знову спокійно
жити або старатися виемігрувати до Америки.

Одне тільки пропало, а саме: багаж Пасічних: одяг, взуття,
перини, хатній статок. Все це советське посольство вислало
транспортним вагоном у східній Берлін, де його напевно розді-
лять ласі на таке добро службовці комітету Міхайлова. Але Па-
січні не сумують.

— Добре, — каже Ігор, — що життя і дітей врятували. А все
інше придбаємо знов. Тільки гірко нам, що потрапили у таку ха-
лепу собі і людям на сором.

А Надія Пасічна, обнімаючи чоловіка і дітей, каже: »На на-
шому прикладі інші земляки навчатся, як не треба легковажно
вірити советській пропаганді».

3. 8. 1956. ч. 1939

В. Добромирич

КАЗОЧКА — ФЕЙЛЕТОН

Ось нова казочка: Іде собі і спотикається завезене Леніном, підгодоване Сталіном, через гори труднощів і яруги злочинів, оте, що його Хрущови і Булганіни «побудованим соціалізмом» називають. Іде собі й іде — людей страхає, пісеньку наспівує:

Я не Марксове, я не Енгельсове —
У кремлівській печі я запечене . . .

Іде собі сміливо, і йому здається, що ось лише попасеться в кукурудзяно-квадратово-гніздових хрущовських посіlostях, набрикається на казахстансько-алтайських цілинах і перелогах і вже вийде на стовпову дорогу комунізму. Ось так іде й радіє. Аж раптом назустріч цьому «побудованому соціалізмові» вискочила зовсім не побудована, а жива «капіталістична» «приватновласницька коза» та й каже:

Ріжками заколю,
Ніжками затопчу,
хвостиком замету . . .

Одне слово, капіталістична «приватновласницька коза» перетяла «побудованому соціалізмові» дорогу до комунізму і каже: — Не пуцу!

Ось тут і заметушилися Хрущови з Булганіними, ЦК з Капееесами, міністерства з Верхсоветами, і всі почали кричати:

— Рятуйте! «Приватновласницька коза» наш побудований соціалізм злопає!

Кричали, кричали, а потім зійшлися на нараду і . . . підписали «приватновласницькій козі» смерть. А що все це відбувається в «найдемократичнішій країні» та ще й після Сталіна, то навіть з капіталістичною козою вирішили поступити демократично. Щоб народ знав, що то за тварина, ця «приватновласницька коза», і якої шкоди вона дотяла над народом, — «Правда» й «Ізвестія» почали провадити роз'яснювальну кампанію, яка виходить з основних точок: «Приватновласницька коза» харчується тим хлібом, що його «щедрий» советський уряд призначає для своїх «улюблених громадян». Отож «приватновласницька коза» об'їдає народ.

«Приватновласницька коза» дає молоко, що ним дохарчовується її господар і його діти. Таким чином шлунки цих громадян почувають себе ліпше, ніж шлунки решти громадян СРСР. А це суперечить засаді рівності — це раз, і розвиває в цих громадян дрібновласницькі інстинкти — це два. Ці громадяни перестають

повною парою перти до комунізму і загрожують країні — реставацією капіталізму.

Отже вину і шкідливість «приватновласницької кози» цілком доведено, а тим самим доведено і мудрість «колективного керівництва», яке зуміло діалектично розкрити, що за небезпека ховається за «приватновласницькою козою», «приватновласницьким поросям», ба навіть кріликом, а також і за «приватновласницьким присадибним наділом».

А щоб цю «діалектику» узаконити і щоб нікому «впередь неповадно было» — ЦК КПСС разом з Радою міністрів Союзу советських соціалістичних Республік постановили:

Всю приватновласницьку живність усупільнити, присадибні наділи «обкарнати». Але в зв'язку з тим, що усупільнена коза за своєю нерентабельністю до колгоспних статей не підходить, — «приватновласницьких кіз» вирізати, шкури здати до взуттєвих, а м'ясо до консервних фабрик. Самих же господарів-дрібновласників (робітників і службовців) віддати під нагляд певних державних чинників, доручивши останнім — вибити з перших дрібновласницькі інстинкти і капіталістичні уподобання, запрягши їх до спільного воза «переходу від соціалізму до комунізму» і запевнити їх, що там, у «царстві комунізму», вже не лише не буде кіз, а не буде взагалі нічого капіталістичного. Там навіть «болі і воздыханія» і ті будуть комуністичними.

12. 8. 1956. ч. 1967

В. Шульга

ПРОТИ КУЛЬТУ СТАЛІНА АЛЕ ЗА СТАЛІНСЬКУ ДОКТРИНУ!

Прикладом неперевешеної в історії людства демагогії може бути кампанія проти культу Сталіна, що її започаткував Хрущов своєю таємною промовою на двадцятому з'їзді КПСС. І справді ця кампанія провадиться в рамках збереження, а то й посилення сталінської доктрини — скупчення всієї влади в руках держави, осягнення намічених цілей за допомогою поліційного примусу, розбудова тяжкої промисловости, коштом легкої, ставлення людини на останнє місце. Якщо народи ССРСР з початком нагінки на Сталіна сподівалися деяких соціальних полегш, то сьогодні ясно, що це були марні сподівання, бо не може

бути ніяких змін, коли практична й теоретична спадщина Сталіна залишається основою дій теперішнього советського керівництва.

Недавно з Москви повернулася делегація французьких соціалістів, що під час своєї візити були в Кремлі гостями Хрущова й інших советських можновладців. Притиснутий запитами французів до стіни, Хрущов почав відповідати відкрито, будучи певним, що його формулювання і так не дійдуть до відома народів ССРСР. Тож з подвійним обов'язком передаємо його вислови нашим слухачам в УССРСР. Ось як описує зустріч з Хрущовим французький соціаліст Андре Філіп:

Торкнувшись фундаментальних принципів марксизму-ленінізму, ми чули від Хрущова, що ці принципи залишаються **незмінними**. Дослівно Хрущов сказав таке:

«Ви нас ніколи не зміните. Сталін був великою особистістю, хоч і вчинив тяжкі злочини. Сьогодні члени нового советського уряду критикують його методи і виправляють їх, але **не висувують ніяких застережень щодо сталінської доктрини**. В минулому ми допустилися промахів, навіть серйозних злочинів, але загальна база для наших дій була здоровою».

«Дякуючи суспільній власності на засоби виробництва, наш народ став власником усіх матеріальних багатств, а звідси — всіх моральних вартостей. Ви кажете мені, що право індивідуума не погоджуватися з діями уряду є найкращою пробою свободи. Це правильно у стосунку буржуазної держави, де народ і уряд є опозиційними силами. Але у нас думка індивідуума не може бути іншою від урядової. Все, що ми маємо, відкрите для всіх. Ми — уряд народу, і у нас не може витворитися ситуація, коли б думка народу різнилася від думки уряду, бо у нас немає соціальної бази для такої різниці. Очевидно, можливо, що індивідуум не погоджувався б з деякими речами в діях уряду. Це особиста справа кожного громадянина. Ми не змушуємо кожную людину бути комуністом. Кожний громадянин ССРСР може думати про нас, що він хоче, доти, доки він публічно не висловлює своїх думок та не організовує людей на боротьбу з урядом».

«Ви кажете, що у нас немає відвертих дискусій. Дискусії у нас є, але вони мають інше значення, ніж на Заході. Ми спочатку вирішуємо, а потім дискутуємо».

Цими кількома словами Хрущов відверто сказав французьким гостям, що колективне керівництво не збирається відступати від усталеної за життя Сталіна практики і всякі розмови

хочби про куцу свободу в СССР це витвір фантазії наївних голів. Чого ж тоді вартий увесь цей похід проти культу Сталіна, коли колективні диктатори вважають святою святих основи, на яких процвітала советська беззаконність? Краще б вони вже залишили в спокої Сталіна, яким би ненависним для народів СССР від не був, а викорінили б оту зловісну сталінську доктрину!

22. 8. 1956. ч. 1996

В. Бурий

ІНТЕРВ'Ю З УКРАЇНСЬКОЮ ПИСЬМЕННИЦЕЮ

Сьогодні нашим гостем при мікрофоні буде українська письменниця Докія Гуменна, що проживає тепер у Нью-Йорку. Перед війною Докія Гуменна жила в Києві між письменниками і поетами радянської України.

Прослухайте інтерв'ю нашого кореспондента в Нью-Йорку з Докією Гуменною.

Докіє Кузьмівно, ви одна з тих українських письменників, що замість життя на батьківщині, вибрали життя на чужині. Ви покинули Україну, друзів і знайомих та оселилися на другому кінці світу — в Нью-Йорку. Я бачу з вашого останнього роману «Хрещатий Яр», що ви дорожите Києвом і болієте його долею. Ви також болієте долею нашого закованого народу, що вразно видно з ваших творів. Але скажіть нашим слухачам, що вас примусило розлучитися з батьківщиною.

— Я хотіла здійснити себе, як письменницю, а в київських умовах, удома, це було неможливо. Тиск партійних критиків не давав мені розгорнутися. Мені наказували писати так, як хоче комуністична партія, а не так, як я бачила життя. В таких умовах творчості не може бути, уста затиснені, думка скована. Ось чому я й пішла в світи.

— Я розумію, що для письменника воля думки — передумова творчості. Але скажіть, чи ви все таки змогли щонебудь написати на так зване «соціалістичне замовлення»?

— Я намагалася. Але це не виходило й не було цікаво мені. Я можу писати тільки так, як я хочу, тоді є в мене про що писати. Одначе я написала в Києві повість «Мана», що відображує внутрішній образ підсоветської людини, але її забракував редактор журналу «Радянська література» Петро Панч. Він ска-

зав, що таких типів в радянській дійсності нема. Тепер українські авторитетні критики у вільному світі вважають цю повість за найкращий мій твір.

Творчість моя почалася тоді, як не стало надо мною погонича-цензури. Тоді почали розгортатися мої великі полотна, почало формуватися моє обличчя посьменника.

— Мені здається, що за десять років життя у вільному світі ви написали більше, ніж за весь період вашої літературної діяльності на Україні.

— Маєте рацію. Я маю видрукувані чотиритомний роман «Діти чумацького шляху», повість «Велике цабе», повість «Мана», збірка оповідань «Куркульська вілія», збірка репортажу про Америку «Багато неба». Недавно вийшов роман-хроніка «Хрещатий яр». Та ще є дещо недруковане.

— Докіє Кузьмівно. Темою вашого чотиритомного роману «Діти чумацького шляху» був невмирущий український національний дух — минуле, сучасне і майбутнє нашої країни. Скажіть, будь ласка, над чим ви працюєте і думаєте тепер?

— Є в мене одна дуже цікава тема. Ціла гілка українського народу пішла в світи, емігрувала і стала віч на віч із Заходом. Ось ця зустріч Сходу й Заходу та місія української еміграції в створенні і синтезі ідей сходу-заходу і є темою моїх теперішніх думок. Аджеж ми всі тут працюємо, кожен за своїм умінням і нахилом, на ствердження... таки невмирущости українського народу. Отакий парадокс, бачите! Щоб написати правду про Україну, про її минуле й сучасне, треба з неї утекти.

— На жаль, так. І хоч які тверді мури совєтської тюрми народів, все ж волелюбні люди знаходять щілини в них і втікають на волю.

— Ви згадали, що маєте недруковані твори. Чи можна знати, які саме?

— Чому ж ні? Чекає друку повість «Епізод із життя Європи Критської», що трактує проблему України на світовому форумі, її боротьбу за волю, прагнення до свого власного життя. Є ще роман «Скарга майбутньому» — про невидимий світ підсовєтської людини, така заборонена тема для совєтського письменника. Є ще збірка новель та оповідань.

— Докіє Кузьмівно, на закінчення нашої розмови, чи ви хочете щось сказати письменникам поневоленої України?

— Так. Побажая їм такої волі, яку має письменник західного світу, що не тягне остогидлого ярма прославлювання вож-

дів і партії, що не займається вимушеним самобичуванням. Побажая, щоб твори їх дихали надхненням і правдивим життям, а не відгнали мертвечиною советської пропагандивної катеринки. Щоб писали про Україну вічні твори, а не такі, що підуть на смітник разом із зміною вождя чи партійної політики.

Один український радянський поет колись написав такий «вічний», як ви кажете, твір, але цей твір давно заборонений, а поет ще й досі є об'єктом цькування московської «Правди». Можна бути певним, що хоч цей твір викинений з української літератури сучасним режимом, він живе в душі цькованого поета. Цей поет колись писав:

Народе мій! В твоїй журбі
невже нема чого робити?
Невже судилося тобі
рабів і зрадників плодити?
Хто ж поведе тебе повстати,
коли і я, мов пес, мов раб,
тебе змінив на ці палати?
Де взять тобі своїх Месій,
Коли і я такий, як всі?

26. 8. 1956. ч. 2008

НИУК

НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА ПІСЛЯ ДВАДЦЯТОГО З'ЇЗДУ

Довкола теми національної політики партії після двадцятого з'їзду розгорнулася в Советському Союзі широка дискусія. В різних пресових органах розробляється тема ленінських засад національної політики, тема поширення прав союзних республік. Зате тільки з великою обережністю і недомовками заторкується питання сталінського народовбивства, сталінські злочини соромливо називаються «відхиленням від ленінської лінії в зв'язку з культом особистости». Але ні словом не згадується, що ці «відхилення» коштували окремим народам колосальних людських і культурно-господарських втрат.

Сьогодні багато говориться про «могутню соціалістичну державу народів, побудовану на засадах добровільної, братерської співпраці», про «последовне застосування ленінської національної політики», про «дружбу народів» та ще про багато дечого в

стилі відомих сталінських фраз, за якими крилася жорстока підсоветська дійсність — безприкладна фізична і культурна ліквідація цілих народів.

Що ж зробили дотепер нові советські можновладці, щоб виправити кривду, заподіяну за сталінського періоду? Чи повернено кримських татар, чеченців та інші виселені народи на їхні батьківщини? Ні, не повернено. Не повернено і масово виселених українців, балтійців. І далі провадиться перемішування населення за допомогою вивезення української молоді до Казахстану й Сибіру, а російської на Донбас, хоч теоретично «Вопроси філософії» й інші советські друковані органи, нібито, гостро осуджують практику «стоплювання народів».

Як виходить з «Правди України», на мовному, культурному та інших відтинках УССР панує майже такий самий стан, як і за часів Сталіна.

Єдиним позитивним кроком у напрямі поширення прав окремих національних республік можна було б вважати господарську децентралізацію. За останній час на Україні створено вісім нових республіканських міністерств. Це стосується й інших республік. Одначе всі ці заходи ліквідують і зводять нанівець два факти: Поперше, цілість господарського життя в Советському Союзі базується на суворо централізованому плянуванні. По-друге, без радикальної ліквідації всієї негативної спадщини сталінської національної політики не може бути й мови про справжню політичну, господарську і культурну рівноправність народів ССРСР. А цього якраз не роблять і не думають робити спадкоємці покійного диктатора просто тому, що вони плоть від плоти, кров від крові вірні учні Сталіна, який, з свого боку, був правдивим усібленням советської системи.

29. 8. 1956. ч. 2018.

М. Стиранка

НОВИЙ УДАР ПРОТИ ПРАЦЮЮЧИХ

Виданий два місяці тому проєкт став законом, який фактично забороняє тримати худобу робітникам і службовцям. Але він маскується під виглядом «Боротьби з витрачанням із державних фондів хліба і інших харчових продуктів на корм худоби». Закон цей, про який передовиця «Радянської України» говорить, що він буде переводитись в життя твердо і неухильно, спричи-

нить значне погіршення харчового забезпечення міського населення. Уряд це визнає і обіцяє, що він буде докладати зусилля, щоб створену прогалину в харчовому балянсі міського населення колись виповнити. На близьке майбутнє нічого не обіцяється. Отже в близькому майбутньому ця прогалина буде виповнятися звичайним для советських умов недоїданням.

Де причина такого жорстокого по своїм наслідкам закону? Адже до цього часу і партія, і уряд закликали до поширення розвитку індивідуального тваринництва і навіть своєю постановою від 8-го липня 1938 року самі установили певні пільги для робітників і службовців. А тепер про ті ж самі пільги говорять, як про велику несправедливість супроти колгоспників. А що ж вони думали в 1938 році?

По війні сам Нікіта Хрущов декілька разів, звертаючись до колгоспників, не забував згадати робітників і службовців, закликаючи і їх плекати худобу. Зафіксовано це і в постанові вересневого пленуму ЦК КПСС в 1953 році. І навіть ще в минулому році Хрущов говорив: «Партія і уряд заохочували і надалі будуть заохочувати колгоспників, робітників і службовців в обзаведенні худобою, маючи на увазі, що це сприяє добробутові народу».

В цьому ж році виходить, що всі ці заклики вже не дійсні, як несприятливі «добробутові народу», а на робітників і службовців накладають непомірні податки і зобов'язання. Вони вже не є повними власниками своєї худоби, бо змушені продати її, і то тільки радгоспам і колгоспам по державним цінам. У випадку ж іншого використання своєї худоби вони зобов'язані платити за неї всі податки і виконувати зобов'язання про державні поставки навіть в тому випадку, хоч би худобою вже й не користалися.

Із тексту постанови ясно видно, що обумовлена вона зовсім не тими мотивами, про які там говориться. Справа йдеться не про економію харчових продуктів, які, мовляв, згодуються худобою. Бо яка ж то економія, що веде до погіршення харчового забезпечення населення?

Партія і уряд намагаються мобілізувати додаткову робочу силу серед наявного міського населення. Примусити максимальне число міського населення працювати на державу. А для цього треба у нього відібрати всі середники, які дають йому хоч би мінімальну незалежність від держави.

Отже новий закон спрямований на поглиблення державного закріпачення населення; він ставить міське населення в цілковиту залежність від тієї заробітної платні і того скупого харчування, які йому призначить держава.

30. 8. 1956. ч. 2021

Ф. Гаєнко

З ПРИВОДУ ГОСТЮВАННЯ СУКАРНО В МОСКВІ

Советський уряд, як це вже відоме, володіє спритністю зустріти кожного закордонного гостя так, як того вимагає власна політична рація з розрахунком на ту вигоду, що її він може одержати для скріплення свого престижу в тій чи іншій країні.

Зараз в Москві гостює президент республіки Індонезії Сукарно. І от для того, щоб залізти в душу Сукарно, а через нього добратися до серця Індонезійського народу, советський уряд змобілізував увесь пропагандивний апарат для «воскурення» «фиміямів» перед Сукарном і для утворення навколо нього видимости засудженого тепер «культу особи».

Для цього «Видавництво чужоземної літератури» видало російською мовою збірник статей і промов Сукарно з передмовою самого автора. Цей збірник густо прикрашує вітрини всіх книжкових магазинів Москви, а головно на тих вулицях, що по них мають проїжджати Індонезійські гості. Газета «Правда» з 27-го серпня вмістила «сахаринно-солодку» рецензію на цей збірник і підносить Сукарно на п'єдесталь якогось «безстрашного велетня», що майже самотужки визволив Індонезію з-під «колоніального рабства». Автор рецензії Б. Гафуров особливо зупиняється на «безстрашші» Сукарно на процесі проти нього в грудні 1930 року, де він «лаву підсудного перетворив в трибуну оскаржувача», промовляючи своє слово, що він його назвав: «Індонезія оскаржує». Не знаємо, чи буде розповсюджуватися ця книга Сукарно за межами Москви. Але колиб вона потрапила до так званих союзних республік, то там знайшлися б голоси, що нагадали б советському урядові про факти судових процесів, що їх провадив Советський уряд і як його обвинуватили національні «Сукарно» на Україні, Білорусі, Узбекістані, Грузії, Вірменії в тому ж самому колоніалізмі, в якому індонезійський Сукарно обвинувачував Голяндію. В Харкові в тому 1930 році, коли суди-

ли Сукарно, був процес Спілки Визволення України. Тоді там на лавах підсудних сиділи українські «сукарно». Сиділи Єфремови, Старицькі-Черняхівські, Павлушкови й півсотні інших і оскаржували Кремль у колоніальному визиску України. А процес білоруських соціал-демократів не оскаржував хіба Кремлю в цьому самому?

Різниця між судовими процесами в Харкові й Індонезії в 1930 році не в змісті оскарження, а в наслідках для оскаржувачів. Індонезійський Сукарно — після оскарження лишився живим і продовжував свою боротьбу з колоніалізмом і далі, аж до повної перемоги. А де тепер «оскаржувачі» советського «колоніального рабства»? Де українські «сукарно» — Єфремови, Чехівські й інші? Де сотні тисяч тих, що йшли за ними й підтримували їх в їх боротьбі з советським колоніалізмом?

Їх нема, і ніхто не скаже, де могили їх! Отже можна й треба вітати Сукарно, як великого мужа Індонезійського народу. Але можна й позаздрити йому, як і всій Індонезії, що вони не мали щастя бути в колоніальній залежності від «соціалістичного» Кремлю. В цьому щастя, підкреслюємо, Індонезії і її президента Сукарно.

30. 8. 1956. ч. 2023

В. Шульга

СОЦІЯЛІСТИЧНІ МИТРОФАНУШКИ

Фонвізінові, що так майстерно намалював обставини й причини, що сприяють народженню «недорослів», напевне, й на думку не спадало, що в «країні побудованого соціалізму» його «Митрофанушка» виросте в цілу проблему, якою турбуватимуться кіно й преса, художня література, міліція і «громадські бригади сприяння» останній.

А от дивіться — так вийшло. Фонвізінський Митрофанушка саме в «соціалізмі» знайшов сприятливий ґрунт для росту й розмноження. На «соціалістичному» ґрунті виростають цілі армії тих, що за них вчать «географію» шофери їхніх батьків, а працюють за них армії «соціалістичних кріпаків». Хто ж вони ці «соціалістичні Митрофанушки»? З якої кляси в цьому «безкласовому» суспільстві вони походять?

На ці питання відповідає Любомир Дмитерко в романі «Арсен і Тася» в розділі «Зустріч друзів»:

— Десятки тисяч, — пише Дмитерко, — учених, митців, вищих воєначальників, відповідальних партійних та радянських працівників, від районного центру до столиці, заслужено живуть у повному достатку. До цього привілля — зайвих грошей, задоволення примх, власних та персональних автомашин — змалку звикають їх діти.

От тобі й «безкласове суспільство»! Адже ще Ленін підкреслював, що приналежність певної групи до тієї чи тієї класи визначається насамперед місцем посідання в розподілі продуктів праці цілості суспільства.

Отже хіба оті «десятки тисяч», що про них пише Дмитерко, які «живуть у повному достатку», не є окремою, панівною класою в советському суспільстві? А хіба «привілля — зайвих грошей», задоволення примх — не є ознакою в цьому суспільстві класи, яка все це має за рахунок праці тих клас, що цього не мають і мати не можуть? А хіба не є ознакою класовості советського суспільства й те, що діти оцих десятків тисяч «змалку звикають» до безтурботности й достатків і виростають «Митрофанушки»?

Фонвізінський Митрофанушка, як це стверджує марксистське літературознавство, явище класове. Таким самим класовим явищем є й «соціалістичні Митрофанушки» — діти партійно-советської бюрократії.

Як і їхній фонвізінський брат, вони так саме живуть у «повному достатку» і так само «незвикають ні до якої праці». Вони мають усе. Всі радості життя до їхнього розпорядження. Не представники робітників і колгоспників їздять у закордонні подорожі, а дочки Хрущова й небоги Булганіна. Хрущовські й булганінські діти советської бюрократії їдуть за кордон. За них советський уряд певний, що вони не попросять права політичного притулку ні в Італії, ні в Голляндії. Вони їдуть від імени тих, що сотнями тисяч висилаються на Сибір і Далекий Схід, на цілину й перелоги. Цим останнім потрапити за кордон — зась! Закордон — це привілеї «соціалістичних Митрофанушок», привілеї пануючої класи в «безкласовому» суспільстві.

Любомир Дмитерко в своєму романі ставить питання: — Що буде з цими, нідочого нездалими дітьми, коли помруть їхні батьки?

Шановний «товаришу» романісте! Ви ж читаєте советську пресу і, напевно, читали й про те, що в Ленінграді й Києві «Угрозиск» викрив банду грабівників і гвалтівників. Советська пре-

са не приховує того, що керівниками й членами цих банд були діти саме високопоставлених партійно-советських бюрократів. От тут і відповідь на питання, яке вас так турбує. Пригадайте «На дне» Горького. Барон і його доля це й доля кожного «Митрофанушки», а в тому числі і «Митрофанушки соціалістичного».

1. 9. 1956. ч. 2026

В. Шульга

ЛЕНІНСЬКА СОЦІАЛІСТИЧНА ДЕМОКРАТІЯ

Ось так: Надсилає райком партії до колгоспу товариша Скрипку і наказує колгоспникам:

— Скинути їхнього довголітнього голову з головства в колгоспі як п'яницю й неробу, а на його місце вибрати надісланого. Колгоспники цілком за принципами «соціалістичної демократії» наказ райкому виконують: довголітнього «п'яницю й нероба» скидають, а Скрипку «вибирають». Неждано-негадано Скрипка виявився добрим головою. Колгоспники з нього цілком задоволені. «Вибрали» й живуть, працюють і «господарство підіймають».

Аж раптом знову наказ райкома:

Скрипка потрібний в іншому колгоспі. А тому колгоспники мусять Скрипку скинути з головства, а на його місце вибрати знову раніше скиненого «п'яницю й нероба». Колгоспники, й тут користаючися правами, що їх надає їм конституція «соціалістичної демократії», виконують наказ райкому.

Це, так би мовити, факт черга один. А ось факт черга два:

В селі Вільськ на Житомирщині з'явився якийсь Волощук. З'явився по призначенню з райкому на голову сільського споживчого товариства. Волощук розтринькав на цьому головстві п'ят тисяч карбованців. Треба б його по закону засунути до тюрюги. Але райком... висовує Волощука на голову Сільради. І селяни «вибирають». Фактів можна б привести за чергою безконечно. Про ці факти «соціалістичної демократії» пишуть і «Правда України» і «Радянська Україна». Пишуть і «обурюються». — Та це ж, мовляв, злочин. Це, мовляв, «надуживання й позбавлення природних прав советського громадянина» вибрати, прав, що дає «советська конституція», яка відзеркалює всю мудрість «ленінського розуміння соціалістичної демокра-

тії». Для «скріплення тверджень» приводиться цитата з Леніна з 27-го тому зі сторінки 186:

— Маса мусить мати право вибирати собі відповідальних керівників. Маса мусить мати право змінювати їх... Маса мусить мати право висовувати всіх без винятку робочих членів маси на розпорядчі функції...

Але ось тут автори газет ленінську цитату обривають. Чому? Та тому, що продовження цієї ленінської цитати виправдує існуючий стан «вибиранням» за наказом. «Вибирання» за наказом Леніна і є «вибиранням», яке і є єдинодопустимим в державі, що живе за принципами «соціалістичної демократії».

Ленін продовжує свою цитату і стверджує:

— Але це не значить, щоб процес колективної праці відбувався без певного керівництва... Без найжорстокішого порядку, що його має диктувати єдина воля керівника.

Отже, «єдина воля керівника», а не воля маси — при «соціалістичній демократії» є вирішальною силою. Масі відводиться лише право стверджувати «волю керівника», виконувати її і «вибирати» не того, кого вона хоче, а лише того, кого їй накаже «воля керівника».

«Воля керівника» — це і є той стрижень, з якого виростає диктатура одних і неволя, рабське становище, інших.

Існуючий стан безправ'я і «виборів» по наказу — це не зрада вчення Леніна, а його практичне переломлення в житті. Скрипку «вибирають» і Скрипку скидають, Волощука — злодія захищають і примушують селян вибрати його собі головою сільради...

Це не протирічить Ленінові, а навпаки це є найчистішої води ленінізмом.

2. 9. 1956. ч. 2030

В. Шульга

ПРО ВДОВУ, КОЗУ І БЕЗДУШНІСТЬ

Газета «Радянська Україна» 15-го серпня надрукувала звіт «бригади робкорів», що перевіряли працю деяких центральних установ у Києві. Звітуючи, бригада намалювала картини, де кожний деталь переповнений тією трагічністю, що в ній має жити й працювати підсоветська людина.

Бригада робкорів не має змоги стримати свого обурення. Робкори обурюються з бездушности «власць імущих». Вони на боці «принижених і ображених». Вони переживають трагедію інваліда війни Каменевої, що втратила чоловіка на війні і лишилася з двома сиротами і з...єдиною козою на господарстві.

Вона живе в селі на Житомирщині. І от у цієї вдови, інваліда війни, захворіла на туберкульозу дитина. Вона везе її до Києва. Але в лікарні в Києві її дитини не можуть оглядати київські лікарі. Не можуть тому, що інвалід війни привіз свою хвору на туберкульозу дитину без скерування з Житомиру. Мати ходить, оббиває пороги, живе в Києві і проживає останні гроші. Дитини її київські лікарі не оглянули, і вона їде додому. Але в неї вистачає грошей лише на частину дороги. Її без квитка ловить залізничний контролер і штрафує на сімдесят п'ять крб. Заплатити у інваліда війни немає грошей. Справа за штраф їде до суду. Суд присуджує з вдови потрійний штраф. Вдова грошей немає. До неї приходить судовий виконавець і описує... козу. Єдину вдовину козу! Правда, судовий виконавець пропонує вдові добрий вихід:

— Віддай козу мені, а я заплачу за тебе штраф.

Вдова не погоджується. Тоді виконавець з понятими хапають козу за роги і тягнуть з двору. Вдова з сусідами відняли козу. Після цього проти інваліда війни нова судова розправа за «непідкорення владі». Вдова їде до прокуратури УССР. Але прокурор Смолянський справу вдови залишив без наслідків, скерувавши до Житомира папірці про переведення третього суду й покарання «винної».

Бригада робкорів обурено пише про це й обвинувачує в бездушності і лікарів, і залізничного контролера, і судового виконавця, і прокурора Смолянського. Але обурюється й обвинувачує «бригада» цих усіх людей зовсім даремно. Ми, наприклад, певні, що кожен з них не є аж таким бездушним. Але кожний з них знає й те, що вони живуть і служать тій системі, при якій за «бездушність» ще нікого й ніколи не покарали. А за прояв звичайної людяности до звичайної людини поплатилося вже багато посадами, а то й головами.

Ну, що було б з завідуючим лікарні, коли б він прийняв був Каменеву з дитиною без скерування з Житомиру? Та це ж ламання приписаного правопорядку й законности. А це карається в соціалістичній державі по статті за невиконання приписів і розпоряджень влади. Що було б з залізничним контро-

лером, якби він не оштрафував Каменевої, а про це хтось доніс би старшому контролерові? Контролера звільнили б з праці і віддали б під суд. Як же ж він сміє проявляти свою людяність, коли в існуючій системі людяність є злочином?

Навіть прокурор Смолянський. Що було б з ним, коли б він, той хто за призначенням має слідкувати, щоб усі додержувалися приписної законності, — проявив би людяність у справі Каменевої і ліквідував би штраф, вирок суду? Ліквідував би фактично те, що робить систему такою, якою вона є?

Бездушність — це двигун советської державности. А для того, щоб приховати бездушність, як рушійну силу системи, робкорам і наказують «обурюватися» фактом «вдови» й кози і цим прикрити бездушність віднімання хліба в колгоспників, бездушність обкрадання робітництва «соцзмаганнями» й «стахановщиною», бездушність танків, що давлять тисячі беззбройних в концентраційних таборах і т. д. Газета «Радянська Україна» виконала завдання: робити людей винними за бездушність самої системи.

3. 9. 1956. ч. 2034

В. Шульга

ПОДВІЙНА ПОМИЛКА МИКИТИ ШУМИЛА

«Комунізм дає небувалі умови розвитку всіх народів, отже і всіх мов» — пише Микита Шумило в журналі «Зміна» і тим самим робить поважну помилку. Бо ніщо не доводить помилковості тієї тези краще, як сумна доля української мови під комуністичною диктатурою.

Після сумної слави графа Валуєва прийшли нові Валуєви з партійним квитком. Вони так само затято ненавидять українську мову, як ненавидів її царський міністер; але вони куди хитріші за нього. Вони розклали знищення української мови на етапи й вигадали вишукану тактику, щоб ступнево йти до своєї мети. І знову помиляється Микита Шумило, коли всі злидні й недолі української мови приписує тільки новим Валуєвим і Шульгиним. Вони були б безсилі, якби їх не підтримував всевладний ЦК КПСС. Там, у центрі комуністичної диктатури, джерело нещастя й страждань української мови. Комунізм несе українській мові загибель.

Хай нікого не вводять в оману деякі фрази Леніна, на зразок такої, яку наводить Микита Шумило: «Член РКП на території України повинні на ділі проводити право трудящих мас вчитися й говорити в усіх радянських установах рідною мовою, всіляко протидіючи русифікаторським спробам витіснити українську мову на другий плян». Подібних висловів Леніна маємо більше. Є навіть постанови партійних з'їздів в такому самому дусі:

Десятий з'їзд РКП в резолюції «про чергові завдання в національному питанні» доручав «розвинути й укріпити діючі в рідній мові — суд, адміністрацію, органи господарства, органи влади, зложені з місцевих людей, які знають побут і психологію місцевого населення». Але в інтерпретації таких постанов партія виходить сьогодні з іншої тези Леніна: національне питання ми розглядаємо лише з погляду наших інтернаціональних інтересів.

Від 1930 року, коли партія жорстоко винищила всі здобутки короткотривалої українізації, діє зовсім інша політика: нова політика намагається, вживаючи фрази Леніна, — «витиснути українську мову (в Україні) на другий плян». Вона прямує до цього дуже вперто і пляново, вживаючи всіх засобів державного примусу й поліційного терору.

Від 1930 року кожний український патріот, який мав мужність виступити на захист української мови, раніше чи пізніше був репресований, навіть, коли це був комуніст. Тисячі, багато тисяч, таких людей загинули. Сьогодні всі заклики Леніна і Горького дбати про чистоту мови — не стосуються до української мови, хоч колективні диктатори чваняться ніби поворотом до ленінізму. Горький писав 18 березня 34-го року у газеті «Правда»: найважливіше завдання революції «очистити російську мову від паразитів». Але саме в тих роках партія і советський режим почали пляново занечищувати українську мову советськими паразитами. І роблять це досі — шляхом цензури над словниками та насильства над граматикою і правописом. Одночасно режим витискає українську мову з фахових шкіл і університетів в Україні, з науки, з державного апарату, з пошти, залізниці, господарських установ, з армії, радіо.

Щоб узаконити поневолення української мови, компартія проголошує тезу про дві рідні мови: мова для публічного вжитку і мова для домашнього. Це етап на шляху до цілковитого знищення української мови: про ці речі неприховано говориться в книжці Козлова про «соціалістичні нації» в серії «Політична

бібліотека марксизму-ленінізму». Козлов пише: «При комунізмі людство прийде до того, що національні відмінності і національні мови зникнуть... і нації самі переконуються на практиці в перевагах спільної мови над національними мовами... Але це здійсниться не стихійно, не мирно, не без боротьби». Відвертість советського агітатора — подиву гідна!

Українській мові комунізм готує загибель. Тільки велика і палка любов українських людей до своєї рідної мови може охоронити її перед цією смертельною загрозою.

8. 9. 1956. ч. 2045

М. Добрянський

«МЕРТЕКО» ЗНАЧИТЬ СВОБОДА

Кажуть у народі: «В домі покійника не говорять про покійника». Цієї мудрости додержують люди в співжитті між собою, її додержують і державні мужі в своїх стосунках з іншими державами. Норми дипломатичної етики не дозволяють, наприклад, дипломатові говорити нічого такого, що було б неприємним господареві. Дипломат «дипломатично» промовчує все негативне, а шукає в господарів зерна позитивного і цю «позитивну муху» гіперболізує до слона. Він прагне з усіх сил зробити щось приємне «гостинним господарям». Цієї дипломатичної засади додержували, гостюючи в Советськiм Союзi, різні дипломатичні подорожники з Англії, Франції, Америки — представники всієї тієї безлічі «страждущих і прагнущих» поглянути власними очима на країну «побудованого соціалізму».

Підкреслюємо: всі «дипломатично» мовчали про негативне і робили слонів з «позитивних мух».

Аж ось президент Індонезії — Сукарно винайшов такий дипломатичний засіб, що дозволив йому, не переступивши дорогу дипломатичної етики, заговорити в «домі покійників про покійників» і уникнути необхідности перетворювати кремлівських «мух» на «соціалістичних слонів».

Президент Сукарно в Ташкенті пояснив перед узбецьким народом значення «Панча шіло» — основних п'ятьох стовпів, що на них тримається державна будова Індонезії. Без цих «стовпових принципів», як підкреслював Сукарно, не може існувати сьогодні світ. Порушення їх, недодержання їх у міжнародних стосунках буде завжди спричинником неспокоїв, спричинником

існування народів панів і народів рабів. Сукарно проголосив ці принципи, назвавши кожний з них на ймення: перший — віра в Бога і пошана до всіх релігій; другий — любов до батьківщини; третій — гуманізм; четвертий — незалежність і суверенність держав, і п'ятий — соціальна справедливість і матеріальний добробут.

Назвав, як бачимо, все те, що в Советському Союзі лежить мертвим, лежить покійником. Назвав усе те, що майже сорок років тому народи союзних республік, — як в Європі, так само і в середній Азії, — були досягли в тяжкій боротьбі і проголосили все як «святая-святых» своїх державно-національних принципів. На цих принципах прагнули будувати своє життя Українська Народна Республіка, Білоруська, Грузинська. Ці ж принципи були проголошені і в Ташкенті. Але червона навала перетворила ці святі принципи в покійників, а народи республік — у рабів комуністичного панування. І Сукарно говорить про ці принципи в тому домі, де лежать ці святі для нього і для народів так званих «союзних республік» принципи-покійники.

Він один з тих, що зумів висловити це в такій дипломатичній формі, що його зі справжнім запалом вітають поневолені народи і... роблять вигляд, що вітають так само й володарі-поневолювачі, комуністичні верховоди, що борються проти цих принципів.

«Панча шіло!» Хай живуть ці п'ять принципів «Панча шіло» на Україні, в Білорусі, в Грузії і скрізь в усьому світі! Хай живуть ці принципи, бо, лише побудувавши життя світу на них, можна буде й народам теперішнього Советського Союзу за прикладом індонезійського народу вітатися словом «Мертеко», що значить — свобода.

11. 9. 1956. ч. 2052

В. Шульга

ГРІНЧЕНКО І ДАЛЬ

У новому числі «Вітчизни» читаємо вірш Максима Рильського:

Не бійтесь заглядати у словник:
Це пишний яр, а не сумне провалля;
Збирайте, як розумний садівник,
Достиглий овоч у Грінченка й Даля.

Рильський зовсім несвідомо (як звичайно буває в поетів) устромив палець у найбільочішу рану українського мовознавства під советським режимом. Грінченко і Даль — два основоположники словникової справи, два сучасники, які стали символами любови до рідної мови. Але якого різного трактування зазнають плоди їхньої патріотичної праці — з боку комуністичної диктатури!

Максим Рильський каже: заглядайте до Грінченка і Даля. Великий, чотиритомовий словник Даля вийшов минулого року шостим виданням, він кожному доступний. Але де знайти словник Грінченка сьогодні в Советському Союзі? Це ж тепер рідкісна архівна річ. Якщо десь зберігається, то хіба що в закритому секторі бібліотеки, куди доступ заборонено. На великі десятки словників, які, як на конваєрі, один за одним виходять у світ під советами, в Києві останніми роками дозволили видати кілька малих словників, та й то переклади. А тим часом словник це один з головних засобів плекання мови. Словники випроваджують мову у світ, вони потрібні для розвитку власної національної культури, вони творять мости для порозуміння між народами. Може тому сьогодні в Україні партія і уряд крайньо вороже трактують словникову справу.

Від страшного погрому, що його компартія завдала українському мовознавству в тридцятих роках, советський режим провадить ту саму лінію і досі: з запеклою послідовністю придушує розвиток української мови і переслідує тих патріотів, мовознавців українських, які дбали про самостійний розвиток нашої мови. В кожному виданні словника Даля цитують слова цього великого мовознавця: «Прийшла пора дорожити народньою мовою і виробити з неї мову освічену». Але це патріотичне і культурне завдання супроти української мови — заборонене.

Зокрема заборонено самостійну працю українських учених у ділянці словників. До часу страшного погрому тридцятих років десятки мовознавців зі сотнями наукових співробітників працювали над складанням словників. За рекордно короткий час з'явилися кілька десятків словників, між ними такі епохальні речі, — байдуже, що тільки щойно розпочаті, — як багатотомовий словник живої української мови чи історичний словник. Започатковано видання кількох десятків спеціальних словників, технічних і фахових. Зібрано неоціненої вартости словникові архіви — матеріали для праці кількох поколінь. Але все це розгромили советські централісти в тридцятих роках. Завдано веле-

тенської шкоди самій науці — і руїни українській культурі. Відтоді українську мову терором запхали в Прокрустове ложе партійної політики, щоб там вона поступово загинула.

Здавалося, що справи покращають після смерті Сталіна, але надії виявилися облудною оманю. Київські мовознавці, повіривши в комуністичні заяви про новий курс, захотіли дати українському народові свого власного Даля. 1953-го року з'явилася перша книжка розплянованого на чотири томи українсько-російського словника... і на тому й скінчилось. Повторилося точнісінько те саме, що було в тридцятих роках: кожний український словник гинув на першому томі. В нібито «суверенній» Українській ССР українці мусять сьогодні вдовольнятися єдиним словником — спотвореним, ненауковим примітивно виданим «Орфографічним словником» Кириченка. Порівняйте цей примітив із розкішним академічним виданням «Словарь современного русского литературного языка», чи хоч би з гарним словником Даля, — і матимете кричучу картину упослідження і приниження української мови з боку колективної диктатури.

11. 9. 1956. ч. 2054

М. Добрянський

ДЕ ПОДІЛИСЯ ПОНАД ДВА З ПОЛОВИНОЮ МІЛЬЙОНИ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ?

В червні в Москві в державному статистичному видавництві вийшов статистичний збірник «Народне господарство СРСР». Особливо треба привітати, що він подає числа, а не, як це було дотепер у Советському Союзі, тільки відсотки. Для СРСР це справді велика подія, бо там найпростіші статистичні дані вважалися за державну таємницю, тим часом, як у демократичних державах статистичні дані про народне господарство та населення країн доступні кожному.

Новий статистичний збірник відповідає на багато питань, але він поставив також нові питання, на які ніякої відповіді не дає. Згідно зі збірником, населення Української ССР в квітні 56-го року становило 40 і шість десятих мільйона. Поруч з цим числом маємо число населення Української ССР 40-го року, з Кримською областю включно — сорок один мільйон. Про зміни в числі населення УРСР від 40-го до 56-го року статистичний збірник мовчить.

Про число населення України говорилося принагідно в пресі, згадували про нього різні партійні величини в своїх промовах, між ними і сам Кириченко. Вже від 54-го року вони твердили, що Українська ССР має сорок два мільйони населення.

Можна було догадуватися, що 51-го року Україна мала 41,8 мільйона осіб, бо тоді до Верховної Ради УРСР обрали чотириста вісімнадцять депутатів, а згідно з конституцією, на сто тисяч один депутат. 27 лютого 55 року відбулися нові вибори до верховної ради УРСР. Цього разу кількість депутатів збільшилася до чотириста тридцяти двох. Це збільшення пояснено зростом населення України — як наслідком прилучення Криму, так і через природній приріст. З цього виходило б, що на Україні на початку 55 року мало б бути сорок три і два десятіх мільйона осіб.

Навіть це число — сорок три і два десятіх мільйона 55 року — свідчить про дуже малий приріст населення України, бо сюди враховано біля одного і два десятіх мільйона населення Криму. Виходило б, що від 51 року населення України збільшилося природнім шляхом лише на двісті тисяч. Вже ці обрахунки викликали 55 року протести українців на еміграції в міжнародній пресі, бо названі числа свідчили про вивіз українського населення поза межі України.

Але що вже говорити про число, подане в статистичному збірнику з червня 56 року: Українська ССР має лише сорок і шість десятіх мільйона населення! Це жахливе число, бо населення України мусіло зменшитися супроти 55 року на два і шість десятіх мільйона. Аж страшно повірити і хочеться думати, що це зменшення не сталося протягом одного тільки року, а за останні два-три роки. 55-го року кремлівські диктатори хотіли тільки приховати дійсний стан перед світом. Однак і це зменшення не враховує природнього приросту. З природнім приростом втрата населення України за останні два-три роки повинна далеко перевищувати три мільйони. Це страшні числа, що нам їх відкривають офіційні совєтські дані.

Де могли подітися ці мільйони українського населення?

Хрущов у своїй таємній доповіді на двадцятому з'їзді КПСС, в якій він обвинувачив Сталіна в різних злочинах, критикував також вивіз цілих народів. Про українців він сказав, що «вони уникли такої долі, бо їх занадто багато, і не було місця, куди їх вивезти. Інакше їх також заслали б!»

Сталін, значить, не знайшов місця депортації українців. Добре, що його злочини народовбивства засуджує Хрущов. Але зменшення населення України на кілька мільйонів припадає вже на час після смерти Сталіна, на час колективної диктатури Хрущова. Сталін тут не винен. Колективні диктатори знайшли місце для вивезення українців, якого і Сталін не міг знайти.

18. 9. 1956. ч. 2072

Д-р. Б. Феденко

ПІКЛУВАННЯ ПРО ПІДЛІТКІВ

Шістнадцятирічною дівчиною вона мусіла вже працювати в шахті. Спочатку виконувала тяжку роботу на поверхні, а через два місяці участковий начальник послав її в шахту на тяжку підземну працю — відкатчицею, тобто відкачувати тяжкі, навантажені вугіллям, вагонетки. Робити примушували як удень, так і вночі.

Одного разу під час праці в нічну зміну навантажена вугіллям вагонетка зіскочила з рейок, а наступна — набігла. Одна нога дівчини опинилася затиснутою між вагонетками. А дальше?... Дальше дівчина знепритомніла і не пам'ятає нічого. Зробили операцію. Хірурги склали кістки поламаної ноги і лежала ця дівчина місяцями в лікарні, самотня і всіма забута, покинута.

Звичайно, той, кому належать шахти, цілком не цікавиться своїми робітниками. Не цікавився він і якоюсь там дівчиною-підлітком. Подруги, що так само як і вона працювали в шахтах, хотіли відвідати її, але не змогли, бо власник шахт — безсердечний експлуататор-визискувач — нещадно карав усіх за прогули та неявку, або запізнення на працю. Дехто з подруг хотіли відвідати нещасну свою приятельку вночі, але в цю пору в лікарні не приймають відвідувачів. На шахті, правда, є й так званий шахтарський комітет — шахтком. Він ніби мав би захищати інтереси шахтарів. Але насправді цей шахтком існує лише для замилювання очей. Він лише допомагає власникові шахт витиснути якнайбільше сил з робітників.

Коли, наприклад, шахтарі звернулися до секретаря шахткому, щоб або він, або хто небудь з членів шахткому відвідали бідну дівчину-шахтарку в лікарні, то він різко вигукнув: «Це не входить в мої обов'язки... і до того мені ніколи». Правда,

світ, кажуть, не без добрих людей. Знайшовся журналіст, який відвідав дівчину в лікарні. Вона, лежачи в ліжку, тихим змученим голосом сказала йому: «От тільки страшно жаль мені... серце стискається з болю... Працювала, працювала, а як трапилося таке нещастя... всі забули... нікому стала непотрібною...» — далі голос дівчини затремтів. Вона відвернула обличчя до стіни і стихла. Не хотіла, щоб інші бачили, як з очей її горохом котилися сльози...

Шановні слухачі! Кремлівські комуністичні рабовласники та ціла армія їхніх пропагандистів весь час галасують про експлуатацію праці дітей та підлітків у країнах капіталу. Насправді ж тут, у вільному некомуністичному світі не то що діти-підлітки чи дівчата, а навіть дорослі жінки не працюють на шахтах, а тим більше на підземних роботах. Якби хрущовсько-булганінська кліка зліквідувала залізну заслону, що огорожує вас від вільного світу, то ви б на свої власні очі переконалися в брехливості советських політруків, які день і ніч кричать про нібито експлуатацію праці підлітків у некомуністичному світі.

Вищенаведений епізод про неповнолітню дівчину-шахтарку ми взяли не з арсеналу брехні кремлівських пропагандистів про життя підлітків у капіталістичних країнах. Ні! Наведений епізод ми взяли з життя дітей-підлітків під комуністичною диктатурою. Це один епізод з життя української неповнолітньої дівчини — Алли Борисенко з Донбасу, тресту «Селідов-вугіль», шахти число 105.

Так насправді виглядає піклування про дітей підлітків у Советському Союзі.

18. 9. 1956. ч. 2073

І. Даценко

ЗВІДКИ ЦЯ ЛАСКА СУПРОТИ ФРАНКА

Звідки ця ласка супроти Івана Франка з боку колективної диктатури? Серед українських патріотів на батьківщині мусить виникати не тільки запитання, а й сумнів: що криється за цією нібито великодушною ласкою супроти нашого земляка? Таке святкування українського діяча, якого зазнав Франко — небувале явище в советській дійсності. Адже ж Франко виступав

проти комунізму, проти диктатури, проти атеїзму і проти матеріалізму.

Українці і всі ті некомуністи інших народів, які приєдналися до святкувань, вшановували Франка за його великий гуманізм, за кришталевий характер; за небуденну працьовитість, за його палкий патріотизм; вшановували за прекрасні перлини літератури, за збагачення науки, за безкомпромісову любов до простолюддя. Але чого все це варте для колективних диктаторів? З їхнього боку нема ні щирости, ні крихітки серця до Франка, тільки холодний розрахунок і політична спекуляція. Отже для якої цілі вони потребують такого голосного ювілею Франка?

Сталінські спадкоємці вже кілька років намагаються витворити в світі враження, що вони радикально міняють курс. Колективним диктаторам ідеться зокрема про те, щоб переконати некомуністичний світ, що вони цілковито відходять від сталінізму в національній політиці. Одночасно вони хочуть викликати таке саме враження і серед українського народу, і серед народів сателітних держав. Бо вони знають, що сталінські методи в національній політиці довели до цілковитої ізоляції комуністичної верхівки: поневолені народи прийшли до переконання, і то цілком слушно, що комунізм несе загибель їхніх культур. В такому становищі колективні диктатори вирішили покористуватися роковинами Франка, щоб знешкодити приховану ненависть поневолених народів до комунізму.

Даючи свою згоду на Франкові урочистості, ЦК партії неначе каже українському народові: Сталін хотів вас знищити, він навіть мріяв про масове виселення українців з їхньої батьківщини; він спотворив ленінську політику вірного трактування народів, вигадавши теорію про старших і молодших. Він підтримував русифікацію України, тим часом Ленін дав вам українізацію. Ми, колективне керівництво, засуджуємо Сталіна і вертаємося до ленінської політики, зокрема в національному питанні. Ось вам доказ — розгорнімо Франкові святкування широко поза межі України, не тільки у всесоюзному, а й у світовому масштабі. Хай це буде всьому світові прикладом того, як нова советська влада шанує культуру своїх народів.

Але в трактуванні України з боку колективних диктаторів нічого не змінилося на краще порівняно зі сталінським часом. Замість масових депортацій прийшло так зване добровільне переселення на цілину, яке по-сталінському обезлюднює Україну. Денаціоналізація нашого народу і нищення його культури про-

вадяться далі після смерти Сталіна. «Переяславські тези» — продукт ніби «нової» національної політики — спотворюють усе минуле України гірше і вишуканіше, ніж це зміг зробити Сталін. Колоніальна залежність України від комуністичного центру теж ні в чому не змінилась; а грабунок української землі й експлуатація її населення переходять межі сталінської доби. Тільки методи і способи диктаторського панування дещо інші: замість залізних рукавиць, якими Сталін душив за горло український народ, його спадкоємці надягли рукавиці шовкові, і, ехидно усміхаючись та підлещуючись, тиснуть ними не менше за Сталіна.

Одначе вимушена тактичними міркуваннями ласка партії супроти Івана Франка ніяк не може прикрасити похмуру картину поневолення України.

23. 9. 1956. ч. 2089

М. Добрянський

ДО КУЛЬТУРНОЇ ПОЛІТИКИ БОЛЬШЕВИКІВ В УКРАЇНІ

Нещодавно комуністично-українська преса з великим галасом сповістила про те, що поет Лукаш, по багатьох роках праці, вивершив нарешті свій повний переклад обох частин драматичної поеми Гете «Фавст» українською мовою. Твір великого поета в перекладі Лукаша справді являє собою величезний здобуток нашої культури. Серед сірої зливи буденних літературних творів, що їх змушені писати на замовлення партії та уряду наші письменники на Батьківщині, цей твір височить як самотня скеля.

І тут у кожного українця несамохіть виникає запитання: чому дійсно, як самотня скеля? Чому високовартісні твори українською мовою, оригінальні й перекладні, не з'являються щороку десятками, сотнями? Таж большевики на всіх перехрестях кричать про те, що вони дали Україні волю і національну незалежність, дали їй повну свободу культурного розвитку.

Відповідь проста. Те, що сьогодні залишилося в Україні з культурних здобутків, це лише жалюгідні рештки від того, що процвітало в двадцятих роках, коли безпосередньо після революції, комуністи ще не були в силі стримати наш народ у його могутньому пориві до світла, до незалежної від будьякого большевизму культури. Від молодшого покоління старанно ховають, що тоді справді діяли сотні талановитих поетів і письменни-

ків, які видали те тільки ряд високомистецьких оригінальних творів, а прищепили також українській культурі твори Шекспіра, Гете, Сервантеса, Дікенса, Бальзака, старовинних римських та середньовічних поетів.

Після страшних чисток 1934 та 1937 років на Україні створилася культурна пустеля. Тим то те поодиноке, що на цьому полі дозволяє в Україні центральна комуністична влада, що в нормальних умовах було б цілком звичайним явищем, в умовах пустелі має вигляд небувалої події.

Так, наприклад, сталося й з недавньою прем'єрою трагедії Шекспіра Гамлет на харківській сцені. Комуністична преса пише, що ця річ побачила вперше світло української рампи. Тим часом це безсовісне фальшування. Гамлет був перед тим перекладений уже вісім разів українською мовою, а перша його вистава відбулася тринадцять років тому у Львові. Большевики залюбки дозволяють Шекспіра в якутському перекладі, тому що сучасний розвиток якутського народу ще не являє собою загрози їхньому пануванню. З другого ж боку, на якутських перекладах з Шекспіра можна збити собі політичний капітал. Але високо розвинена культура України, другого величиною в Советському Союзі народу, була б для большевиків справді смертельною загрозою. І тому її всіма способами обтинають.

28. 9. 1956. ч. 2096

С. Панасюк

СТАРА ПІСНЯ НА СТАРИЙ ЛАД

«Завжди дбати про побут народу» — це таку передовицю вшкварила 23-го вересня «Радянська Україна». Ушкварили редактори і за вухом не почухали, що їхня писанина не є для народу ані чимось новим, ані тим більше, чогось вартим. Хіба вперше громадянство України читає про те, що «кошти, призначені на ремонт мешкань, розтринькуються», що «в ряді міст є перебої в забезпеченні жителів електроенергією, водою, паливом». «Погано поставлена робота бань, пралень» і так далі. Читали вони багато подібного, наприклад, після проголошення Сталіном своєї «мудрости», що «найцінніший капітал — це люди», що «кадри вирішують усе».

Писали тоді, трубіли про «поліпшення побуту трудящих мас» усі республіканські, обласні і районові газети. Робітництво ж, не кажучи вже про колгоспне селянство, харчувалося камсою і кислотою калуствою, замерзало в нетоплених бараках, відпочивало на голих нарах, мило руки глиною і читало голосні гасла Горького «Человек — это звучит гордо» і Маяковського: «Читайте, завидуйте — я громадянин Советського Союзу». Писали й тоді в критичному запалі про «горегосподарників», завданням партії є турбування побутом і добробутом народу». Пройшло двадцять років, і що ж змінилося?

Пишуть і сьогодні про «бездушних господарників», що «забули партійну засаду» і не турбуються про побут робітництва. Як і двадцять років тому, так і тепер шахтарі Донбасу живуть у бараках-гуртожитках, сплять на брудних нарах без подушок і простирадл. Як і двадцять років тому, «шахтарі в Сталіному, Ворошиловграді, Макіївці, Горлівці, Кадіївці і по всьому Донбасу не мають овочів і фруктів». Тож виходить: стару пісню і на старий лад співає «Радянська Україна».

Але від цієї пісні населенню України, що залишається на зиму без опалу, — зима у весну не перевернеться, донбасівським шахтарям брудні бараки-гуртожитки в пристійні людські мешкання не перетворяться! Знають про це й редактори «Радянської України». Вони розуміють, що коли українська городина і садовина відправляється в Москву і Ленінград, на Ангари і в Якутію, — то її забракне для Донбасу і навіть для Києва й Харкова. Коли український транспорт має завданням обслуговувати далекі від України «стройки», то його не вистачає для довозу продуктів споживання на українські шахти і заводи. Коли вербуються мільйони молоді на Сибір і Далекий Схід, то їй, щоб вона не тікала звідти, їй дають матраци, подушки і простирадла. Але не дають і не можуть дати цього наwerbованим українцям на шахтах Донбасу. НЕМА ЧОГО ДАВАТИ!

Отже «Радянська Україна» знає, що її голос це голос «вопіючого в пустелі». Вона кричить, а не співає стару пісню, і сама знає, що ЦК КПСС буде слухати її так, як слухав «господар», з байки Артемовського, свого «рябка», що «на вітер гавкав».

РЕАБІЛІТАЦІЯ СОСЮРИ Й КАЗАКСТАН

Гончаренко в «Правді України» з 12 вересня написав довжелезну статтю, довівши нам, що в многословії криється небезпека: чого доброго, й до правди можна домовитися, і він таки до неї домовився.

Стаття називається: «Про патріотизм і пролетарський інтернаціоналізм». Її написано, очевидно, для того, щоб... реабілітувати Сосюру. Гончаренко робить це в таких реченнях: «Так, наприклад, зродилась неправильна, необ'єктивна оцінка віршу Сосюри «Любіть Україну». В цьому ліричному вірші... поет висловив свої патріотичні почуття, оспівуючи природу рідної республіки. Свого часу в пресі, а пізніше і в «Нарисі історії української радянської літератури» поета безпідставно обвинувачувано в буржуазному націоналізмі».

Як бачимо, реабілітація ніби й повна, але все ж таки обережна: вказується, як на «пом'якшуючі провини обставини», що тоді провадилася боротьба за звільнення України. Видно, що й тепер ще українцям не дуже то дозволяється любити Україну.

Чому саме? Гончаренко каже: «Правда, за кордоном є ще люди, які наперекір усім житевим фактам далі вірять безглуздим вигадкам жменьки відступників — українських буржуазних націоналістів, що пробують справу змалювати так, ніби український народ тільки й думає про відновлення влади поміщиків і капіталістів та про поворот жалюгідних недобитків Петлюри». Але, не тільки за кордоном, а в Україні є люди, що провадять далі боротьбу за ті українські ідеали, за які боровся Симон Петлюра; ось чому ще й тепер в Україні треба бути дуже обережним, висловлюючи свій патріотизм, свою любов до батьківщини.

Про Україну ще й сьогодні не вільно говорити, не сказавши, що вона є «невід'ємною» частиною ССРСР, хоч у конституції ССРСР ясно сказано, що вона є «від'ємною»: може добровільно виступити з Советського Союзу. Та, проте, ця антиконституційна агітація в ССРСР явно підтримується. Українців постійно переконують у тому, що їм вигідно залишатися в Советському Союзі. Робить це й Гончаренко.

Але найкомічніше звучать «патріотичні» фрази Гончаренка в таких двох випадках: «Варто згадати, — пише він, — що ще зовсім недавно десятки тисяч трудящих західньої України змушені були покидати свої рідні околиці і виїжджати за тридев'ять земель, шукаючи хліба і праці». А кількома рядками далі

читаємо: «Трудящі України не тільки радіють з успіхів РСФСР і Казахстану, але і вважають за свій патріотичний обов'язок усебічно допомагати їм у цій справі — десятки тисяч синів і дочок України на заклик комуністичної партії, на поклик серця з великою охотою поїхали працювати на цілині землі».

І тут, і там, як бачимо, «десятки тисяч»; кількісної різниці нема. Одначе, на думку Гончаренка, є якісна різниця. Чи цю якісну різницю знаходять і українські трудящі? Напевне, але не на користь большевиків: виїжджаючи за «тридев'ять земель» (тобто до Сполучених Штатів чи Канади), наші люди їхали до країни свободи і добробуту, але, їдучи до Казахстану, вони їдуть у пустелі так само уярмленої країни, як і їхня батьківщина...

Все ж до правди, бодай часткової, Гончаренко, як бачимо, таки договорився.

2. 10. 1956. ч. 2118

П. Котович

ЦИРУЛЬНИКИ ВІД «ІСТОРІЇ»

Пригадуеш, дорогий слухачу, оте сатиричне з бомаршівське «Сивільського цирульника»: «Фігаро тут, Фігаро там»? Тут він підриже, там підстриже, тут припудрує, а там помасує... так і живе він з завжди готовою фразою на вустах: Чого бажаєте і як накажете, мій пане?

Воістину, советським історикам доводиться, як тому бомаршівському Фігаро, крутитися й поспішати, ганятися за верткою генеральною лінією свого пана Альмавіви — комуністичної партії — і дивитися: де треба історичні факти підпудрити, які треба підрізати, які зовсім вирізати, а які самим вигадати і «науково довести», що так і було насправді, як вони пишуть.

Не знаємо, Бомарше не сказав нам — чи його Фігаро умів червоніти, коли ловився на нетакті, але советські історики властивости червоніти не мають. Вони навіть утратили почуття нетакту супроти історичної правди.

Ще в тридцятих роках советські «цирульники від історії», наприклад, доводили, що «приєднання Грузії було анексією, насильницьким загарбанням, що спричинилося до занепаду культурного і соціального розвитку грузинського народу», і що маніфест царя Олександра першого з 1801 року «перетворив Грузію фактично в колонію Росії».

Тоді ж ці самі «історики» і долю України розглядали в цій самій площині. Не говорилося тоді ще про «возз'єднання українського народу з братнім російським народом», а говорилося про приєднання. Тобто про насильницьке загарбання України. За наказом Сталіна «цирульники від історії» почали доводити протилежне. Грузія, мовляв, не була анексована маніфестом Олександра першого, а добровільно, з величезною вигодою, приєдналася до Росії, і якби, мовляв, не це, то вона уже давно загинула б. Те саме почали писати і про Україну.

Все це ще не виглядало б так несмачно, якби про це писали не ті ж самі, з дозволу сказали, «історики». А то пишуть по-різному ті ж самі Панкратови, Хачапурідзи, Фурсенки і безліч інших «цирульників від історії», пишуть і... не червоніють. Сьогодні «корифей історичних» і всіх інших «наук», Сталін, засуджений ЦК КПСС. Але його історична «концепція» живе. Грузія «урочисто», нібито, святкувала сто п'ятидесяти п'ятиріччя з дня приєднання до Росії. Криком «солов'їв залетних» заливалася про цю «урочистість» «Зоря Востока», доводячи грузинському народові, які то вигоди він одержав від царя Олександра першого, що тому прийшло в голову обсадити російським військом Грузію, позбавити її державної суверенності і перетворити країну великого Руставелі в маленьку колонію Російської імперії. Історики пишуть і запевняють грузинський народ, що це приєднання є приєднанням «навічно». А народ грузинський року Божого 1956-го говорить те саме, що говорив український народ 1954 року, святкуючи «свій» трьохсотрічний ювілей «возз'єднання»: — Приєднали, то й самі бачимо, що приєднали. А що, нібито, «НАВІЧНО», то це ще ПОБАЧИМО.

3. 10. 1956. ч. 2120

В. Шульга

САБОТАЖ ПРОТИ УКРАЇНСЬКОЇ КНИЖКИ

Українські комуністи — дуже наївні люди. Один з найновіших прикладів цієї наївності це передовиця київської «Літературної газети» з 27 вересня. Редакція скаржиться на разючі недоліки в книготоргівлі на Україні. Газета наводить низку фактів про недбальство обласних апаратників у поширюванні української книжки.

Але справжня дійсність набагато гірша, бо тут маємо справу з тотальним саботажем української книжки. В Україні, яка має

нібито суверенність і власний уряд у Києві, діє організована змова проти українського друкованого слова. Рік тому на сторінках тієї «Літературної газети» Козаченко нарікав на упослідження української книжки. Сьогодні, як видно, справи куди гірші. Торік Козаченко ще міг на ймення назвати винуватця — всесоюзне міністерство культури. Тепер «Літературна газета» шукає причини лиха не там, де вона справді є, а в низовому апараті.

Українські комуністи сліпі й глухі або, за прикладом струса, ховають голову в пісок, щоб не бачити правди. А правда одна: за винятком короткого часу українізації генеральна лінія партії завжди була ворожа до найосновніших потреб українського народу. Супроти української книжки ця ворожість за останні роки навіть посилилася, не зважаючи на галасливе розвінчування Сталіна і заяви про пом'якшення курсу. Рік тому Козаченко нарікав на скорочування накладу українських видань, сьогодні «Літературна газета» продовжує ті самі жалі. А поліпшення — як не було, так і нема.

Наклад українських книжок порівняно з 52-им роком зменшився в шість разів. Так виглядає на ділі піклування партії культурними потребами українського народу. Партія дбає про пропаганду, а не про культуру. Казенна агітка на зразок книжки «На допомогу слухачам політшкіл», де нема ні слова правди, виходить накладом чверть мільйона примірників; а такий шедевр світової літератури, як «Фауст» Гете, накладом вісім тисяч. Вісім тисяч — для сорокамільйонного народу... Просто культурний скандал.

Або твори Франка. Від східнього Берліну аж до Пекіну комуністична пропаганда тиміямом кадила Франкові. Але його поетичному слову закритий шлях до читача українського. Низка областей на Україні не замовила ні одного примірника поезій Франка. В системі удержавленої книготоргівлі це рівнозначне з забороною творів поета на великих просторах його батьківщини.

«Літературна газета» звалює вину на низовий апарат. Але навіть вона не може промовчати найважливішого. Вона пише: «Принагідно слід зазначити, що при цьому виявляється крайньо «обережне» ставлення до українських видань». Ось тут собака й закопаний. Ми добре знаємо, що означає ця «обережність». В українській, ніби суверенній, державі низовий апарат боїться

української книжки. Малі апаратники носом чують, який вітер віє з центру.

А київські комуністи думають, що це все наслідки культу одної особи. Каригідна наївність. Терор, який викликає «обережне» ставлення до української книжки, це плян, це система. Це основна лінія партії. Колективізація, централізація, денационалізація — це все йде в парі, бо воно впливає зі суті комунізму. Це все генеральна лінія, за якою стоять колективні диктатори.

Саботування української книжки це справа рук партії. Це один із засобів денационалізації українського народу.

10. 10. 1956. ч. 2144

М. Добрянський

ЮВІЛЕЙ ЧИ ЗНУЦАННЯ

Компартія гучно відсвяткувала сторіччя з дня народження Івана Франка, можна сказати, в «планетарному масштабі». Все робилося для того, щоб показати, мовляв, Франко був предтечею большевицької диктатури, а коли не дійшов до большевицької ідеї, то тільки тому, що не вмів належно повчитися в Леніна... Франкові, який усе своє життя боровся і сподівався, що Україна буде колись «щаслива і вільна, аж від Сяну й до Кубані річки, одна, нероздільна», — цьому великому українському патріотові комуністичні фальсифікатори підсувають думки, цілком протилежні.

На ювілейному засіданні в Києві 27 серпня промовляв секретар спілки письменників Советського Союзу Тіхонов. Тіхонов намагався описати Франка, як звеличника тієї державної панщини, яку запровадила большевицька диктатура в Україні. Він цитував Франкові слова з поезії:

І бачив я в думці безмежні поля:
Управлена спільним трудом та рілля
Народ годувала щасливий, свободний.
Чи се ж Україна, чи се край мій рідний?

Так, це Франкові слова. Але чи в колгоспнім ярмі український селянин «щасливий і свободний»? Франко мріяв про добровільну кооперацію хліборобів. І якби він міг воскреснути, мусів би проклясти большевицьку неволю, яка в багату Україну принесла голод і нечувані злидні.

Той самий Тіхонов хотів показати, нібито Франко ненавидів «середньоевропейське болото» і був другом царської Росії. Поезію, яку Франко написав проти царського режиму, з його темнотою та імперіялізмом, Тіхонов тлумачить як противастрійську. А в цій поезії Франко так описував політику царату:

Де ти поставиш стопи,
Повзе облуда, здирство, плач народу,
Цвіте бездушність, наче плісень з муру.
Ти тиснеш і кричиш: «Дай свободу»!
Дреш шкуру й мовиш: «Двигаю культуру»!

Чому Тіхонов і вся комуністична письменницька братія мусять фальшувати слова й думки великого поета. Дуже просто. Бо коли поставити під наведеними словами Франка слово «Кремль», то не буде різниці між політикою царського і большевицького урядів. Князь Ніколай Ніколаєвіч, ідучи на завоювання Галичини й Буковини 14-го року, писав у маніфесті, що визволяє «під'яремну Русь», хоч відразу ж заборонив усі українські школи й товариства, які були там за Австрії.

В той час Ленін писав протести проти царського імперіялізму і розкривав його пляни, ворожі до українського народу. Але пізніше, ставши диктатором, Ленін взяв за приклад політику царського уряду: називати завоювання інших народів «визволенням».

На казенному большевицькому ювілеї часто згадували слова з поезії «Каменярі». Промовці порівнювали Франкових каменярів з будівниками советських гідроелектричних станцій і каналів. Це явне фальшування ідеї великого поета. Бо в Франка каменярі кажуть:

Ми ДОБРОВІЛЬНО взяли на себе цей тягар:
На шляху поступу ми лиш каменярі!

Чи мільйони в'язнів у таборах Сибіру, чи напівголодні робітники й селяни, що працюють для большевицької диктатури, можуть сказати, що вони це роблять добровільно? Чи міг подумати Франко, що з рабської праці могли б вийти свобода й добробут?

Ювілеєм Франка большевики хотіли піддобритися до українського народу, але на ділі — знуцанням над великим українським поетом викликали в серцях народу тільки гнів і обурення.

ШАХРАЙСЬКА ТЕОРІЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ПИТАННЯ

В «Радянській Україні» 11 вересня поміщено статтю кандидата юридичних наук Бабія про заслуги Леніна в утворенні і зміцненні «Української Радянської Держави». Автор силкується довести: мовляв, Ленін був прихильником «державного суверенітету» (тобто самостійности) України та інших народів колишньої царської імперії.

Як це було насправді? На це знаходимо відповідь у самого кандидата юридичних наук Бабія. Він пише, що в січні 18-го року Ленін дбав про «надіслання на Україну робітничих і матроських загонів з метою подання допомоги українським трудящим у боротьбі проти Центральної Ради». Відомо, що Центральна Рада складалася з Всеукраїнської Ради робітничих депутатів, із Всеукраїнської Ради селянських депутатів, із Всеукраїнської Ради вояцьких депутатів та з представників меншостей України — партій єврейських, російських і польських, переважно соціалістів. Отже проти цих ДІЙСНИХ представників трудових мас України Ленін послав свої большевицькі загони. Окремим законом з 22-го січня 1918 року Українська Центральна Рада проголосила суверенність України, але проти цієї суверенної української держави Ленін розпочав війну.

Большевицька партія вихваляє Ленінову «теорію національного питання». Справді 1913 року Ленін писав: «Параграф нашої програми (про самовизначення націй) не може бути тлумачений інакше, як у розумінні політичного самовизначення, тобто — права на відокремлення і створення самостійної держави». Але після цього він зробив таке застереження: мовляв, одна річ визнати право народів на відокремлення, а друга — це «доцільність відокремлення тієї чи тієї нації в кожному окремому випадку». Про те, чи творення нової національної держави потрібне чи ні, мала, на думку Леніна, вирішувати «соціал-демократія», тобто його большевицька фракція.

Ще ясніше Ленін виступив проти суверенности народів царської Росії, проти відокремлення їх і створення національних держав у листі до большевика Степана Шаумяна 6 грудня 13-го року. «Відокремлення — зовсім не наш плян. Відокремлення ми зовсім не проповідуємо». Ленін підкреслював, що в його програмі нема «нічого, абсолютно нічого, крім права на відокремлення». Отже саме слово «право» — без змісту, без можливости його здійснення. Основоположник большевизму був за збереження і роз-

ширення великодержав. Йому здавалося, що великі держави швидше розвиваються культурно й економічно і скорше дійдуть до соціалізму. На ділі бачимо висококультурні малі держави, наприклад, Швеція, Норвегія, Данія, Голляндія та інші, які стоять на вищому рівні добробуту, ніж великі держави.

Ленін був рішучим прихильником асиміляції, змішування народів і злиття всіх націй світу в одну націю і мову. Тих соціал-демократів (українських, єврейських, австрійських), які доводили, що в інтересах поступу робітників треба розвивати національні мови, Ленін називав «буржуазними націоналістами».

Коли український соціал-демократ Левко Юркевич перед революцією 1917 року заявив, що в Україні більшість робітників перебувала під впливом російської мови і що треба розвивати національну свідомість серед українських робітників, Ленін на це відповідав: «Факт асиміляції» — в цих межах — великоросійського і українського пролетаріату безсумнівний. І ЦЕЙ факт, БЕЗУМОВНО, поступовий». Щоб належно оцінити позицію Леніна, слід пригадати, що це писано 13-го року, коли царська влада не дозволяла українцям ні школи, ні преси і закрила навіть невинні українські товариства «Просвіти». Таким чином «поступову справу», русифікацію українців царською владою, Ленін вітав цілком щиро.

Звичайно, большевицька партія провадить у всьому світі пропаганду за суверенність народів Азії й Африки, за їхнє визволення від імперіялізму. Але про свою політику супроти народів СССР і сателітів кремлівські диктатори мовчать, або обіцяють їм «дірочку з бублика», оте ленінське «право на суверенність», без можливости його здійснити.

14. 10. 1956. ч. 2157

О. Койдацький

ВІД БАЗАРУ ДО БУДАПЕШТУ

21-го листопада 1921-го року під містечком Базар на Волині відділи Червоної Армії розстріляли триста п'ятдесят дев'ять воєнків та старшин армії Української Народної Республіки. Тридцять п'ять років минуло від того часу, тридцять п'ять років від Базару до Будапешту. Під Базаром большевики розстріляли борців за волю України, на вулицях Будапешту большевики разом з угорськими комуністами розстрілюють борців за волю

Угорщини. Під Базаром червоні кулемети розстріляли полонених, безборонних людей, змучених довгою боротьбою і звічених большевицьким полоном. Злочин біля Базару — перший свідомо організований комуністами акт геноциду проти українського народу. Від Базару до Будапешту — довгий ланцюг подібних актів: злочинів пляново підготовлюваних, з холодним розрахунком здійснюваних, злочинів, які мають за мету фізично винищувати народи, жертви комуністичної диктатури.

Від Базару до Будапешту — безліч подібних злочинів, організовуваних комуністичною верхівкою, спочатку за наказом Леніна, потім — Сталіна, а сьогодні — колективного керівництва. Сьогодні ті самі злочини, ті самі акти геноциду чинять в Угорщині, в Україні і в усіх країнах, під комуністичною диктатурою, від східнього Берліну до Кореї. Чинять їх з метою вбити дух свободи. А проте, цей дух живе й міцніє. Саме останні два роки доводять, що цей дух годі знищити навіть геноцидом. То тут, то там, він демонструє свою непереможність могутніми вибухами. Від Базару до повстань у Воркуті, а звідти до східнього Берліну і Будапешту одна і та ж воля до спротиву і боротьби: геть комунізм, хай живе свобода! Свобода народам — свобода людині!

Цими днями весь світ, який цінить свободу, схиляє у пошані голову перед угорськими борцями; і ми приєднуємося до цих висловів пошани супроти тих, що впали за найсвятіші ідеали свого народу, впали в боротьбі з комуністичним наїзником. Вічна пам'ять і слава тим, що пішли в нерівний бій на вулицях східнього Берліну, на бульварах Познані, на скверах Будапешту. Ми в пошані схиляємо голови перед борцями з Воркути, Кінгіру, Колими, Норильська, Мордовії і безлічі інших тюрем-лагерів Советського Союзу. В пошані схиляємо голови перед світлою пам'яттю борців армії Української Народної Республіки, Української Галицької Армії, Української Народньої Армії, Української Повстанської Армії, борців численних хоч і безіменних партизанських загонів.

Вічна пам'ять і слава тим триста п'ятдесят дев'ятьом воякам і старшинам, які впали під Базаром на Волині від кулеметів Котовського, Будьонного і Затонського.

Коли вчинено перший акт геноциду комуністичних диктаторів, — світ мовчав. Тридцять п'ять років пізніше, коли комуністичні диктатори чинять такий самий геноцид, цього разу над угорським народом, — протестує ВЕСЬ вільнолюбний світ, від

Індії і Цейлону до Вашингтону і Буенос-Айресу, від дипломатів з ОН до вантажників у портах Ліверпулю.

Ми закликаємо земляків-українців, ми закликаємо всіх вільнолюбних громадян великої української землі в пошані згадайте героїв-мучеників Базару, згадайте всіх тих, які життя віддали за свободу України. Їхні жертви не були даремними. Як сказав Юрій Яновський:

Солдат від кулі падає на землю,
Але життя його стремить вперед.

З жертви борців проти антинародного комунізму на наших очах постає нова могутня сила: вона скріплює надії на перемогу. Земляки-українці вірте в перемогу вашої справи.

21. 11. 1956. ч. 2198

М. Добрянський

РОЗСТРІЛ ІДЕАЛІЗМУ

Відома українська приказка говорить «Голодній кумі — хліб на умі». Ця приказка останнього часу особливо влучно характеризує стан речей як у Советському Союзі, так зокрема і в Україні. Що далі то частіше советська преса вживає висловів «советський ідеалізм», «комуністичний ідеал», «ідеальні передумови», «патріотичний ідеалізм молоді в Казахстані» тощо. Як у влучній народній приказці голодна кума без кінця говорила про хліб, — так і советська преса без кінця повторює слова про ідеалізм. Це є першою ознакою того, що влада з острахом спостерігає: це зникнення ідеалізму, зникнення й ідеалу, в який би вірило зневірене населення.

З-поміж лівих, різного типу соціалістів, у колишній російській імперії не бракувало й ідеалістів, які вірили, що перемога під прапорами Маркса принесе щастя народам. Згадаймо ще гурток Петрашевців, згадаймо Бакуніна, революціонера Желябова. Багато таких ідеалістів сиділи в кайданах у Сибірі. Ідеалізм вивів багатьох і на барикади 1905 та згодом 1917-го року; люди боролися за краще майбутнє; народи боролися за національну рівноправність, імперія зникла в ім'я свободи, рівності і братерства між народами.

Ленін оголосив, що советська влада — це диктатура трудящих. Дуже швидко виявилось це оманою. Можливо, сидючи на засланні, Сталін ще мав якийсь елемент ідеалізму. Можливо, пе-

ребуваючи на засланні, Молотов ще не втратив вогника ідеалістичної віри в те, що перемога компартії принесе щастя пригніченим народам. Та коли компартія вогнем, кров'ю і підступом здобула владу, тоді й скінчився ідеалізм навіть у тих, хто його мав. Сталін розстрілював так само, як тепер Хрущов, Молотов, Булганін та інші розстрілювали грузинів у Тбілісі, німців у східньому Берліні, угорців у досі непереможеній Угорщині.

Идучи проти голосу народів світу, проти елементарних понять чесности, гуманізму, людської гідности, комуністичні диктатори розстрілюють нині не тільки героїчних борців проти поневолення, а розстрілюють останні рештки ідеалізму, про який так голосно кричить їх преса. Пострілами танків вони розстрілюють і рештки будьякого довір'я до компартії і до кремлівських булганінсько-хрущовських усмішок. Недаремно ж навіть неутральна Індія вимагає в ОН негайно послати спеціальну комісію до Угорщини для розслідування комуністичних злочинів.

Ми живемо нині в період останнього розстрілу ідеалізму в Советському Союзі. Одночасно зникають і ті рештки ідеалізму в ставленні до Советського Союзу, які ще були в чесних комуністів у вільному світі. Перед лицем такої самоліквідації комунізму, колективному керівництву залишається ще одна база — брутальна сила танків і гармат.

26. 11. 1956. ч. 2202

Л. Роман

МОЛОДЬ — МОТОР НАЦІЇ

Сьогодні варто звернути увагу на роллю, що її відіграла в угорській революції молодь.

Як у кожній союзній республіці, як у кожній країні «народної демократії», так і в Угорщині від самого початку комуністичного панування молодь піддано відомій ідеологічній обробці. Було відразу ж покликано до життя угорський комсомол — ДПШ, організовано спортові товариства, а фабрично-заводську молодь охоплено казенними профспілками. В Будапешті, Ѓьорі та інших великих містах відкрито інститути марксизму-ленінізму, в яких комуністи хотіли виховати собі молодих і відданих угорських яничарів. Шкільництво було також скомунізоване.

Та сьогодні, на тлі всього, що сталося в Угорщині, можна припускати, що в центрах советського пропагандивно-вихо-

вавчого апарату панує зневіра й переляк. Бо масова участь угорської молоді в революції перекреслила всі попередні зусилля советських теоретиків і практиків у ділянці перевиховання молоді на вірну опору комуністичної системи. Угорська молодь під наглядом піонервожатих могла марширувати вулицями у червоних краватках, вигукувати комуністичні гасла, вступати до комсомолу. Але все це було потрібною даниною режимові, показовістю, за якого легше маскувати свої справжні почування. Саме в Угорщині час поставив на пробу вартості обробки молоді советсько-комуністичними методами. Правда, вже під час повстання в східньому Берліні в червні 53-го року, а ще виразніше в повстанні познанського робітництва німецька й польська молодь взяла активну участь ба навіть була основним рушієм повстання.

Все ж, об'єктивно стверджуючи, і Берлін, і Познань — це лише невеликі острівці в порівнянні до того моря народнього гніву, яке розлилося в Угорщині.

Революція в Угорщині якраз і стала іспитом молоді: чи молодь окремої нації можна взяти в полон советсько-комуністичного доктринерства? Відповідь на це питання дала угорська молодь, виписавши цю відповідь своєю власною кров'ю, проливаючи під гусеницями советських танків, проливаючи в боротьбі за незалежність і свободу свого народу.

Цю революцію фактично розпочала молодь. Студенти Будапештського інституту марксизму-ленізму вийшли на демонстрацію, несучи на своїх транспарентах вимоги до уряду. До них приєдналися студенти інших навчальних закладів, потім молоді робітники, а також бійці угорської, тоді ще червоної армії. Після знищення бронзового пам'ятника Сталінові демонстранти, співаючи «Марсельезу», підійшли до будинка парламенту, і на них посилалися перші кулі угорського МВД. Столиця враз спалахнула і революція почалася.

Своїм чином угорська молодь довела, що молодь нації, коли проб'є дванадцята година, струшує з себе комуністичну машкару, бере зброю і йде на барикади проти тих, хто протягом десятиріччя калічив її душу, намагався зробити її bastіоном зради своєї батьківщини.

Цей факт мусить навівати сумні думки советським диктаторам. Бож угорська молодь — сини робітників і селян — не єдина. Такою самою вона є в Польщі, Румунії, Болгарії, Україні, Білорусі, Грузії, Туркестані... Приклад угорської молоді пока-

зує, що головним могильником комуністичної тиранії буде той елемент, на який комуністичні диктатори покладали найбільше надії.

23. 11. 1956. ч. 2204

В. Бурий

ПОЛЬЩА Й УГОРЩИНА ТА УКРАЇНСЬКІ ВИШНЕВІ САДКИ

Микола Шаповал у журналі «Прапор» число 10, надрукував повість «Друге весілля». Нам припало її читати саме тоді, коли радіо передавало жахливі факти придушення угорської революції советським військом; але разом з тим радіо подало постанову польського уряду про нову сільськогосподарську політику. Комуністичний уряд Польщі був примушений признатися в повному провалі колективізації в країні; і тепер він надає право польському селянинові господарювати самому. Ба навіть більше — надає право одним продавати, а другим купувати земельні діли, надає право бути повними господарями своєї сільськогосподарської продукції. Уряд Кадара теж звертається до угорського селянства з обіцянками. Обіцяє вільний вихід з колгоспів, і обіцяє наділити селян землею у вічне користання.

Ми це слухаємо й читаємо Шаповалівське «Друге весілля», написане в Сорочинцях 1956 року, на фактах з життя українського колгоспного селянства. Читаємо — як «раюють» українські селяни в колгоспах. Перед нами — живими стоять постаті, між ними постать молоді розчавленої колгоспом Оляни і її старенької бабусі Горобчихи.

На тлі пересилань про трагедію Угорщини, про розвалені квартали в Будапешті постать старої Горобчихи — один з деталей, який доповнює цей трагізм. Стара бабуся йде з сокирою й вирубує навколо хати свій вишневий садок. Рубає вишні й плаче. Їй шкода цього садка. Але вона мусить його знищити. Приходив фін-агент і оподаткував кожну деревину. А в бабусі грошей нема. Нема грошей і в її онуки Оляни. Щож має робити бабуся? Нічого іншого не залишається їй, як лише вирубати вишні до пня. За цією роботою бабуся застає онука Оляна. Вона молить бабцю не рубати вишень. А щоб здобути гроші на податок, Оляна просить Горобчиху: — Бабусю, у вас є плахта. Ї-

Богу, вона вам непотрібна. Продайте її, бабусю. От і будуть гроші.

Баба зітхнула: — Для тебе, дочко, берегла. Але що ж, твоя воля. Продамо.

Два відмінні явища, але один зміст: трагедія угорського народу, що оце гине його національне багатство, праця рук його дідів і прадідів, гинуть десятки, а може й сотні тисяч його людей у борні за власну свободу і трагедія українського народу, що так само в боротьбі за свободу вже раніше зазнав мільйонів жертв; і тепер затиснений тим самим ворогом. А селянин, затиснений колгоспною панщиною, змушений продавати бабину плахту, щоб платити податок за кожен деревину в його садку.

Спільне між цими обома явищами те, що вони породжені одною причиною — комуністичною системою. Але система ця сьогодні переживає затяжну кризу. І в цьому потіха — потіха для всіх тих, кого душить та система, яка завжди так гордо заявляла, що вона вільна від усяких криз. Наслідком цієї кризи і є нова політика польського комуністичного уряду в ділянці сільського господарства і обіцянки угорського уряду Кадара дозволити вільний вихід з колгоспів. Щоб рятувати систему, можливо-владці примушені йти назустріч вимогам селянських мас. Не знаємо, чи, наприклад, уряд Української советської республіки виявить хоча б стільки політичного розуму, скільки його виявив Гомулка, чи спроможеться на відвагу оголосити нову сільсько-господарську політику на Україні? Ледве! Бо, напевно, на це не дозволять його зверхники з Москви. А такої політики вимагає український селянин так само, як вимагає її польський і угорський. Вимагає і чекає! І, напевно, дочекається, бо як пише Микола Шаповал: «Прийде весна, заграють соки, зацвіте стара яблуня, зашумить листям. Знову народиться життя!»

28. 11. 1956. ч. 2205

В. Шульга

В ЛЬОКАЙСЬКІЙ РОЛІ

Незавидна доля «комуністів України». Хоч Микита Хрущов дозволив їм заявляти, мовляв, Україна — це «незалежна і суверенна держава», але ці заяви потрібні їхнім зверхникам тільки для пропаганди і для «парад». На такі «паради» кличуть деко-

ли й «комуністів України», як «убогих родичів» на обід. А як закінчиться парада, то «убогі родичі» йдуть до своєї хатини і чекають, коли багатий родак їх знову покличе на бенкет.

Недавно делегація польського уряду і польської партії на чолі з Гомулкою приїздила на переговори до Москви. Переговори закінчилися бенкетами й промовами про дружбу між Польщею і так званим «советським народом». На цих переговорах не було нікого з представників інших нібито «самостійних республік»: не було ні українців, ні білорусів, ні інших так званих* «націоналів». Усі народи Советського Союзу названо «советським народом», і їхнім іменем вирішував усі справи Микита Хрущов. Але це ще не все: навіть на обіди й вечері з польськими делегатами в Москві, де розкішно пилося і їлося, не покликали нікого з представників національних союзних республік. Зате був голова Російської Федеративної Республіки.

Чи це не образа для «молодших братів» від «старшого брата» Микити Хрущова? Де ж та прославлювана в комуністичній пропаганді «суверенність і рівність народів»? Але хто знає історію, той скаже, що за влади царів деколи називали народи багатонаціональної імперії «царськими людьми». Тоді були «царські люди», тепер «советські люди»... Можна пошкодувати Кириченків та інших комуністів України, що їх не покликали до Москви хоч би на бенкет. Бо ж як вони тепер виправдуватимуть свою пропаганду за «суверенну радянську Україну»? Кириченки і братія вислали за два останні роки півтора мільйони українців, найбільше молоді, на заселення Казакстану, бо так наказано з центру. Але вони не протестують, ці «самоотверженные малороссы», проти такого обезлюднювання України і без спротиву виконують усі накази Хрущова.

Отже «комуністів України» не було на переговорах з польською делегацією в Москві тому, що вони непотрібні Хрущову. Але в Нью-Йорку, на засіданні генеральної асамблеї Об'єднаних Націй, делегація советської України була, і її голова Паламарчук «вжарив промову» 19-го листопада. Чи сказав він хоч слово в оборону українського народу, молодь якого всесоюзний центр висилає масами за Урал — будувати фабрики й міста та орати цілині землі? Ні! Паламарчук виправдував криваву інтервенцію советської армії в Угорщині. Паламарчук без усякого права і уповноваження виступав від імени українського народу. Тут він говорив не про «советський народ», а називав український народ його національним іменем.

Паламарчук називав «озвірілими бандитами» угорських робітників і селян, що підняли зброю в обороні національної незалежності і демократичної свободи — проти комуністичної диктатури. Паламарчук пробував довести, мовляв, на Угорщині нема масових убивств угорських патріотів, нема вивозу населення на Схід. Очевидно, якби Паламарчука запитали, чи вивозять українців за Урал, то він сказав би, що всі вони «їдуть добровільно»...

Кириченки, Паламарчуки й інші «комуністи України» виконують свою льокайську службу панам з центру і за це мають «щасливе й радісне життя» та всякі нагороди й ордени від своїх панів. Про таких служак писав колись Шевченко:

Раби з кокардами на лобі,
Лакеї в золотій оздобі.

3. 12. 1956. ч. 2213

О. Койдацький

НОВА ЖДАНОВЩИНА В УКРАЇНІ

Нова хвиля терору заливає Україну. Партія знову вдарила по нашій культурі. Централісти з ЦК КПСС пустили своїх київських політруків проти української мистецької еліти. Нещодавно відбулося двоє зібрань в Києві, які доводять, що маємо до діла з поворотом, здавалося, померлої ждановщини. Наприкінці жовтня на зборах письменників Києва виступив Червоненко, а на початку грудня на зборах парторганізації Спілки письменників України — виступив Збанацький. Обидва політруки намагаються наново закрутити гайки: примушують письменників і мистців України засуджувати усяке творче новаторство, змушують їх відрікатись самої ідеї свободи, без якої мистець не може творити; їм наказують каятись і самим себе бичувати — зовсім у стилю сталінських метод.

Знову підносить голову советська реакція. Це відповідь Центру на ті вимоги, які останніми місяцями висували діячі культури в Києві. Їх домагання були надзвичайно скромні, обмежені, мінімальне з мінімального. Казенна преса інформувала про них тільки дуже випадково і скупно.

Київські культурні діячі вимагали:

— скінчити саботаж проти української книжки;

- збільшити тиражі для українських літературних видань;
- дати українській молоді українську книжку;
- повернути рівноправність українській мові в літературі, у школі, в державному апараті, в радіо;
- закликати до порядку антиукраїнських шовіністів, які засіли на чолових постах у Москві та в Києві і звідти організують саботаж проти навіть найскромніших культурних вимог українського народу;
- дати українському народові фільми і телевізію в українській мові;
- у вищих клясах десятирічок на Україні приділити увагу українській літературі принаймні стільки, скільки приділено літературі російській;
- не фальшувати творів українських клясиків;
- не відмовляти українському народові в праві на власну історію в добу Київської Русі;
- дати більше свободи для публікацій українських словників;
- випустити у світ словник Грінченка, і докінчити, врешті, українсько-російський словник;
- не спихати українську мову на становище колгоспного казенного діалекту.

А своє громадянство — київські діячі закликали любити українську мову та хоронити її від зневаги.

Такі були вимоги київської культурної еліти, яка сподівалася, що голосні обіцянки 20-го з'їзду заповідали ліквідацію сталінських обмежень української культури. Вимоги дуже скромні. Але вже сам факт, що в Українській ССР треба побиватись за такими речами, — говорить дуже багато. Такі питання взагалі не існують для справді вільного народу; там вони давно реалізовані у власній державі, яка розгорнула всебічну опіку над культурою народу, яка дає повне заспокоєння усіх культурних вимог свого громадянства. Але в Україні, під владою компартії, — за такі елементарні речі треба побиватись з такою обережністю і покорюю, неначе б ти вимагав якоїсь особливої ласки або привілеїв, зовсім тобі неприналежних.

Партія відповіла по-своєму: наслала своїх політруків з терором проти української культурної еліти. А советська реакція підняла голову. КПСС з тупою впертістю боронить далі заскорузлі позиції сталінської доби у національній політиці на Україні. Це — зайвий раз — доводить, скільки свободи має

український народ у нібито своїй власній, ніби суверенній державі, в Українській ССР.

10. 12. 1956. ч. 2226

М. Добрянський

СТАРА ТАКТИКА БОЛЬШЕВИКІВ

Терор комуністичної реакції шаліє в Угорщині. Советський ставленик Кадар розпустив робітничі ради і почав масово заарештовувати провідників робітничого визвольного руху. В країні проголошено військовий стан. Таким чином після короткої передишки почалася в Угорщині нова фаза боротьби. В пам'ять відійшли усі обіцянки, які Кадар давав робітникам, бажаючи виграти час для підготовки нового удару проти робітництва. В найновіших постановках угорської компартії не говориться вже ні про виведення советського війська з Угорщини, ні про демократизацію, ні про забезпечення прав трудящих. Натомість читаємо: «В боротьбі з контрреволюційними елементами комуністи не повинні зупинятися перед застосуванням зброї». З неприхованим цинізмом Кадар силкується перекинути на робітників усю відповідальність за теперішнє нещастя Угорщини. Він обвинувачує їх у «контрреволюції, і під плащиком боротьби з контрреволюцією провадить жорстоку розправу з трудящим народом.

Кадар нічого нового не вигадав. Це стара, добре відома — передусім українцям — тактика большевиків. Це тактика обіцянок і залицянь, тактика зрадливого підступу, брехні й обману, тактика вишуканої гри терором: раз послаблювати, то знову посилювати його. Її застосовують комуністи в продовж усього часу свого панування в Україні та в інших окупованих країнах, ще з перших років. Вже тоді большевики, порушивши всі заяви на адресу українського демократичного уряду, кинули червоні полки під проводом Муравйова на Київ — ліквідувати Українську Народну Республіку. Як сьогодні Кадар в Угорщині, так тоді в Україні накинули свій маріонетковий уряд; і, прикриваючись плащиком боротьби з українською реакцією, ця агентура большевицьких агресорів вирушила на розправу з народом.

Як сьогодні в Угорщині, так тоді в Україні під плащиком захисту комунізму ліквідовано всі народні здобутки революції і накинено Україні тоталітарний антинародний режим.

Не маючи опертя в народних масах, большевицькі ставленики в Україні після першого періоду терору, після так званої доби воєнного комунізму, пішли на деякі поступки, особливо супроти лівих українських елементів. Спершись на їхні плечі, большевики зміцнили свої позиції, а тоді їх самих нещадно ліквідували.

Відтоді в Україні весь час чергуються періоди посиленого і послабленого терору, але з непослабною затятістю йде ліквідація прав українського народу, йде в супроводі голословних обіцянок і заяв про зберігання суверенності УССР. Після фізичного винищення українських Нодів, накидали й далі накидають нашому народові українських Кадарів, яких давніше Сталін, а сьогодні колективне керівництво, міняє залежно від того, хто слухняніше служить центрові советської диктатури.

Така тактика большевиків повторюється сьогодні в Угорщині. Проте навчені гірким досвідом — своїм власним і підсоветських народів — угорські трудящі не дають себе обдурити. Їхній завзятий спротив мобілізує робітництво всіх інших народів у так званому таборі соціалізму на фронті антибольшевицької боротьби, яка з новою силою вибухнула наслідком советської інтервенції в Угорщині.

12. 12. 1956. ч. 2229

М. Стиранка

ПІДСУМКИ СОВЕТСЬКОГО ГЕНОЦИДУ

Станіславське радіо подало лаконічну вістку: переселення прикарпатців на південь України. Одночасно радіо оголосило набір, (нібито добровільний) — набір робітників до Казахстану і на лісові роботи на далеку північ. Недавно з'явились у вільному світі певні вістки про виселення людей з прикордонної смуги над західнім кордоном України. Отже маємо справи з новими депортаціями. Станіславське радіо замасковує примусову депортацію плащиком «добровільного» виїзду на північ, на схід або в південну Україну.

Сталін відійшов. Його наслідники урочисто відреклися від сталінізму. Але один з найганебніших методів Сталінського

панування — масові депортації — залишився. Хрущов на словах засудив масове переселювання, яким Сталін здійснював політику геноциду супроти непокірних груп населення, супроти цілих народів. Однак на ділі Хрущов продовжує сталінські методи.

Чого не можна зламати і підкорити, що не дається зробити знаряддям комунізму, те знищити. З таким наставленням прийшов більшовизм на Україну. Короткий період НЕПу й українізації — це була тільки передишка, якої потребували комуністи, щоб сконсолідувати свою владу на завойованій землі. Тисячі селянських повстань, а пізніше стихійний підйом творчих сил української інтелігенції від часу українізації, налякали диктаторів у Центрі. Вони рішили застосувати геноцид супроти українського народу.

Советські диктатори переводять цей геноцид у двох площинах різними шляхами:

Площина духового життя народу; тут стосується всі можливі засоби денаціоналізації. Сюди належить спотворювання української мови, засмічування народного фольклору та народної творчости. Сюди належить нищення національних традицій і накидування нашому народові цілковито фальшивих картин його минулого. Сюди належить заборона всіх вищих форм культури, які виходять поза рівень загумінка. Сюди належить примусове підпорядкування українського народу ідейному, політичному і господарському прововоді інших. Такими засобами партія хоче вбити серед народу свідомість власної національної самобутности, хоче прищепити почуття парія, який завжди мусить мати «опіку» й «допомогу» якогось старшого брата. Партія хоче вбити душу нашого народу, щоб зробити його погноєм для других.

Поруч акції в площині духового життя народу діє розгалужений плян геноциду в площині фізичного існування українського народу. Сюди належать масові депортації, які переводяться періодично під найрізнішими претекстами. Сюди належить масове мордування по тюрмах і концтаборах. Сюди належить систематичне вилучування найздібніших, найталановитіших і творчих одиниць нашого народу і перевезення їх за межі України. Сюди належить засилання на Україну чужих елементів для обсади чоловічих місць. Сюди належить примусове перенесення фахово-вишколеної і освіченої молоді на північ і на схід. Такими засобами партія хоче винищити серед українського народу якнайбільше «гордих і непокірних» (це вислів «Нью Йорк

Таймсу»), тих елементів, які є хребтом кожного народу. Партія хоче максимально послабити питомий тягар української маси на українській землі. Україна — без української нації, це ідеал і мрія верхівки КПСС.

Такий диявольський плян вигадали великодержавницькі шовіністи ще за Сталіна. І застосували цей плян в Україні при щедрій допомозі Хрущова. Цей плян коштує українському народові мільйонів людських жертв. У 1930-му році Українська ССР нараховувала тридцять один і шість десятих мільйона населення. За підрахунками австрійського демографа Кучинського, український нарід під час НЕПу мав найвищий природній приріст населення — два відсотки. Коли це взяти до уваги, тоді Україна повинна б мати сьогодні майже шістьдесят мільйонів людей. Тим часом вона має всього сорок і шість десятих мільйона. Де поділися двадцять мільйонів?

Вони у масових могилах, як у Вінниці, вони у тюрмах і концтаборах, вони у шахтах Воркути, на руднях Коліми, у тундрах Сибіру, на пустелях Казахстану. Від Фінляндії до Камчатки «широка страна родная» засіяна їхніми кістками. «Щасливе й радісне» життя має український народ під пануванням «мудрої» і «любимої» КПСС!!!

25.12.1956. ч. 2242

М. Добрянський

І ЗНОВУ ГЛУХО В УКРАЇНІ...

Закінчується рік. Зробимо підсумки того, що КПСС дала українському народові після двадцятого з'їзду.

Відтоді вся велетенська машина казенної пропаганди наставлена на один тон: історичні рішення 20-го з'їзду започаткували нову добу. Все погане, що ще було в советському режимі, відійшло в минуле разом зі Сталіном. Для народів Советського Союзу починається, мовляв, нове життя. Новий курс називається: поворот до ленінізму. І несе він такі принадні речі, як демократизація, децентралізація, прилюдна критика недоліків, виправлення помилок минулого, рівність усіх народів, кінець сталінської денационалізації.

Тільки відважно приступайте до критики і промощуйте шляхи в життя переломовим рішенням двадцятого з'їзду, — так заохочували партійні органи на чолі з «Комуністом України». І

справді, в літніх місяцях розгорнулася і в Україні велика дискусія. В дискусії не раз лунали відважні голоси, були між ними навіть такі, які вказували, де, власне, коріння зла: не там, де хотів бачити його Хрущов, — у другій половині Сталінського панування; ні, коріння зла в самих початках сталінізму, коли ще Сталін не був диктатором, а тільки помічником Леніна, коли закладалися основи Советського Союзу. Були відважні голоси, які відверто таврували не напівбожевільного Сталіна з кінцевого періоду його панування, а взагалі сталінізм, що широко розпаношився не тільки на верхах, а й у низовому апараті. Малі сталіни в областях, ба навіть у районах, малі сталіни на підприємствах — це ті місцеві деспоти, від яких широкий загал населення терпить не менше, ніж від великих деспотів з Центру.

Але малі сталіни відразу відчували, що така дискусія може закінчитися для них недобре. І сталіністи перейшли суцільним фронтом у наступ. Партійна преса, яка спочатку заохочувала до критики, стала придушувати її, проти відважних критиків застосовано терор: одним закидали, що вони під плащиком боротьби з залишками сталінізму пропагують буржуазний націоналізм; іншим — що підривають ленінські принципи дружби народів; ще іншим, — які вимагали демократизації місцевого керівництва в районах і на підприємствах, — закинули пропагування анархізму. На заводах робітники почали ставити на дискусію вимогу: допустити представників робітництва до контролю підприємствами. Проти таких голосів виступив у московській «Правді» секретар Харківського обкому, Тітов, — один з головних стовпів всесоюзного централізму і великодержавного шовінізму в Україні. Політично незрілі люди, — остерігав Тітов, — намагалися використати трибуну партійних зборів для пропаганди чужих ленінізованих думок; вони хочуть пропагувати погляди, що ведуть до розхлябаності і послаблення партійної дисципліни.

Домагання робітників придушено в самому зародкові. Здорова тенденція демократизації господарського життя була паралізована і спотворена: партія почала творити на підприємствах так звані технічно-продукційні ради, які стали інструментом у руках директорів для придушення слухних домагань широкого загалу робітництва.

Партія налякалася голосу народу, налякалася вільної критики. В листопаді вже глухо в Україні: ні сліду від тієї дис-

кусії, яка провадилася впродовж літа. Замість відважних голо- сів, які щиро і доброзичливо радили, як вийти з кошмарної спадщини Сталіна, прийшли самокаяття і самобичування. Наша країна знов залита морем фраз — мертвих, давно вихолощених від усякого змісту.

КПСС зайвий раз підтвердила, що вся галаслива пропаганда про історичний перелом двадцятого з'їзду, про демократизацію, про децентралізацію — це був лише суцільний великий обман. Партія довела, що вона не може вийти з зачарованого кола, що його накреслив їй Сталін. Нарешті, партія довела, що вона сьогодні в усій советській імперії найбільш реакційна, найбільш назадницька сила. Це та сила, що гвалтовно стримує прогрес і придушує всяку вільну думку. В Угорщині придушує танка- ми. В Польщі намагалася досягти того самого політичним тис- ком, але безуспішно, — а в Україні хоче придушити прогрес поліційним терором.

Одначе в усій советській імперії всюди наростають нові сили — сили прогресу і свободи, сили творчої думки. Всюди молодь, яка ніколи не знала іншої системи поза комуністичною, сти- хійно підносить протест і організовує моральний бунт проти цієї системи. Всюди під залізними ланцюгами тотального терору росте нове життя. Воно росте і в Україні, і ніякий терор цього зростання вже не зможе зупинити.

30.12.1956. ч. 2248

М. Добрянський

НА ПОРОЗІ НОВОГО РОКУ

Минув 1956-ий рік. Переломовий рік в історії советської ім- перії. Мілован Джілас, югославський теоретик комунізму, з приводу двох революцій, у Польщі та в Угорщині, писав, що світовому комунізмові завдано смертельної рани. Він вже не зможе видужати; на наших очах почалась загибель комунізму. Джілас має рацію. Советська імперія тріщить по всім швам. Комуністична ідеологія стала мертвою доктриною. Найбільш надійні елементи, як здавалося комуністичним диктаторам, ро- бітники і молодь — стихійно відвертаються від комунізму. Роз- почався розклад советської імперії, і ніяка сила не зможе його зупинити.

І тепер постає питання: що має прийти на зміну комунізму?

Ми не віримо, що історію можна зупинити або навіть повернути назад. Ми проти реакції, ми за прогрес. Ми проти всяких спроб штучно оживляти віджилі форми суспільного устрою. Ми проти всяких форм тоталітарного режиму, будь вони чорні, червоні чи ще інші. Ми проти феудалізму й проти монархії. Ми за республіку, за справжню демократію, за народну владу і для народу. Ми за парламентарний устрій, де уряд відповідає перед парламентом, а парламент обирається народом тільки за вільних виборів. Ми за такий суспільний лад, де нема визиску людини людиною, де нема експлуатації людини партією чи державою. Ми за рівність усіх громадян перед законом і перед державною владою. Ми за те, що державна влада має служити народові, а не навпаки. Ми за рівність усіх народів, без поділу на старших і молодших.

Ми за вільну думку, за свободу слова, за право людини — мати свій власний погляд на всі справи політики, держави, господарства, культури. Ми за право людини обороняти свої погляди словом і письмом, за повне право гуртуватися для оборони своїх переконань та інтересів. Ми за право кожної людини влаштувати своє життя за власним бажанням, і за власним бажанням господарювати і розпоряджатися своїм добром. Ми за безумовне право кожного народу вирішувати свою долю і самому організовувати своє власне життя. Кожному народові дати безумовне право самому бути господарем на своїй власній батьківщині.

Таких прав і такого ладу ми бажаємо українському народові і всім мешканцям великої української землі. Ми прагнемо українському народові нової свободи, щоб він міг «у чині виявити себе таким великим, яким виявив себе у слові». (Ми віримо, що ця мрія Михайла Грушевського буде здійснена.)

Ми мріємо про нашу народну владу в Україні, про таку владу, яка дасть повну змогу всім її громадянам користатися зі скарбів української землі для піднесення власного добробуту. Ми мріємо про дружню співпрацю українського народу з усіма національностями, які живуть в Україні. Ми прагнемо добрих, приятних стосунків з усіма сусідами України — на базі рівности і взаємного пошанування своїх прав. Ми віримо, що тисячолітній шлях історії — від Святої Ольги й Володимира Великого, Данила Галицького й Романа Великого, Хмельницького, Дорошенка, Мазепи аж до наших днів, — цей шлях історії укра-

їнський нарід завершить ділами чесними і славними, ділами гідними своїх великих предків.

Ми певні, що прийде час, коли і наш народ, як «хазяїн домовитий» засяде «у народів вольних колі». Сподіваючись, що новий рік наблизить нас до здійснення цього ідеалу, шлемо всім нашим слухачам, усім нашим землякам і всім мешканцям України — наші найсердечніші привітання.

З новим роком, з новим щастям. Щастя Боже!

31. 12. 1956. ч. 2251

М. Добрянський

СВЯТО ЛЮБОВИ

«Бог предвічний народився» — так починається найстарша українська коляда. Так хочемо розпочати різдвяне слово наше до вас, дорогі земляки. Бог Предвічний — так, ми віримо в існування Бога. Існує найвища істота, від якої походить світ і земля, і все, що на землі, походить людина і все добре, що є в людині. Бог існував, коли ще не було ні світу, ні людей. І Бог існуватиме, коли нас не стане, бо Він був перед віками й буде після них. Це правда. І нема серед роду людського більшої правди над неї.

Сьогодні люди діляться на два табори: одні сприймають цю правду, як самозрозумілу істину; інші відкидають її, як забобон. Може й серед наших слухачів будуть такі, які не визнають цієї правди. Проте ми й до них звертаємось і кажемо: радуйтеся! Радуйтеся великим святом Народження Ісуса Христа. 1956 років тому Син Божий, прийнявши людську постать, прийшов між людей. Радуйтеся, бо Він приніс на землю найбільший скарб, який тільки може мати людина: Він приніс любов.

Історія знає низку великих релігій. Вони великі мудрими законами, які організували співжиття людей. Вони великі високим рівнем моралі, яка ошляхетнювала людське серце і підносила його вгору в полеті до Божеських висот. Вони великі своїми філософічними системами, які розвивали й упорядковували людську думку. Ці релігії закладали основи під величні цивілізації, діла яких досьогодні подивляємо. Кожна з них відкривала якусь сторінку вічної правди про Бога. Кожна ставила перед людиною великі ідеали й мету, ради яких варто жити й боротись, страждати й умирати.

Але жодна з великих релігій не розкрила Бога в такій повноті правди й величі, як це зробило об'явлення Ісуса Христа. Воно визволило людину від нігілізму і відкрило їй шлях до вічності. Одначе найважливіше наступне: нове вчення Христа показало незнану до того часу народом сторінку Божої істоти: показало незнану до того часу народам сторінку Божої істоти: це релігія любови. В цьому оригінальність і велич християнської релігії, порівняно з усіма іншими великими релігіями.

Христос приніс на світ нову етику і любов до ближнього. Не чини іншому того, що тобі немиле. Замість старого закону «око за око, зуб за зуб» — Христос поставив закон новий: «Люби ближнього, як себе самого». А в стосунку до ворогів: «Моліться за тих, що вас переслідують». Це була найбільша революція в історії людства.

Різдво — це свято народження Любови. Не чини ближньому того, що тобі немиле. Що ж більше потрібне вам, ніж саме це? Бож ви змушені жити під владою режиму, який не знає, що таке любов до ближнього. Люди, які проти вашої волі панують над вами, заперечують і знищують християнську любов. Ці злі люди відібрали від вас усе, що дороге й миле кожній людині; вони пограбували наш народ від усього, що для нього цінне, що він придбав собі за тисячу років. Влада цих людей зроджена не з добра і не з правди, а зі злочину, з брехні й ненависти. Ці люди бояться християнської любови. Тому ви плачайте її, бо кожне діло, зроджене з духа християнської любови, це ваша зброя. З духа цієї любови — ми віримо, виросте нове плем'я, яке принесе волю і краще майбутнє українському народові. З цією вірою ми зустрічаємо Новий Рік і свято Різдва Христового.

6. 1. 1957. ч. 2261

М. Добрянський

«НЕ САМИМ ХЛІБОМ ЖИВЕ ЛЮДИНА»

Не самим хлібом живе людина — каже Євангелія. Святі слова! Понад тисячу дев'яност років християнський світ святкує одне з своїх найбільших свят — Народження Сина Божого. В цей великий день нам хочеться пригадати слухачам один випадок.

Коли Гітлер почав антисемітські погроми, видатний німецький письменник єврейського походження — Франц Верфель емігрував до Франції. Але коли й туди прийшли нацисти, життя його зависло на волосинці. І він склав обітницю: якщо залишиться живим, напише роман про французьку дівчину Бернадетту, яка сто років тому бачила чудесне видіння Богоматері. Верфелеві пощастило врятуватися. Його книгою «Пісня (святої) Бернадетти» зачитувалися мільйони. Мільйони глядачів схвилював однойменний фільм — один з найбільш потрясаючих в історії кінематографії. Це й не дивно: в творі Верфеля більше мистецької правди, високих чеснот і чоловіколюбства, ніж у першому-ліпшому архитворі бездушного «соцреалізму».

Випадок, що стався з Верфелем, непоодинокий. Друга світова війна, яка поставила під загрозу життя цілих народів, взагалі принесла небувалий розквіт релігійного почуття в країнах вільного Заходу. Бож у хвилини смертельної тривоги душа людини перебуває, як то кажуть, «найближче до Бога», «розмовляє з Богом».

Сорок років панування войовничого атеїзму не вбили релігійних почуттів і в народів, поневолених комунізмом. «Не самим хлібом житиме людина» — так можна перекласти назву роману Дудінцева, що над ним сьогодні дискутує підсоветська молодь. Цим біблійним заголовком автор ніби хоче сказати: людині потрібна духовна пожива. А людоненависницька псевдорелігія комунізму її не дає.

Сорок років войовничі атеїсти вбивали в голови: Бога нема; духа нема; є лише матерія. Але як з мертвої матерії може постати живий дух, живе, одухотворене життя, — примітивні пропагандисти-безвірники так і не пояснили. І не пояснять! Бо їхня псевдорелігія не має місця для такої реальності, як людська душа.

До яких тільки заходів не вдавалися большевицькі мовновладці в боротьбі з релігією! Нищили священників. Катували й переслідували вірних. Паплюжили й закривали Храми Божі. І що ж? Вибухла війна — і Сталін, рятуючи власну шкіру, був змушений звернутися за допомогою до Церкви, загнаної ним та його посіпаками в катакомби. Сорок четвертого року створено фіктивну «Раду в справах релігійних культів». Фіктивну — бо на її чолі поставили Полянського, що помер пару місяців тому. Як виходить з некрологу, Полянський, наділений тогою священослужителя, був насправді душителем християн, старим

комуністом: ще 21-го року він приборкував Кронштадтське повстання, а під час останньої війни виконував агентурні доручення партії...

Проголосивши «співіснування» з зовнішнім світом і пообіцявши послабити поліційний терор усередині, сталінські спадкоємці і далі намагаються підступно використовувати Церкву в своїх інтересах. Водночас розгортається новий наступ на Церкву. «Всесоюзне товариство для поширення політичних і наукових знань» видає мільйоновими накладками брошури антирелігійного характеру. Антирелігійні лекції читають не тільки в рамках позакласної роботи в політехнізованих школах чи у вечірніх університетах марксизму-ленінізму, а й навіть «на колгоспних токах під час молотьби хліба».

Та що з того? На сороковому році так званої соціалістичної революції тут і там советська преса нарікає: активний комсомолец, керівник клубу — і раптом вінчається в церкві; інженер-передовик — і раптом, за комуністичною термінологією, «повідник-сектант»...

Людину можна кинути до в'язниці, можна замордувати, але закути її дух у кайдани — ніколи! Українська молодь, яка не знала нічого, крім комунізму, повертається до віри своїх батьків. І нам хочеться звернутись у день Різдва Христового до українських людей на Батьківщині: хоч і як вам важко, служіть Богові і Україні, а не комуністичній мамоні.

7. 1. 1957. ч. 2262

А. Ромашко

ЗА ЩО ПОЛЯГЛИ СІМ ТИСЯЧ?

Недавня подорож Хрущова з товаришами до Будапешту й остання заява Кадара про напрямні його політики — ці дві події закінчують революційний етап угорської кризи. Зробімо підсумки: за що воювали обидві сторони — угорський народ і советські диктатори?

Угорці билися і вмирали за свою волю і незалежність. Але защо полягли сім тисяч советських вояків і офіцерів (серед них багато синів України)?

Хрущов і товариші в Угорщині б'ються зовсім не проти мітичних фашистів і реакціонерів. Це тільки пропагандна ширма. Для советських диктаторів ідеться про дуже реальні, суто

матеріальні речі. Угорщина як і Польща й інші країни, підвладні колективним диктаторам, уже понад десять років служать тереном нещадної експлуатації і джерелом величезних зисків для КПСС. За ці зиски і за продовження цієї експлуатації йде боротьба в Угорщині.

Кремль після другої світової війни облутав усі країни-сателіти павутинням торговельних договорів. За цими справді кабальними договорами Угорщина, Польща й інші були змушені побудувати власними коштами величезні промислові підприємства для постачання советської військової індустрії, тобто на підготовку нової війни. Всі господарські цінності постачаються за розрахунками нижчими собівартості з величезними втратами. Усі свої господарські ресурси Польща й Угорщина були змушені віддавати на розбудову воєнної машини Советського Союзу. Наслідком цього виробництво товарів для задоволення потреб власного населення страшенно занепало. Людність була посаджена на голодну пайку: і це в країнах з великими можливостями сільського господарства.

Далі, країни-сателіти зобов'язані були постачати силу всіляких товарів, які Совети просто на ходу перепродували іншим країнам зі значними прибутками. Польща — наприклад, примушена постачати кокс ціною сімнадцять долярів за тонну і до того ж ще оплачувати транспорт до кордону, що знижує продажну ціну до тринадцяти долярів. Советський уряд з місця перепродував цей кокс Угорщині, але вже ціною двадцять три долари за тонну, хоч на світовому ринку тона коксу коштує лише дев'ятнадцять доларів. Тільки на одній цій операції з коксом Польща й Угорщина мали дуже великі збитки, зате советський уряд тягнув значні зиски.

Сімдесят п'ять відсотків свого експорту Угорщина була змушена скеровувати на схід, переважно до ССРСР. При цьому Угорщина примушена постачати насамперед ті товари, які їй самій найбільш потрібні. 1952 року так звана торговельна делегація советського уряду переглянула договір з Угорщиною і ще збільшила примусове постачання. Наслідком цього з Угорщини плила переважна частина видобутку алюмінія, вугілля, сталі, нафтових продуктів. 55-го і 56-го років Угорщину примусили ще постачати такі дефіцитні для неї самої речі, як паротяги й устаткування електровень, або такі потрібні харчові продукти та багато товарів широкого споживання. Угорське господарство

й населення стогне від цих ніби продажів, на яких колективні диктатори з Москви заробляли мільярди карбованців.

Советські танки стріляли угорських борців за волю, а сьогодні тероризують угорський народ, щоб й надалі його експлуатувати. Сім тисяч советських вояків і офіцерів, як подав індійський прим'єр Неру, полягли в Угорщині, щоб рятувати прибутки советських диктаторів. Це страшна правда, що її так старанно приховують від населення советські володарі.

10. 1. 1957. ч. 2269

В. Царинник

«БУРЖУАЗНА ІДЕОЛОГІЯ» І ЛІТЕРАТУРА

За всі роки советської влади, здається, не було вжито стільки разів виразу «буржуазна ідеологія», як його вжито за останні кілька місяців. Головно письменникам, закидають цей як на советські умови — страшний гріх.

Дивно. Де взялася вона — ця «буржуазна ідеологія»? Як це так трапилось, що раптом, майже через сорок років безупинної боротьби з нею вона — ця «буржуазна ідеологія» — опановує душі й серця молоді в соціалістичному суспільстві сьогодні? Як дійшло до того, що, як пише «Радянська Україна» з 27-го грудня 56 року, «цією ідеологією пронизана творчість багатьох українських поетів і письменників?»

Догмою комуністичної ідеології є положення, що «буття зумовлює свідомість» і що «лише буття формує зміст надбудов». Отже, виходячи з цього, нетяжко збагнути: так звана «буржуазна ідеологія», що починає просякати в життя «соціалістичного суспільства», є вислідною буття цього самого суспільства. Значить, ця страшна комуністична ідеологія не просякає, як пише советська преса, «з Заходу через радіо», а виростає на ґрунті, так би мовити, вітчизняному. І от оце намагання людини, а особливо молоді, відчувати життя — комуністична пропаганда називає «буржуазною ідеологією». Бажання молодого подружжя жити в окремому приміщенні, а не на спільному, відгородженому ширмою комунальному метражі — це вже советська преса зараховує до «хворування буржуазною ідеологією». Бажання письменника, поета, актора вирватися з обіймів комуністичних поводарів, щоб могли вільно творити, — це вже зрада комуністичної ідеології і ухил у бік ідеології буржуазної.

Українських письменників «Радянська Україна» обвинувачує в тому, що вони не пишуть таких творів, щоб «своїм узагальненням життєвих подій приводили читача до реалістичного висновку про авангардну роль робітничого класу в усьому радянському суспільстві».

Але що має робити український письменник, коли у робітничій класі бачить не господаря фабрик, шахт і заводів; він бачить у ній лише «об'єктивну виробничу силу» (вживаючи фразу Маркса). Як він може залишатися реалістом і не змальовувати реального життя? А воно ось яке: не робітнича класа, а лише державні чиновники і партійні вельможі є справжніми господарями; і лише їм належить авангардна роль в советському суспільстві.

Це й примушує українських письменників відтворювати в своїх творах образи секретарів парторганізації, директорів, інженерів, а не бачити «авангардної ролі робітничої класи», бо її в реальній дійсності нема. Але партійні директиви вимагають від письменника змальовувати «авангардну роль» робітничої класи. І це називається соціалістичним реалізмом. Таким чином соціалістичний реалізм вимагає від письменника саме оббріхування, вигадування, підміювання дійсності випадками. Але письменникові хочеться інколи бути й правдивим. І от коли він починає описувати правду, йому починають кричати з партійного авангарду: Стій! «Це буржуазна ідеологія». Буржуазна — бо в ній правда. Алеж, буття формує свідомість. Отже «буржуазна ідеологія» виростає з псевдосоціалістичного буття. Це істина і її директивами партії не засипати!

11.1.1957, ч. 2270

В. Шульга

ЛІТЕРАТУРА І ДИКТАТУРА

В усі часи, в усіх народів наука, культура й мистецтво вважалися автономною сферою людського духа. Тиран Сиракузький не стояв над душею Архімеда, коли той креслив на піску свої геометричні фігури. Ніякий політрук від літератури не давав директив Данте, як має виглядати його «Божественна комедія». Абсолютний самодержець — королева англійська не навчала майстерности геніального драматурга Шекспіра. Шевченко теж якось обходився без «мудрих вказівок» царів московських.

Щойно комуністичні диктатори накинули партійне ярмо на всі види духової творчості. Вони заходилися творити «нову» партійну культуру, партійну літературу, партійне мистецтво, партійну науку. Нічого нового, «великого й доброго», большевики, розуміється, не принесли. Лише велику руїну — матеріальну й духову. Регрес. Застій. Казенні підсоветські література й мистецтво відстали від західніх принаймні на сорок років. Казенна пропаганда нарікає, що за останні два десятиріччя не написано ні одного твору, який би бодай трохи наближався до клясичних зразків.

У чому ж причина? Причина полягає якраз у тому, що література й диктатура несумісні. Або — або. Після двадцятих років, доки ще партія не накинула письменникам намордника, стихійно відроджувалися молоді національні літератури. Поставали нові течії й напрямки. З'являлися нові таланти. Але вже в тридцятих роках молоді національні літератури задушено. Так, на самій лише Україні розстріляно чи замучено на засланні біля трьохсот українських письменників.

Починаючи з тридцятих років, запанував мертвотний «соцреалізм». Советське мистецтво виродилося в «мистецтво» вихвалання партії і її вождів, у засіб прославляння їхніх «мудрих діл». Трактори, домни, п'ятирічки... А тепер — бульдозери й екскаватори, кукурудза й корови-рекордсменки. Над усім цим — чекісти в шкірянках, партійні підганячі й апаратники. А де ж, — питаємо, — жива людина? Її нема. Лише безтілесні привиди, — в робітничих спецівках, з ярличками ударників, новаторів, раціоналізаторів тощо, — сновигають з роману до роману. Залежно від чергової кампанії, вони благають партію: пошліть нас якнайдалі в пустелі Казахстану, киньте як-найглибше в шахти Донбасу чи вивезіть геть на морози Далекої Півночі.

Ні, це не література! Це навіть не публіцистика. Це макулятура. Так кажуть сьогодні в один голос письменники Польщі й Угорщини. Так кажуть письменники інших країн «народної демократії». Та й у самому Советському Союзі про «соцреалізм» ще ніколи так багато не говорилося, як після смерті Сталіна і особливо торік. На зборах письменників Москви Губарев вимагав ліквідації «соцреалізму», що став колодою на шляху розвитку советської драматургії. У «Вопросах истории» Назаров і Гриднєва теж пояснюють застій у советській літературі втручанням партії й уряду в справи мистецтва.

Колективні диктатори відповідають на це «вільнодумство» чисто по-сталінському: новим терором. Прагнення свободи творчості вони і далі називають «буржуазним націоналізмом», піддаючи анатемі навіть таких вірних режимові наших письменників, як Малишко, Шумило, Швець та інші. Але даремні всі їхні зусилля! Бо, як сказав Шевченко:

«Не вмирає душа наша,
не вмирає воля;
і неситий не виоре
на дні моря поля,
не скує душі живої
і слова живого.»

15. 1. 1957. ч. 2276

А. Ромашко

НЕОСТАЛІНІЗМ І НАЦІОНАЛ-КОМУНІЗМ

Нема в світі людини, яка не любила б свободи; справедливий бажає її для всіх, несправедливий — лише для самого себе.

Комуністи, що обіцяли людству рай на землі, розуміють під «свободою» лише свободу для себе. **Найгіршими** з усіх ісповідників марксизму-ленінізму виявилися, безумовно, **кремлівські можновладці**. Облудно прикриваючися «пролетарським інтернаціоналізмом», вони позбавляють свободи не тільки всіх некомуністів, а й навіть немилых їм «інакомислячих» однопартиїців. Тому ще напочатку диктатури в її власних лавах постав рух спротиву — **націонал-більшевизм, чи націонал-комунізм**.

Хто такі націонал-комуністи? Це, приміром, українські Скрипники, Хвильові й Любченки, які казали: Комунізм? — Так, ми комуністи. Але ми вимагаємо рівності для всіх! Без «старшого» і «меншого» брата. Без великодержавного шовінізму. Без національного упосліджування і колоніального визиску України всесоюзним центром. Без... і так далі, і тому подібне.

За цю «ересь» Сталін знищив їх. Але — не ідею. Ідею підхопив Тіто. В Югославії не було советських танків. Та й виходить вона своїми вікнами у вільний світ... Тож Тіто уникнув долі українських предтеч.

Сталінські вихованці, в шкурних інтересах рятуючи советську імперію, вирішили бодай назовні відновити мир і спокій у «комуністичній родині». Блудний син Тіто вже не «фашист»,

не «агент капіталу», не «ланцюговий собака імперіялізму», а — «передовий борець за справу трудящих». Усю вину за злочини системи колективні диктатори звалили на мертвого вчителя. Навіть саме слово **сталінізм** викинули на смітник. Проголосили «різні шляхи до соціалізму», територіяльної цілості й незалежності», — проголосили політику «невтручання у внутрішні справи» інших країн.

Та це лише слова. А як виглядають діла? Сталін, уже бувши тяжко хворим, висунув, як відомо, теорію: мовляв, третя світова війна почнеться всередині капіталістичного табору. Але щойно минуло три з половиною роки з дня його смерті, як раптом вибухла війна всередині так званого «табору соціалізму». Який глум історії над «сталінським пророцтвом»! Під тиском своїх народів націонал-комуністи Нодь і Гомулка пішли за прикладом Тіта. Вони почали домагатися здійснення обіцяних на папері прав: рівності з КПСС, рівності в міждержавних стосунках; права самостійно вирішувати власну долю. І що ж відповіли на це колективні диктатори? Хрущови й Булганіни кинули п'ять тисяч танків на придушення всенародньої революції в Угорщині. «Національний комунізм — це анархія!» — кричать вони чисто по-сталінському, знов нападаючи на Тіта й Карделя. Бракує ще тільки, щоб Хрущов знову обляяв Тіта «ланцюговим собакою імперіялізму»... Недарма на Заході говорять сьогодні про неосталінізм!

Сила-силенна протиріч підточують комуністичний світ. Націонал-комуністи й неосталінці гризуться між собою за право панування: перші — покищо лише над своїми, другі — ще й над чужими народами. Але всякий комунізм зводиться, кінець-кінцем, до одного: свобода — для панівної верхівки, і неволя — для мільйонів. Ось де головне внутрішнє протиріччя, що покладе комунізм у домовину. Бож нема в світі людини, яка не любила б свободи...

Націонал-комунізм і неосталінізм — це продукти процесу розпаду комуністичної ідеології взагалі і советської імперії зокрема.

19. 1. 1957. ч. 2283

А. Ромашко

НОВА ФОРМА КОЛОНІЯЛІЗМУ

Советська пропаганда співає сьогодні дует: один голос гремить про нову форму колоніялізму, очевидно з заходу; а другий величає національну політику КПСС. Газета «Правда» своїми похвалами про «Ленінську національну політику» примушує нас поставити питання: що таке Ленінська національна політика? Найкраще виявляється це на прикладі України.

Ленін здобув Україну, воюючи підступом і компромісами, обманом і насильством. 1919 року він телеграфував Революційній раді дев'ятої армії: коли не маєте досить сили, щоб жорстко і нещадно придушити повстання, негайно дайте мені знати; «може пообіцяємо амністію, щоб обманути повстанців». В такому самому дусі писав командирові Червоної армії, яка йшла проти Української Народної Республіки: «Обіцяйте українцям усе, чого захочуть. Як тільки ми там влаштуємося, зробимо, як ми захочемо». — Це характеристичне для метод Леніна.

Коли Сталін вимагав, щоб Україну включити до РСФСР, він обстоював продовження старих форм колоніялізму. Ленін накинув концепцію Української ССР в рамках Советського Союзу. На словах самостійна держава, а на ділі колонія. Це був початок того, що сьогодні казенна пропаганда називає Ленінською національною політикою. Насправді це маска для нової форми колоніялізму.

Суть нової форми колоніялізму полягає в наступному: колонізатор-поневолювач, у нашому випадку ЦК КПСС, залишає поневоленому народові зовнішні ознаки держави. Українська ССР має конституцію, прапор, герб, кордони; має свої державні установи — від найвищих до найнижчих; має свої закони, суди, господарські органи. Але командування всіма найістотнішими елементами цієї держави колонізатор цілковито зберіг у своїх руках.

Всі керівні чинники, які вирішують найважливіше питання, як і для кого має працювати ця держава, перебувають поза її кордонами. А поневолений народ не має ніякої можливості їх контролювати. Всі, хто вирішує про скарби української землі і про плоди праці українських людей, сидять у центральних бюрах КПСС у Москві. Всі, хто вирішує, скільки має їсти населення України, скільки за що платити, яку духову поживу дістати, — всі вони сидять у центральних бюрах партії далеко за межами України. Всі вони чужі й байдужі до потреб її насе-

лення. Всі, хто командує українською молоддю, покликаною до війська, сидять далеко поза Україною.

Ці центральні бюро вирішують, хто має сидіти в державних і господарських органах Української ССР, не тільки в Києві, а і в областях, ба навіть у районах. КПСС дуже боїться дати хоч крихітку політичних прав місцевим людям. Егоїзм цієї партії — безмежний. Вона дбає тільки про власні інтереси: зберегти за своїми центральними органами всю владу неподільно. Тому вся система командування суворо централізована в верховних органах у Москві. Республіканським органам залишається тільки слухати й виконувати.

Партія старанно маскує цей стан. У Києві на передових місцях вона ставить українські прізвища; залюбки ставить поетів, людей з природи недосвідчених у політичних справах. Але в тіні кожного з них стоїть комісар, довіренник центру, людина, яка, власне, діє і командує за плечима українських фасадників.

Такою є Українська ССР, продукт ленінської національної політики — фасада і маска нового колоніалізму.

21. 1. 1957. ч. 2289

М. Добрянський

МОЛОДЬ — МАЙБУТНЄ НАРОДУ

Кожний школяр знає хлопчика Гавроша. Маленького героя оспівав великий поет Віктор Гюго. Гаврош бився в лавах комунарів на бруках Парижу. Коли його спіймали, він відпросився додому попрощатися з рідними. А повернувшись назад, гордо кинув в обличчя своїм ворогам: «Стріляйте! Я прийшов.»

І хто б міг подумати! Гаврош живе! Сьогодні він не один. Коли року Божого 1956-го в Угорщині вибухла всенародня антикомуністична революція, десятки й сотні юнаків і дівчат вийшли на бруки Будапешту. Озброєні лише пляшками з бензиною, вони кидалися на танки. П'ять тисяч советських танків, — п'ят тисяч танків тих, хто називає себе спадкоємцями паризьких комунарів, — стріляли в угорського Гавроша. Стріляли, але не вбили. Гаврош живе!

За дванадцять років свого панування в країнах так званої народньої демократії комуністам не пощастило зробити з молоді — яничарів, ані батьковбивників типу Павлика Морозова.

Студентська й робітничка молодь, яку окупанти виховували в дусі матеріалізму, воявоначого безбожництва, людоненависництва, — стала головною рушійною силою жовтневої революції в Угорщині і Польщі.

Понад тридцять років «перевиховують» диктатори нашу молодь. Жовтенята, піонери, комсомольці і, нарешті, комуністи — від колиски й до труни партія стоїть над душею людини. І все ж якщо послухати советську пропаганду, то нема й не було молоді, гіршої за нашу. «Гультяї і ледарі, п'яниці й хулігани, побутово розкладені типи і стиляги, індивідуалісти, нитики й демагоги...» Стільки ярличків не навішали на молодь усі буржуазні уряди, разом узяті!

Чи, може, справді молодь «зійшла на пси»? Ні, молодь у нас хороша, здорова. Але кому хочеться працювати до сьомого поту за «спасибі» Хрущова і компанії! Який юнак чи юначка добровільно понесе свою голову під Комсомольськи-на-Амурі, в пустелі Казахстану чи на люті морози Далекої Півночі. Життя дається людині тільки раз. Його дають не Хрущови й Булганіни. Яким же тоді, питаємо, правом колективні диктатори розпоряджаються чужим життям, ніби своєю власністю? . . .

Молодь у нас чудова. Погана лише — система. Погана — диктатура. Молодь завжди революційна. Їй належить майбутнє. Вона відкидає диктатуру і її звироднілу реакцію. Тому комунізм мертвий.

... Сьогодні великі роковини. Тридцять дев'ять років тому, 22-го січня 1918 року, Центральна Рада врочисто проголосила: Народу Український! Твоєю силою, волею і словом утворюється віднині самостійна, ні від кого не залежна Українська Народня Республіка. — Наша молодь, яка народилася й виросла під Советами, ледве чи знає про цей історичний факт. Не знає вона про містечко Крути, де полягли київські герої-студенти, боронячи молоду республіку від навали з півночі. Не знає вона про Спілку Української Молоді, яка існувала в тридцятих роках при Спілці Визволення України. Не знає вона й того, що навіть Олег Кошовий та його краснодонці боролися під час другої світової війни не за большевиків, а за Україну. Комуністи зфальшували нашу історію, змусивши Фадєєва написати спотворену «Молоду гвардію». В Олега Кошового було багато друзів. Одні з них — колишні вояки Української Повстанської Армії — тепер у концтаборах Сибіру. Інші — у вільному світі.

Хай проб'є лишень слухна година — і мільйони Олегів Кошових, з тисячами малих українських Гаврошів, знову візьмуть у свої руки прапори свободи і почнуть творити нове, вільне життя для свого народу.

21. 1. 1957. ч. 2290

А. Ромашко

ХУЛІГАНСТВО

Ленін учив своїх комуністів: «Треба, щоб уся справа виховання молоді була вихованням у ній комуністичної моралі». — Тепер маєте наслідок такого виховання: хуліганство серед молоді.

Хуліганство, продукт великих міст у післявоєнних роках, явище загальне, не тільки советське. Хуліганство є плямою великих міст як Заходу, так і Сходу, проте всюди у вільному світі звичайна поліція дає з ним раду. Але в Советському Союзі хуліганство це жах для мирного населення великих міст. На Заході прояви хуліганства серед молоді це наслідки характеру батьків, або дітей; тим часом у Советському Союзі це явище, яке має, головню у великих містах, усі ознаки суспільної катастрофи. Бо хуліганство в Советському Союзі є продуктом політичного ладу і суспільних умовин.

Доктрина й диктатура компартії витворили такий стан, який максимально сприяє поширюванню тієї пошести, якій на ім'я — хуліганство серед молоді. Ота, прославлена Леніном, мораль комуністична — джерело багатьох суспільних лих, в тому числі і хуліганства. Ця мораль порушила всі добрі звичаї співжиття між людьми, звичаї, які витворювалися сторіччями; вона знищила християнську мораль. Таким чином комунізм знищив ті етичні сили, які придушували низькі інстинкти злих людей, а розвивали добрі. Комунізм створив моральну порожнечу, яка стала парником для вигодовування найнижчих інстинктів.

А диктатура компартії витворила суспільні умови, які знов максимально утруднюють будь-яку боротьбу з такими інстинктами. Економічна експлуатація змушує обох батьків працювати, щоб могли — і то в злиднях — прожити зі своїми дітьми. Система політичного контролю над людиною навмисне дбає, щоб людина не мала хвилини для себе, для родини, для своїх дітей.

Наголос на важку промисловість доводить до цілковитого занедбання житлового будівництва. Переповнені квартири стають

пеклом для батьків, нещастям для дітей. Змучені експлуатацією і мітингами батьки, морально і фізично виснажені погонею за хлібом матері — не мають змоги присвятити належної уваги дітям; не можуть дати дітям того, чого діти найбільше потребують — родинного тепла і любови.

Діти ростуть облишені самі на себе і входять у комуністичне суспільство — комсомол і школу, опановані тоталітарною диктатурою. Кожна деспотія витворює хандру, бо вона терором позбавляє людину всякої можливості прагнути своїх ідеалів — особистих, національних, уселюдських. Але комуністична деспотія має ту властивість, що витворює хандру в людині вже за молодого віку. А від хандри до хуліганства — дуже близько. Ось і маєте, що посіяли. — Нам безмежно боляче, що від пошести хуліганства терплять люди, які в ньому не завинили.

«Дайте мені молодь, і я здобуду світ» — говорив колись Ленін. Молодь Советського Союзу комунізм ніби дістав, але не здобув ні її, ні світу. Зате розвів серед неї хуліганство, яке стало болячкою народів, поневолених комуністичною диктатурою. Як з цим явищем боротися — поговоримо наступного разу.

25.1.1957. ч. 2294

М. Добрянський

ГОСПОДАРСЬКИЙ КОЛОНІЯЛІЗМ

Від проголошення плану Айзенгауера советська пропаганда всіма мовами світу галасує: під прикриттям господарської допомоги американський доляр готує економічне поневолення країн Близького сходу. На зміну віджилого колоніялізму англо-французького приходить новий колоніялізм США — колоніялізм господарський.

Стара тактика: лови злодія!

КПСС завжди хвалиться, що вона ліквідувала експлуатацію; тим часом на ділі вона побудувала найстрашнішу колоніяльно-експлуататорську систему, яку знає історія. Знов поглянемо на приклад, нам найближчий, — на Україну.

Від самого початку комуністичного панування на Україні метою большевиків у господарській дільниці була і є експлуатація. В 1920 р. «Українська Комуністична Партія», говорючи про режим КПБУ, стверджувала в своїй декларації: «Ця партія

проводить директиви військової окупації України. Це її основне завдання: не організація господарства України на соціалістичних підставах, а тільки створення апаратів для найкращої експлуатації матеріальних ресурсів України».

Мануїльський у комуністичній газеті в Чернігові наприкінці 1919 року назвав режим КПБУ на Україні типом колоніальною адміністрацією. Це саме ствердив старий більшовик, росіянин, Георгій Лапчинський на Гомельському з'їзді більшовиків України. Але від 1930 року вже ніхто не поважувався виступити проти колоніального визиску України. Того року КПСС ліквідувала економіста Віктора Доброгаєва і більшовика Михайла Волобуєва, відважних оборонців господарської незалежності України.

Колоніальне становище України легалізувала 1-ша п'ятирічка. Кожда чергова п'ятирічка це нова ланка в господарському поневоленні українського народу й експлуатації української землі.

КПСС, засобами Держплану, охопила все господарське життя Советського Союзу, в тому числі й України, — з одною метою: створити на центральних теренах Советського Союзу могутню господарську базу для своєї військової потуги. Довкола осі Москва-Челябінськ-Іркутськ КПСС організувала велетенський господарський басейн. На порівняно малому просторі, який займає 20% території Советського Союзу, зосереджено головні галузі народнього господарства. На службу цьому басейнові поставлено всі господарські ресурси всіх інших союзних республік. Економічні потреби республік цілковито знехтовані. У своїй господарській політиці — КПСС не розглядає союзних республік як економічні одиниці, які мають свої властивості і потреби; партія трактує їх як терен експлуатації і об'єкт визиску: вони мають дати сировину, харчі і людську робочу силу для центрального басейну.

Під прикриттям теорії про так зване соціалістичне розміщення виробничих сил розбудовано небувалий досі в світі апарат, який висмоктує з усіх союзних республік господарські соки на зміцнення Центру. Все мистецтво статистичних трюків і пропагандивних лозунгів має маскувати цей стан всеохоплюючої експлуатації; стан який триває ось уже тридцять сьомий рік.

РКП трактує Україну як свою колонію — стверджувала 1920-го року «Українська Комуністична Партія». «КПБУ не

може бути іншою як вона є, заявляли українські комуністи. Мусить змінитися в Москві політика, тоді зміниться також КПБУ... , (бо) КПБУ це знаряддя зовнішньої волі, яка стоїть поза органічним життям України».

З 1920-го року нічого не змінилося — за виїмком назви: замість РКП стала КПСС. Але змінилась свідомість українського народу. Цей факт проганяє сон з очей колективним диктаторам, а нам дає шанси на визволення України.

27. 1. 1957. ч. 2297

М. Добрянський

ДАРВІНСЬКА МАВПА І ПРОБЛЕМА ХУЛІГАНСТВА

«Людина походить від мавпи». Це наріжний камінь філософського визначення вартости людини в комуністичному суспільстві. Якщо людина походить від тварини — значить, і вона сама є ніщо інше, як лише тварина. А тоді і її вартість не сміє вимірюватися іншими категоріями, ніж вартість тварини. Корова-рекордсменка високими надоями висуває в комуністичному суспільстві на чільне місце — доярку. Свиня чисельними опоросами висуває свинарку — і так далі. Отже людина — «суспільна тварина», в «соціалістично-комуністичному суспільстві» — стає залежною від тварин несуспільних. А звідси й цілком природне ліпше ставлення уряду й партії до тварин несуспільних, ніж до «тварин суспільних».

Партія й уряд більше турбуються про те, щоб, наприклад, коровники й свинарники в колгоспах були утеплені; а менше про те, щоб колгоспники мали теплі хати. Важливо, щоб свині й корови мали запаси харчів на зиму, а колгоспники можуть цього й не мати. «Суспільна тварина» — тварина нижчого ґатунку. Хоча вона і є останньою ланкою в еволюційному процесі від живого білка до «дарвінської мавпи», все ж вона тварина. А тому людину, як і кожну тварину, можна — за комуністичною мораллю — переганяти з місця на місце. Людей можна вистрілювати тисячами, заганяти, мов на бойню, в льохи КГБ. Можна морити голодом, грабувати і робити все, що хоче партія, яка захопила собі право бути господарем цього суспільства, його мозком і його совістю.

Цим способом у людині партія вбиває все людське. Малі діти, живучи з батьками, від наймолодших років своєї свідо-

мости бачать завжди на власні очі приниження людської гідності на прикладі своїх батьків. Діти бачать безпомічність своїх рідних у боротьбі за краще життя своїх дітей. Вони бачать батьків, які не можуть урятувати дітей від вивезення їх на цілині землі, на будівництво нових промислових споруд у Сибірі й на Далекому Сході. Вони бачать батьків, які нічого не можуть зробити, щоб їхні діти могли продовжувати навчання. Навпаки, вони бачать страх батьків перед органами держави, вони бачать державу, що обезвартіснила людину і принизила її гідність. Вони бачать державу, що засобами насильства може робити з мільйонами батьків, і з їхніми дітьми все, що вона хоче. А тому діти починають жити, наслідуючи в усьому дії держави.

Держава поступає як хуліган; розстрілює тисячі, проливає кров невинних і навіть хизується цим, як добродієм. Держава обезвартіснила людину, по-хуліганському винищуючи сотні тисяч невинних. Якщо для держави убивства, тортури власного населення не є злочином, тоді «встромити ножа в бік» своєму товаришеві, в понятті шістнадцятирічного юнака, теж не видається страшним злочином. Якщо держава політику розстрілів і нищення своїх ворогів розглядає як єдино-можливе вирішення суперечок з власним громадянством, тоді це саме наслідок молоді у вирішуванні суперечок між собою.

Ось тут треба шукати причин, що породили соціальну хворобу хуліганства на теренах СРСР. Для лікування цієї хвороби можна порадити советському урядові: «Лікарю, вилікуйся сам». Перестань вживати хуліганських засобів у боротьбі з своїми політичними супротивниками. Почни дивитися на людину, як на найбільшу цінність, а не як на тварину — тоді й страшна хвороба, хуліганство, зникне сама собою. Тоді герої «ножа й кастета» так само стануть людьми.

21.1.1957. ч. 2304

В. Шульга

ЯК БОРОТИСЯ З ХУЛІГАНСТВОМ

Від довшого часу хуліганство стало чумою для населення більших міст Советського Союзу. Днями радіо повідомляло, що в Києві й у Львові советська влада організовує комсомольські бригади для боротьби з хуліганством. Такі бригади були вже нераз, комсомольці (навіть дівчата) відзначалися хоробрістю в боротьбі з цією суспільною пошестю, а все таки хуліганство поширюється. Тому ми не віримо, щоб це багато допомогло. Ми

вже говорили: головною причиною, яка породжує хуліганство, є сама советська система.

Ось вам картина: пізня ніч на Київському вокзалі; покотом лежать і сплять люди; жульман підглянув, у кого найліпша шапка, стягнув її зі сплячої голови, і спокійно відходить. Принаймні кілька громадян бачили це, але ніхто не наважився стати на захист покривдженого. Люди бояться терору хуліганів. — А терор це ж головна зброя партії в її пануванні над народом. Від партії хуліган учиться, як орудувати терором. А як часто хуліган ставав союзником партії — проти чесних людей! Нагадаймо хоч би концтабори або боротьбу партії проти селян у часи ударної колективізації.

Пошесть хуліганства можна перемогти тільки організованою протидією громадянства. Але для такої боротьби — підсоветське громадянство цілковито безборонне. Для цієї боротьби потрібно мати: почуття співвідповідальності за долю громади і за долю кожного співгромадянина; потрібне почуття солідарності з кожним покривдженим, байдуже від кого він зазнав кривди — від хулігана, від партії чи від держави. Для цієї боротьби потрібна максимально розвинена активність кожного громадянина.

Все це громадські чесноти, які не можуть розвинути в умовах диктатури, бо для їхнього розвитку потрібно політичної свободи. Що більше — диктатура компартії витворила цілу систему заходів, щоби не допустити до вирощування таких громадських чеснот, які потрібні для успішної боротьби проти хуліганства. Бо партія таких чеснот боїться. Партія боїться суспільства, яке існує і думає незалежно від неї. Боїться суспільства, яке було б спроможне діяти без її наказів, незалежно від її контролю. А тим часом тільки така суспільність може знищити хуліганство.

Родина є колискою, де вирощуються людські чесноти, які творять суспільство. Після першого етапу комуністичного нігілізму, який заперечував родину, комуністи завернули назад: визнали конечність і суспільну корисність родини, — але тільки в теорії. На практиці комуністична дійсність руйнує родину.

Треба повернути батькам їхнє найелементарніше право: право бути першим і найважливішим виховником своїх дітей. Ради цього треба ліквідувати експлуатацію сімейних людей, щоб одне з батьків могло своєю працею забезпечити сім'ю, а друге — повністю зайнятися дітьми. Треба скасувати найпотворніший злочин, який принесла компартія, — змушувати дітей шпигувати за власними батьками. Треба дати молоді незалежні від

держави і зід партії організації. Письменникам, що пишуть для молоді, дати повну свободу в їхній творчості.

А найважливіше — треба створити громадянство, як незалежну від державного апарату і партії силу. Треба дати народові самоуправління, принаймні на найнижчих щаблях суспільного життя. Бо тільки шляхом самоуправління широкі маси зможуть навчитись, як боротися з суспільним лихом. Тільки тоді зможе витворитися новий дух, зможе зрости активність, — необхідні сили для боротьби з хуліганством. Сама партія, яка породила пошесть хуліганства, його ліквідувати не зможе.

3.2.1957. ч. 2308

М. Добрянський

НА ПІДСТАВІ 71-ої СТАТТІ

П'ятого лютого розпочнеться чергова сесія Верховного Совету СРСР. Після смерті Сталіна уряд Советського Союзу оголосив про свій вступ до Міжпарламентарного Союзу. Таким кроком советські диктатори хотіли підкреслити, що Верховному Советові надається характер парламенту. Основною і суттєвою рисою парламентарної системи є право парламентом контролювати уряд. Одним із засобів такого контролю є право кожного депутата ставити запити членам уряду. Член уряду мусить дати вичерпну відповідь на кожне запитання. Це право виразно признає за депутатами і конституція Советського Союзу. Стаття 71-ша зобов'язує уряд, як цілість, і кожного міністра зокрема дати протягом трьох днів устну або письмову відповідь на кожне запитання.

Досі це право депутатів було мертвою буквою. Коли на сесії й виступали депутати під час дискусій, то вони ніколи не вимагали ніяких пояснень від міністрів. Як кожного разу, так і тепер на сесію до Москви пойдуть депутати з України. Їхнім обов'язком є боронити права й інтереси українського народу на терені Верховного Совету. Щоб їм допомогти виконати своє завдання, ми наводимо низку запитань, які вони повинні поставити на сесії.

Скільки мільйонів громадян Української ССР перебувають ще по концтаборах і в'язницях? Скільки звільнено після смерті Сталіна?

Скільки людей, починаючи з 54-го року, вивезено з України на цілину, шахти й до заводів — на далеку північ, Сибір і до центральної Азії?

Скільки фахово-вишколеної і освіченої молоді забрано з України за останні десять років?

Скільки за останні десять років на Україну привезено іншонаціонального елемента з метою опанувати чужими людьми адміністрацію і господарство України?

Скільки, в абсолютних числах, вивозиться з України зерна, цукру, м'яса та інших сільськогосподарських продуктів? Скільки сировини? Скільки мангану, заліза й вугілля? Скільки газу й електроенергії висилають поза межі України?

Скільки мільярдів карбованців віддає Україна річно до центральної каси в Москві? Чому в Москві централізовано керування фінансами, банками, кредитами, страхувальними організаціями і ощадними касами цілої України?

Скільки господарських підприємств на Україні підлягає центральним органам у Москві — посередньо чи безпосередньо?

Чому у всіх галузях української культури переводиться денационалізаційна політика, що її накидають з центру? Чому в Українській ССР українська мова зведена на підрядне становище? Чому під тиском центральних органів українську мову вперто і послідовно витискають з різних ділянок господарського життя і державної адміністрації? Чому всі назви місцевостей на залізниці і пошті на Україні означається тільки російською мовою? Чому українці в армії цілковито позбавлені української книжки, преси, кіна?

Чому всі державні органи, які керують книжковою продукцією папером і поліграфічними базами на Україні підпорядковані безпосередньо центральній владі в Москві? Чому ця влада так вороже ставиться до найелементарніших потреб українського населення в ділянці культури?

Чому досі не українізовано шкільництва на Україні відповідно до кількості українського населення? Чому на Україні панує цілковитий брак підручників в українській мові для вищих шкіл і технікумів?

Чому продукція української книжки така разюче низька в порівнянні до інших? Чому вона така низька зокрема тиражами, назвами, обсягом? Чому досі не відновлено кооперативних видавництв, що були ліквідовані за Сталіна?

Чому ті мільйони українців, що живуть поза межами Української ССР цілковито позбавлені української школи, книжки, преси і фільму?

Щоб не ставити депутатів з України у важке становище, ми вибрали тільки такі запитання, які не порушують советської системи і не заторкують привілеїв компартії. Такі питання мають бути широко обговорені на сесії Верховного Совета.

2.2.1957. ч. 2309

М. Добрянський

ПРО ПАРТІЮ, «ВУНДЕРКІНДІВ» І ПИСЬМЕННИКІВ

Не так давно піонерська газета «Зірка» надрукувала на першій сторінці віршика. Віршик — як віршик: хлопчак хоче літати. Здавалося б, що ж тут такого! Багато дітей шкільного віку мріють стати пілотами як капітанами дальнього плавання. От дивно тільки, що наш «вундеркінд» ще й до школи не ходить. Йому чотири роки. І мріє маля полетіти від мами, — куди б ви думали? — ну, звичайно ж, на цілини! . . . Кожному ясно, що віршика змайстрували бородаті дяді, виконуючи чергове «соцзамовлення». Докази? Будь ласка. В тому самому числі «Зірки» на третій сторінці, поміщено непідробленого віршика учня — семикласника. Як звичайна, нормальна дитина його віку, семиклясник пише щось на зразок: «Йди, йди, дощику, зварю тобі борщику. . .»

Але обличимо на хвилину історію з «соціалістичним вундеркіндом». Поговоримо про письменників. Колись казали: письменники це вчителі життя. Партія поводить ся з ними, мов з неповнолітніми дітьми, щоб не сказати гірше. Понад двадцять років навчав їх «письменницькому ремеслу» абсолютний профан у питаннях мистецтва Сталін. Тепер навчає їх колективне керівництво — що, коли і як їм писати. Хиріє бувало, колгоспна картопля — співай, поете, про колорадських жуків, що їх підсилають до народніх демократій акули Вол-стріту. Ширяться в Північній (комуністичній) Кореї пошесті — співай про зачумлених блощиць і бліх, що їх скидають на парашутах американські імперіялісти. Обіцяє партія народам добробут — співай, поете, про хрущовську «чудорослину» — кукурудзу, ділових поросят і корів — рекордсменок. . . Якщо ж трудящим уривається терпець і вони повстають проти диктатури, як сталося в Угорщині, — то ти, поете, кричи: гвалт! рятуйте компар-

тію від дев'ятох мільйонів угорських фашистів та західніх агентів!

І все одно партія поводить ся з тобою, письменнику, мов з дитиною, мов зі згаданим «вундеркіндом». Візьмімо хоч би Тичину. Лавреат сталінської премії, голова Верховної Ради УССР і прочая і прочая. А що він пише? Сьогодні учні і студенти, що називається, проробляють його віршилице «Юначе славний, люба юнко», написане на партійне замолення. Але хто може пізнати в цьому примітивному віршоробстві геніяльного автора «Соняшних клярнетів»! Наш семиклясник написав би на ту саму тему куди грамотнішого вірша: в дитини бодай не було б того «партійного вишкіру», що так властивий людоненависницькому казенному мистецтву. Або ось Рильський. Теж лавреат, теж академік, теж партійний діяч. Газети рекламують його, з дозволу сказати, «поезію» — представникам «нового мистецтва» в буржуазному суспільстві. Кому це потрібне? Рильському? Народові? Ні. Кожен бо школяр знає, що і Тичина і Рильський змушені писати не для свого народу, а для партії. Диктатура вбила великих митців.

З партійного керівництва над літературою і кури сміються. Виходять суцільні казуси. Відома письменниця Ніколаєва сіє хрущовську теплолюбну кукурудзу раніше, ніж наш дядько пшеницю. В іншого автора трактористи виорюють за добу у двадцять разів більше, ніж взагалі можна виорати за весь період польових робіт. А Івана Рябоклячу партійні цензори змусили одержувати рекордні надії молока від — так-так, не смійтеся! — від ялівки! Що й казати, рекорди, від яких вуха в'януть!...

Але всьому є межі. Письменники Польщі й Угорщини вже поклали край диктатурі партії в мистецтві. Вони були заспівувачами жовтневих антикомуністичних революцій в обох країнах. Нашим письменникам теж вкрай остогидла диктатура компартії в літературі. І вони теж хотіли б покласти край принизливій опіці безграмотних політруків над «учителями життя». Бож ще Гете говорив: Нема патріотичного мистецтва, нема патріотичної науки. Сьогодні Гете сказав би: Нема партійного мистецтва, нема партійної науки; як усе велике й добре, мистецтво і наука належать усьому людству; вони розвиваються шляхом взаємного збагачування, взаємного впливу... Тому жи-ва стихія, кінець-кінцем, переможе казенну мертвечину.

ПАРТІЯ ВОЛІЄ МАТИ ХАЛТУРУ

За часів Сталіна редактор одного літературного журналу викреслив закінчення новелі тому, що герой новелі вмирає. «Позитивний герой не може вмирати» — нібито сказав редактор. Ця історія віддзеркалює, як не можна краще, атмосферу творчості в епоху найбільшого «розквіту» соціалістичного реалізму. «Позитивний герой» — це значить казенний тип советського ентузіяста, залишився жити. Але зате вмерла вільна творчість і мистецтво.

Буйний ріст мистецької творчості в Советському Союзі, зокрема в Україні, до тридцятих років був жорстоко ліквідований Сталіном та його опричникami. Невід'ємна пов'язаність сталінського терору з монополем соціалістичного реалізму коштувала життя цілому поколінню письменників і митців українського та інших підсоветських народів. Одні були ліквідовані фізично, інші морально. Пожнив'я сталінських чисток виявилось жахливим. На побоевищі самотно сторчать тільки згарища мистецьких надбань і недобитки великих талантів.

Мільйони сторінок паперу заповнилися «ентузіястичними описами» щасливого життя советських людей, які нічого спільного з дійсним життям не мали. Сіра поезія, а власне, вимушене віршоробство, підмальоване штучним ентузіазмом, роблені, а не творені повісті хвилями каламутної води залили Советський Союз. Ремісничі, навіть кімнатних малярів негідні мальовила, обвішаних орденами советських вельмож і безвартні полотнища «трудоих подвигів» заповнили картинні галерії.

Смерть Сталіна, здавалося, припинила дальший похід нищення. Почали підноситися несміливі голоси протесту закутих у пута соціалістичного реалізму літераторів, митців та критиків. Зокрема це виявилось в літніх місяцях серед культурної еліти в Києві. Чути було відважні голоси, які закликали шукати нових творчих шляхів. Починаються спроби, зокрема серед українських письменників піддати ревізії правильність лінії партії та відмовитися від принципів соціалістичного реалізму.

Проте загальний і глибокий потяг українських письменників до свободи творчості, їхнє бажання позбутися духових ланцюгів зустрілися з негайною реакцією партії. Партійні бюрократи, стривожені подихом новизни, вдарили з усією силою по так званих «гнилих елементах», які, мовляв, намагаються провести

чужі політиці партії теорійки. Тільки соціалістичний реалізм може дати ідейну чистоту і непомильність, — заявили вони у відповідь на домагання більшої свободи. Звичайно, ту ідейну чистоту розуміють колективні диктатори, як монополі партії командувати літературним процесом.

Отже спадкоємці Сталіна не думають зійти зі старої сталінської лінії також і на культурному відтинку. Їм хочеться, щоб мистець і далі залишався советським «інженером душ», щоб він неволю змальовував як свободу, щоб був пропагандистом і підбрехувачем. Партія воліє мати псевдо-мистецьку халтуру, аніж справжню літературу.

8.2.1957. ч. 2320

М. Стиранка

СОВЕТСЬКА СТАТИСТИКА І ЖИТТЄВІ ФАКТИ

Передовиця «Правди» з 5-го лютого подає підсумки розвитку советського народнього господарства: торік підвищилася валова продукція важкої і легкої промисловости, зросло виробництво сільсько-господарської продукції. Одне слово, все іде «вперед по шляху будівництва комунізму», як пише «Правда».

Прочитавши самовихваляння «Правди», підсоветський громадянин поставить собі питання: якщо успіх справді такий великий, то чому матеріяльне становище населення і далі залишається важким? Скільки ще треба чекати і слухати казки про успіхи, щоб життя справді стало кращим і було подостатком дешевих товарів та харчів?

Успішною можна назвати тільки таку економічну систему, яка менше хвалиться своїми досягненнями, але зате дає народові потрібні йому товари і продукти. Оpubліковані тепер дані Центрального Статистичного Управління доводять, що торік виробництво товарів першої потреби зросло на 9,4 відсотка. Та коли порівняти советський стандарт життя із стандартом західнім, то постають сумніви, чи взагалі можна вірити советським даним про зріст продукції товарів першої потреби.

Так, наприклад, в СССР припадає на особу 1,55 пари взуття, а в Англії припадає на особу 2,70, в США — 3,20, тобто в понад два рази більше. Текстильних тканин припадає в СССР 27 метрів на особу, а в Франції 50, в Англії 59, отже знову в

понад два рази більше. Крім того, в західніх країнах ці товари без порівняння дешевші, бо, скажімо, некваліфікований робітник в Англії може купити два добрі вовняні костюми за свій **одномісячний** заробіток.

Дані советського Статистичного Управління, як зважди, і цього разу говорять про «буйний зріст продукції колективного сільського господарства». Чому ж тоді, питаємо, через чверть сторіччя після колективізації і «буйного зросту», харчових продуктів припадає на особу в ССРСР значно менше, як у західніх країнах з їхнім індивідуальним господарством? Наприклад, в ССРСР припадає на душу населення на рік тільки 20,2 кілограми м'яса, а в «капіталістичній» Англії 60, у Франції 71 кілограм. Понад три рази більше м'яса може придбати собі громадянин Франції чи Англії. Це саме стосується і всіх інших продуктів. Відповідь ясна: якраз тому, що на Заході нема колективного господарства, там більше харчів, і вони куди дешевші, бо, наприклад, західньонімецький робітник за свій тижневий заробіток може купити щонайменше 20 кілограмів масла.

Таким чином советське Статистичне Бюро хвалиться успіхами, яких фактично нема, якщо ці досягнення порівняти з успіхами західніх країн. Колективні диктатори помилково думають, що підсоветське населення не довідається правди. Не зважаючи на те, що вони намагаються заглушувати західні радіостанції, правдива інформація таки доходить до широкого загалу населення в ССРСР.

11.2.1957. ч. 2327

Ю. Таркович

МОЛОДЬ ПРАГНЕ СПРАВЖНЬОЇ ДЕМОКРАТІЇ

Молодь України неспокійна і невдоволена. «Рад. Україна» і «Правда України», а за ними обласна преса, як і газети інших республік, раз-у-раз уміщують тривожні статті і кореспонденції. Але все, що вони пишуть про «впливи чужої ідеології» і «прояви решток капіталізму в свідомості молодого покоління», про «нездорові політичні прогляди» і тому подібне, — все це свідчить про розгубленість режиму. Це свідчить про неспроможність влади дати чесну і відверту відповідь на питання, що хвилюють українську молодь.

Відповідь на ці питання, на жаль, скорше можна знайти за межами Советського Союзу. Перед нами звіт двох англійських студентів; один з них добре володіє російською мовою і раніше сам навчався в советській десятирічці. Ці студенти нещодавно об'їхали тисячі кілометрів в Україні і РСФСР. Вони розмовляли «віч-на-віч» без перекладачів і сторонніх свідків з дуже багатьма молодими людьми, зокрема з студентами.

Подаємо коротко враження і висновки цих туристів.

Перше, пишуть вони, всі без винятку молоді співрозмовці гостро критикують високі ціни і низькі заробітки. «Ми хочемо справедливої оплати праці, говорив один із них. Ви подивіться — черевики коштують шістсот карбованців. На пару черевиків звичайному робітникові треба працювати цілий місяць» — заявив молодий робітник. Його подруга додала: «Наша країна повинна провадити торгівлю з закордоном. Ми бачимо, які гарні речі мають чужинці. Ми також хотіли б їх мати».

Друга вимога молоді — свобода висловлювати свої думки. Молодь прагне відверто і без страху обговорювати свої проблеми. Вони говорять: «Ми й сьогодні можемо критикувати того чи того відповідального працівника, навіть інколи критикувати якогось міністра. Але ми прагнемо не так критикувати апарат і бюрократію, як права обговорювати і критикувати саму політику».

Третя вимога молоді йде ще далі. Молодь гадає, що в Советському Союзі мусить бути правдива трудова демократія. Всі трудящі повинні мати право вільно створювати власні політичні організації. Наприклад, селянство має свої окремі інтереси, і селяни повинні мати право утворити власну партію, яка дбала б про їхні інтереси. Право утворювати партії повинно існувати для окремих груп трудящих. Для нетрудових елементів партії не повинні існувати.

Четверта вимога це преведення вільних виборів. У кожній виборчій дільниці повинен кандидувати не один кандидат, призначений партією, а кілька кандидатів, вільно висунутих групами трудящих. «Ми хочемо обирати наших кандидатів, а не голосувати за призначених нам партійним комітетом», — говорять молоді люди. Членами Верховної Ради і уряду повинні бути лише ті, кого вільно і справедливо обере сам народ. Молодь виступає за колективне керівництво; але вона гадає, що

це керівництво не повинно обмежуватися лише невеличкою групою з ЦК однієї й єдиної партії. Колективне керівництво повинно належати депутатам Верховної Ради, яких вільно обирає увесь народ.

Далі молодь вимагає усунення всіляких привілеїв, особливо залежно від національного і соціального походження батьків. Молодь з обуренням протестує проти того, що діти партійних достойників мають великі переваги в школі і на праці.

Шоста вимога молоді стосується усунення кричучої різниці в умовах життя між звичайними людьми і високими членами партії та уряду. Молодь однотайно гадає, що члени уряду робітників і селян не повинні жити в розкошах і не повинні відгороджуватися від народу численною охороною.

Такі висновки, що їх зробили чужинецькі студенти під час розмов з молодими людьми в Советському Союзі наприкінці минулого року. Ці думки можна коротко підсумувати словами: вимоги підсоветської молоді з кожного погляду справедливі. Підсоветська молодь прагне волі і демократії.

18.2.1957. ч. 2342

В. Царинник

ПОГОВОРИМО ПРО ТЕАТР

Театр — рід мистецтва, — читаємо в «Большой Советской Энциклопедии». Але большевики позбавили трудящих доступу до справжнього мистецтва. Тимчасом мистецтво потрібне людині для життя, як і хліб. Мов квітка до сонця, тягнеться людина до знання, культури, мистецтва. Театр... Велике, шляхетне мистецтво! Приємно (і потрібно) після робочих буднів піти на концерт, послухати добру оперу, легку оперету, побачити хорошу п'єсу чи балет.

Але компартія спотворила театр, перетворивши його на зряддя казенної пропаганди й агітації. Надамо слово цифрам і фактам.

Сьогодні на Україні, — хвалиться пропаганда, — 79 театрів; з них 56 українських. Чи це багато? — Один театр на півмільйона населення. Тимчасом 1945 р. їх було 96; з них 78 грали українською мовою. Дозволимо собі запитати міністра культури Бабійчука: де поділися, товаришу міністре, 22 українські театри? ..

Торік, — хвалиться пропаганда, — репертуар всіх українських театрів склався аж... з 34 п'ес. От тобі й маєш! Таж ще в дев'яностих роках минулого сторіччя репертуар самої лише трупи Старицького склався з 36-ох (повторюємо: 36-ох!) п'ес. А тоді ж існували, поруч з трупою Старицького, ще й великі мандрівні театри Кропивницького, Садовського, Саксаганського і тридцять менших труп.

Що ж за п'еси ставляться тепер на Україні. За словами Собка, 1950-51 рр. в репертуарі наших театрів були одна-дві п'еси українських авторів. Хочеться запитати Бабійчука: що ж це, товаришу міністре, за така, з дозволу сказати, українська самостійна, суверенна держава, що в ній у загоні п'еси українських авторів. Воістину — культура антинаціональна формою і змістом!

Але придивимося ближче до репертуару. Який же він убогий і одноманітний! У Києві йде те, що в Москві, периферія ж оглядається на Київ. Жодної тобі власної ініціативи, жодного новаторства, жодного власного експериментування. Застій і мертвачина.

Заглянемо на першу ліпшу виставу. В Одеському театрі опери і балету фактично нема кордебалету й хору. В Коломиї вся «оркестра» складається зі скрипки і клярнету. Херсонський театр виїздить на гастролі з однією скрипкою. Дійшло до того, що «Запорожця за Дунаєм» ставлять у супроводі... гармошки. Хто може собі уявити, щоб, скажімо, в Франції «Кармен» ішла в супроводі балалайки? Правда ж, дико! Зате у нас усе можливе. У нас розквітає «самодіяльність». В Полтаві, Кіровограді чи Херсоні старший пожежник виступає скрипалем, театральний кравець грає на гітарі, а електрик — на акордеоні. Може, це вигадки буржуазних націоналістів з радіо «Визволення»? Якби ж то. Про це пишуть «Радянська Україна», «Літературна газета» й усяке інше «Радянське безкультур'є». І все це називається «Українським національним театром»!

Але підемо далі. Мова — золота зброя актора. Колись геніальний актор і режисер Саксаганський знав на пам'ять кожную п'есу, яку збирався ставити. Сьогоднішні ж режисери на Україні не тільки не знають українських п'ес, а здебільшого навіть української мови не знають. Їх прислали з Росії. Та й студенти Київського театального інституту в побуті розмовляють лише російською мовою, як писала недавно «Радянська куль-

тура». Ми розуміємо їх: вони хочуть перестрахуватися від закидів в «українському буржуазному націоналізмі». За таких умов, очевидно, годі вимагати високої сценічної культури, високої художньої майстерности.

Одне слово, український театр опинився на задвірках компартії, на задвірках мачухи-держави. Колективні диктатори обіцяють більше самостійности й суверенности національним республікам. Тож Кириченки й Бабійчуки, якщо вони ще хоч трохи почувають себе українцями, мусять вимагати: дайте свободу нашим мистцям! Покладіть край диктатурі. І наші мистці створять мистецтво, як ви кажете, «гідне нашого великого народу».

19.2.1957, ч. 2344

А. Ромашко

УКРАЇНА — ЗРАЗОК СОВЕТСЬКОГО КОЛОНІАЛІЗМУ

Україна це сьогодні яскравий зразок советського колоніалізму. Таке ствердження доводиться чути часто на публічних виступах у вільному світі. Саме це треба нагадати з приводу «міжнародного дня боротьби з колоніалізмом».

7-го листопада 1917 року в Петрограді большевики захопили владу насильством і підступом. Вже 14-го грудня Антонов-Овсеєнко з Курська повідомляв Леніна, що він готовий до збройного походу проти Української Народної Республіки. Підступ і обман від самого початку були одним з головних засобів советської агресії. У своїх заходах здобути Україну Ленін намагався дезорієнтувати український народ щодо властивих замислів большевиків. Як голова Совету Народніх Комісарів, Ленін писав до уряду Української Центральної Ради 17-го грудня 1917 року:

«Ми, Совет Народніх Комісарів, визнаємо Українську Народню Республіку та її право цілком відокремитися від Росії... Все, що торкається національних прав і національної незалежности українського народу, визнається нами, Советом Народніх Комісарів, негайно, без обмеження і безумовно».

Під прикриттям таких заяв регулярна армія советского уряду пішла війною проти України. Одночасно з Москви і Петро-

граду — ешельон за ешельоном — рушили на Україну комуністичні агітатори й диверсанти для розкладу і підривної роботи.

Факт агресії і зовнішнього завоювання України підтверджують самі большевики. Один з найстарших серед них, росіянин Георгій Лапчинський, говорив українському большевику Шах-Раєві, 1918-го року: «За єдину військову підпору для нашої боротьби проти Центральної Ради ми маємо лише те військо, що його Антонов привів на Україну і що на все українське дивиться як на вороже».

Ленінський похід в Україну мав цілковито колоніальні завдання. Про це маємо авторитетне свідчення того ж Антонова-Овсенка. Він, звітуючи Ленінові про свою акцію в Україні, писав: «Особливе значення мала робота для викачування хліба... Для її ліпшого переведення спроваджено працівників з Москви і Петрограду», які спирались «на озброєну силу, приділену з Петрограду і Москви». Зовсім без маски говорив він іншого разу: «Багата Україна — наша!» Антонов остерігав — не допустити до зміцнення так званої контрреволюції, бо «це могло б цілковито відрізати нас від нафти Баку, а також позбавити советський центр вугілля Донецького басейну, заліза з Криворіжжя і хліба України».

Щоб маскувати колоніальний похід, Ленін обіцяв нашому народові українську советську республіку. Партія трактувала такі обіцянки як маневр. Згадуваний уже, большевик Лапчинський писав (у «Червоному прапорі», в липні 1920 р.), що більшість членів партії «дивилися на спроби створити українську національну державу, як на комедію, яка мала за мету обдурити закордон і українських шовіністів». Лапчинський говорив далі: «Яскраво виявилось таке ставлення московських товаришів у заяві товариша Сталіна, який у квітні 1918 року на прямому дроті сказав товаришеві Затонському, що ми вже «довольно поиграли в республіки і правительства».

Про тих, що брали Україну під комуністичну диктатуру, говорили 1926-го року тези червневого пленуму ЦК КПБУ: вони «доходили навіть до заперечення самого існування української нації». Ці самі тези стверджували, що партія сприяла русифікації України, яку вона визнала за неминучий процес. Від цього вона і досі не відійшла.

Характер сьогоднішньої влади в Україні правильно окреслили українські комуністи ще 20-го року: «КПБУ не є організа-

цією українського робітництва... Владу (в Україні) здобуто військовою силою». В офіційному меморандумі Української комуністичної партії до Комінтерну з 1920-го року автори стверджували: замість української радянської влади, настала влада окупаційна. В іншій публікації укапісти писали: щирі комуністи безрезультатно добиваються хоч часткового здійснення формальних декларацій. «Розуміється, цього здійснення ніколи не буде, поки буде в силі тактика РКП щодо України як до колонії». Ця тактика досі не змінилась, а далі залишається в силі.

Добре зробила партія, що присвятила один день справі колоніалізму. Це дає нагоду нагадати: процесу відмирання колоніалізму зупинити не можна. Він дійде й до Советського Союзу.

20.2.1957. ч. 2345

М. Добрянський

«ОСЬ ВОНО ЩО!»

Товариші — Півень і Гусак повертаються з лекції «Боротьба з колоніалізмом». Чути, як під ногами рипить сніг і десь кричать півні.

Півень: Довгий цей «колоніалізм» сьогодні був!

Гусак: Глибокопатріотична була доповідь.

Півень: Ох-ох-ох! Скільки я вже цих доповідей прослухав, а все ніякого тобі «просвітлення» в розумі.

Гусак: Уважніше треба слухати, товаришу Півне!

Півень: От і сьогодні. Доповідь робив такий уже діялектик, що, почуваю, він і з вареної крашанки курча висидить. А я, прости Господи, ніякого розуміння. Він говорить про півколонії й цілі колонії, а мені чомусь півтораколонії в голові товчуться.

Гусак: А якими ж вони тобі товчуться — ці півтораколонії, товаришу Півне?

Півень: А от такими. Ніби й власні парламенти мають. Десятки власних міністрів годують. А всі вони на життя своєї країни мають не більший вплив, як собачий брех на осінній дощ.

Гусак: Це в діялектиці називається «єдністю протилежностей».

Півень: От бач. Зразу видко, що ти не дарма, Гусаче, в актив них ходиш. Ти все розумієш і все пояснити можеш. Так от поясни мені, на милість Божу, таке: от, значить, приміром, з Ірану Англія бере нафту. Бере і платить за нафту Іранові хороші гроші. Наш сьогодні доповідач казав, що Іран завдяки цьому є півколонією. А от, коли з України беруть вугілля, електрику, руду, газ, пшеницю, цукор, засівають не питаючися, пів України кукурудзою і забирають і їй нічого не платять, — чим же тоді є Україна?

Гусак: Соціалістичною республікою. (Чути десь: кричать, кури).

Півень: От дякую тобі, Гусаче. Пояснив. Хитро, мудро й невеликим коштом.

Гусак: Чуєш, як бідна худоба з голоду реве?

Півень: То вона радується, що в суверенній державі живе.

Гусак: У тебе, Півне, в бороді гречка вже цвіте, а в голові й на зяб ще не орано. Ніякого перспективного розуміння — куди йдемо й куди завертаємо. А ще Володимир Ілліч говорив, і Микита Сергійович підтвердив, що колоніалізм мусить вмерти.

Півень: А я хіба кажу, він мусить жити? Хай він провалиться, і то кожний і всякий. От я чув, що за останній час Англія шестистам мільйонам надала державної незалежності. Бувші її колонії й півколонії, в Азії й Африці, справжніми суверенними державами стали. Отже треба, щоб і в Європі не було ні півтораразових, ні соціалістичних. Щоб були так само не колонії, а справжні суверенні держави.

Гусак: Вони такі і є. Це держави нового типу, що об'єднуються навколо КПСС на принципі інтернаціоналізму.

Півень: Знаєш, Гусаче, чи совою в пень, чи совою в дуба, а все сова буде.

Гусак: Знов же ти, Півне, міркуєш безперспективно і класово не усвідомлено. Хіба тобі не ясно, що коли, наприклад, бідні поневолені алжирці борються з французами за свою алжирську державу, то вони в цій боротьбі гинуть від зненавидженої капіталістичної зброї. А, коли в Угорщині наші танки давлять робітників-угорців, то угорці вмирають горді, з класовою свідомістю, що їх і їхніх дітей давлять танки класово

свої, танки соціалістичні. Танки безкласового суспільства. О!
Це головне! (Знову чути ревіння худоби.)

Півень: Складна штука діалектика.

Гусак: А нуда ж, діалектика. Вона навіть у тваринному царстві діє. Ти чуєш, он худоба в колгоспі з голоду реве?

Півень: Чую!

Гусак: Добре прислухайся! Чуєш? А тепер пригадай, як ревіла колись у твого батька худоба, коли ти їй забував вчасно сіна підкинути. Тоді худоба ревіла жалісно, так жалісно. А тут слухай! З голоду здихає, а реве весело, урочисто. Чому? Та тому, що їй худоба розуміє, що їй вона на засадах інтернаціоналізму, під керівництвом комуністичної партії до вищої стадії соціалізму йде.

Півень: Ось воно що?!!

20.2.1957. ч. 2347

В. Шульга

КОЛОНІЯЛЬНИЙ БЮДЖЕТ УКРАЇНИ

«Яскравим виявом турботи партії і уряду про добробут народу є державний бюджет на 1957 рік» — захоплюється передовиця газети «Радянська Україна» з 20-го лютого. Отож пригляньмося ближче до цифр бюджету Української ССР.

Державний бюджет Советського Союзу на 57-ий рік становить понад шістсот мільярдів карбованців. Бюджет Української ССР визначається загальною сумою 44 мільярди, тобто менше як тринадцяту частину бюджету союзного. На основі офіційних советських даних, Україна дає понад третину всього вугілля ССРСР, 37 відсотків сталі та близько половини союзної продукції чавуну і прокату: вона, крім того, дає 60 відсотків усієї залізної руди Советського Союзу. Цим самим Україна творить базу для всього господарства ССРСР. Вже на основі цих советських даних видно, що питома вага України становить приблизно одну третину економічного балансу ССРСР. Отже якби Україна справді була «самостійною і суверенною» державою, як це невпинно твердить советська пропаганда, то бюджет Української ССР становив би також третину союзного бюджету, а не тільки 13 частину. Значить, бюджет України становив би не 44, а близько 200 мільярдів карбованців.

Очевидно, Українська ССР не є ані самостійною, ані суверенною державою, доказ цього хоч би те, що вона не має своєї власної армії. З цієї причини з 600 мільярдів союзного бюджету треба відрахувати якихось сто мільярдів військового бюджету. Але і в цьому випадку, якщо знову взяти до уваги питому вагу економіки України, бюджет Української ССР мав би становити третину із суми 500 мільярдів, тобто 170 мільярдів карбованців. Проти цих наших доказів советська пропаганда могла б навести аргумент, що ще не всі підприємства України підпорядковані урядові в Києві, і тому бюджет частини з них входить до загальної суми союзного бюджету. Це тому, що, мовляв, «самостійність і суверенність» надаються Україні поступово вже сорок років, так би мовити, на карточки. Але 1956 року, якщо вірити советській пропаганді, Москва передала Києву ще шістьсот промислових підприємств. Тепер 76 відсотків усіх підприємств України нібито підпорядковані урядові в Києві, як подає київське радіо з 17-го лютого. Логічно їхній бюджет тепер повинен би входити до бюджету Української ССР. Таким чином на основі і цього розрахунку бюджет Української ССР повинен би становити близько 130 мільярдів карбованців, а не тільки 44 мільярди.

Отже бюджет України на 57 рік показує, що він є бюджетом насправді колоніальним. Цей бюджет є яскравим виявом експлуатації України большевицьким центром; бюджетні цифри є доказом цієї експлуатації.

21.2.1957. ч. 2348

Ю. Таркович

З М І С Т

А. Ромашко: Про в'язнів советських концтаборів	3
Ю. Таркович: Кому служить українська «Верховна Рада».	5
Л. Полтава: Хто насправді стоїть «на службі реакції»?	6
Е. Гольдман: Засекречений советський бюджет	8
Ю. Таркович: 20-ий зїзд партії і експлуатація України	10
Ю. Таркович: Виступ маріонетки	11
М. Соколовський: Не словами а ділом	13
А. Ромашко: Хрущов і культ особистости	15
І. Василевич: КПСС — могильник здобутків революції	16
М. Ковальський: Новий наступ на селянство	18
Ю. Таркович: В річницю незалежності Карпатської України	20
М. Ковальський: Що критикує Хрущов?	21
А. Ромашко: Чим не догодив товариш Лихолат	23
І. Василевич: Де ж свобода?	25
Ю. Таркович: Експлуататори України ображаються	26
М. Соколовський: Українська культура під советською опікою	28
А. Ромашко: Говорить «напарник» Стаханова	29
В. Міняйло: Большевицький вінок війни	32
А. Ромашко: Два першотравні	34
Ю. Таркович: Першотравневі домагання трудящих України	36
Ю. Таркович: Чому не будують текстильного комбінату в Житомері	38
Е. Гольдман: Антисталінізм на Україні	39
Ю. Таркович: Вишинський був також учнем Леніна	41
М. Ковальський: Симон Петлюра	42
М. Ковальський: Коротка біографія Симона Петлюри	44
Л. Роман: Нові переселення в Сибір	45
М. Стиранка: Замовчана правда	47
Ю. Таркович: Децентралізація й експлуатація	48
Л. Роман: Пошануйте мертвих	50
Ю. Таркович: Не слів а діла, товаришу Хрущове!	51
О. Койдацький: Етика людська й етика комуністична	53
В. Добромирич: Репатріяційна пригода	55
В. Шульга: Казочка — фейлетон	57
В. Бурій: Проти культу Сталіна, але за Сталінську диктатуру	58
НІУК: Інтерв'ю з українською письменницею	60
М. Стиранка: Національна політика після 20-го зїзду	62
Ф. Гаєнко: Новий удар проти працюючих	63
В. Шульга: З приводу гостювання Сукарно в Москві	65
В. Шульга: Соціалістичні Митрофанушки	66
В. Шульга: Ленінська соціалістична демократія	68

В. Шульга: Про вдову, козу і бездушність	69
М. Добрянський: Подвійна помилка Микити Шумила	71
В. Шульга: «Мертеко» значить свобода	73
М. Добрянський: Грінченко і Даль	74
д-р Б. Феденко: Де поділися два з половиною мільйони населення України?	76
І. Даценко: Піклування про підлітків	78
М. Добрянський: Звідки ця ласка супроти Франка	79
С. Панасюк: До культурної політики большевиків в Україні	81
В. Шульга: Стара пісня на новий лад	82
П. Котович: Реабілітація Сосюри й Казакстан	84
В. Шульга: Цирульники від історії	85
М. Добрянський: Саботаж проти української книжки	86
О. Койдацький: Ювілей чи знуцання	88
О. Койдацький: Шахрайська теорія національного питання	90
М. Добрянський: Від Базару до Будапешту	91
Л. Роман: Розстріл ідеалізму	93
В. Бурий: Молодь — мотор нації	94
В. Шульга: Польща й Угорщина та українські вишневі садки	96
О. Койдацький: В локайській ролі	97
М. Добрянський: Нова Ждановщина в Україні	99
М. Стиранка: Стара тактика большевиків	101
М. Добрянський: Підсумки советського геноциду	102
М. Добрянський: І знову глухо в Україні	104
М. Добрянський: На порозі нового року	106
М. Добрянський: Свято любови	108
А. Ромашко: Не самим хлібом живе людина	109
В. Царинник: За що полягли сім тисяч?	111
В. Шульга: «Буржуазна ідеологія» і література	113
А. Ромашко: Література і диктатура	114
А. Ромашко: Неосталінізм і націонал-комунізм	116
М. Добрянський: Нова форма колоніялізму	118
А. Ромашко: Молодь — майбутнє народу	119
М. Добрянський: Хуліганство	121
М. Добрянський: Господарський колоніялізм	122
В. Шульга: Дарвінська мавпа і проблема хуліганства	124
М. Добрянський: Як боротися з хуліганством	125
М. Добрянський: На підставі 71-ої статті	127
А. Ромашко: Про партію, «вундеркіндів» і письменників	129
М. Стиранка: Партія воліє мати халтуру	131
Ю. Таркович: Советська статистика і життєві факти	132
В. Царинник: Молодь прагне справжньої демократії	133
А. Ромашко: Поговоримо про театр	135
М. Добрянський: Україна — зразок советського колоніялізму	137
В. Шульга: «Ось воно що!»	139
Ю. Таркович: Колоніяльний бюджет України	141

